

ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ 3ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ * ΤΕΥΧΟΣ 10 * ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016 * ΤΙΜΗ 2 €

ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ

Θεμιστοκλής Χατζηγνατίου

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 3ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ

Λεωφ. Ειρήνης & Σουλίου 4
18863 Πέραμα

Τηλ. & Fax: 210.4022.555

email:

mail@3gym-peram.att.sch.gr

Ιστοσελίδα:

3gym-peram.att.sch.gr

Τεύχος 10

Απρίλιος 2016

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Σπύρος Πουλής

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες
του σχολείου μας

Η φιλόλογος

Ευανθία Σκοπετέα

ΗΤΑΝ ΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ:

Η φιλόλογος

Άννα Μητρακοπούλου

Το εμπροσθόφυλλο
φιλοτέχνησε ο μαθητής
Ηλίας Ζιγγιρίδης

Το οπισθόφυλλο
είναι έργο της μαθήτριας
Ευαγγελίας Μαρμαρίδη

Επιμέλεια Έκδοσης:

Γιώργος Καμπίλης

Παραγωγή: «ΕΚΔΟΥΤΥΠΟ»

Λ. Ειρήνης 139 - Πέραμα

Τηλ: 210. 40.21.150

- 6972.136.006

Σημείωμα Συστακτώ

Ο ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ έκλεισε φέτος τον Μάρτι 10 χρόνια ζωής και επικοινωνίας μαζί σας. Όλοι εμείς, μαθητές – μαθήτριες – εκπαιδευτικοί, που πορευτήκαμε κοντά του και νιώσαμε την αγωνία και τη χαρά της έκδοσής του, του ευχόμαστε να τα εκατοστήσει. Να βρίσκει πάντα τη θερμή ανταπόκριση που ευτύχησε να έχει και να χαρίζει σε όλους, όσοι τον αγαπούν, την ικανοποίηση και την περηφάνια ότι κάπου, σε κάποια σελίδα του, υπάρχει και η δική τους έννοια.

Μαζί με τις ευχές μας για τα γενέθλια του «Μαθητόκοσμου», θέλουμε να εκφράσουμε και το καλωσόρισμα στον κύριο Σπύρο Πουλή στη θέση του διευ-

θυντή του 3ου Γυμνασίου Περάματος και να του πούμε ότι είναι αμοιβαία η χαρά της επιστροφής ενός δικού μας ανθρώπου.

Κι ενώ γράφονταν τούτες οι γραμμές, ήρθε η θλιβερή είδηση του θανάτου του Θοδωρή Αθανασιάδη, συναδέλφου θεολόγου και διευθυντή του 1ου Γυμνασίου Περάματος. Αρκετοί από εμάς γνωρίζαμε με τον Θοδωρή κοντά 20 χρόνια. Ζήσαμε μαζί στιγμές εύκοιλες και δύσκοιλες της τελευταίας εικοσαετίας. Γι' όλα αυτά, Θοδωρή, που μοιραστήκαμε, θα σε θυμόμαστε πάντα. Καλό ταξίδι...

Απρίλιος 2016

ΣΧΟΛΕΙΟ

- Επανάσταση 1821 και δημοτικό τραγούδι 2
- Το πασχαλινό μας παζάρι 2
- Οι Γιατροί του Κόσμου 2
- Γιορτή Πολυτεχνείου 2015 3
- «Η Εκδοχή του Μπράουνινγκ» 3
- Εκδρομή στο Τατόι 4-5
- Επίσκεψη στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο 5
- Μια βόλτα στο πολυπολιτισμικό Λονδίνο
A dream came true 6-7
- «Ονειρευόμαστε το σχολείο του μέλλοντος» 8-9
- Το σχολικό άγχος 9

ΕΦΗΒΕΙΑ

- Εφηβεία 10
- BULLYING - ΠΑΤΙΣΜΟΣ
- Αν μ' ακούς 10
- Bullying: Το τραγικό φαινόμενο της εποχής μας 10
- Ένα ποίημα για την εκμετάλλευση 10
- Ρατσισμός / Σχολικός εκφοβισμός: Μια σύγχρονη απειλή ... 11
- Ρατσισμός και συναισθηματικός εκβιασμός 11

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η ζωή σε μια πολύτεκνη οικογένεια 11
- Η πραγματική φιλία 11

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

- Τα αίτια του προσφυγικού προβλήματος 12
- Μπλε - Άσπρο - Κόκκινο (Ένα παιδί και μια σημαία) 12
- Παγκοσμιοποίηση 12
- Πρόσφυγες στην Ικαρία 33
- Οι πρόσφυγες της Λέρου 33

ΕΝΘΕΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ

- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ 13-32
- Οδοιπορικό στην Ελληνική Ιστορία: 1961-1974 15
- Οι πρώτες εντυπώσεις από την άφιξή μας στο κοιταστήριο του ΕΑΤ-ΕΣΑ 16
- Η συνέντευξή μας με την κ. Κωνσταντίνα Κούκου 16-17
- Η συνέντευξή μας με τον κ. Κώστα Μανταίο 17-19
- Η συνέντευξή μας με τον κ. Βασίλη Δούρο 19-20
- Η συνέντευξή μας με την κ. Όλγα Ζαζουπούλου 21-22

- Τα αίτια επιβολής της Χούντας ... 23
- Πώς φτάσαμε στα Ιουλιανά .. 23-24
- Η Χούντα των συνταγματαρχών .. 25
- Οι συνέπειες για τον ελληνικό λαό 25-26
- Η αντιδικτατορική πάλη 26-27
- Η άνοδος του φοιτητικού κινήματος 27
- Η εξέγερση των φοιτητών στο Πολυτεχνείο 28-29
- Ο απολογισμός των γεγονότων του Πολυτεχνείου και του αντιδικτατορικού αγώνα 29
- Ένα χρονικό αγώνα ενάντια στον φασισμό 30

ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Η Αθήνα μέσα στον χρόνο 34
- «Το μαύρο κύμα» 34

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- Athens Con 35
- Anime 35
- Η αγαπημένη νθοποιός και τραγουδίστρια Demi Lovato 36
- Παντελής Παντελίδης 36

- Tomorrowland: Φεστιβάλ ηλεκτρονικής μουσικής 36
- Η ιστορία του κλασικού χορού 37
- Πολιτιστικός Σύλλογος Περάματος «ΑΡΓΩ» 37

ΤΕΧΝΗ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Συνοπτική ιστορία της φωτογραφίας 38

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΖΩΑ

- «Το δώρο», μια συγκινητική ιστορία τριών λεπτόνων 39
- Ο σκύλος και ο άνθρωπος 39
- Φημισμένες ράτσες σκύλων 39

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

- Τι είναι το kickboxing 40
- Αθλητισμός 40
- Formula 1 - Lewis Hamilton 40
- Τζοβάνι Σίλβα ντε Ολίβερα 41
- Minecraft 41

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

- Οι σεφ του «Μαθητόκοσμου» προτείνουν 42

ΕΜΦΑΝΙΣΗ - ΥΓΕΙΑ

- Tattoo 43
- Διαταραχή πολυληψίας προσωπικότητας 43

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΚΙΤΣΟΥ

Η ζωγραφική και το σκίτσο είχαν πάντα την τιμητική τους θέση στον «Μαθητόκοσμο». Φέτος, με αφορμή το επετειακό τεύχος της συμπλήρωσης του 10ου έτους της κυκλοφορίας του, σας παρουσιάζουμε κάποιες από τις ιδέες μας, έγχρωμες (δυστυχώς δεν αποδίδονται στην εκτύπωση) και ασπρόμαυρες, οι οποίες (λόγω των αναγκών σελιδοποίησης) παρουσιάζονται διάσπαρτες στις σελίδες του περιοδικού. Αναζητήστε τις και η κριτική και τα σχόλια δικά σας...

Επανάσταση 1821 και δημοτικό τραγούδι

Τα δημοτικά τραγούδια ύμνησαν προεπαναστατικά αλληλ και κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821 τους αγώνες και τα κατορθώματα των σκληβαμένων Ελλήνων. Κατέχουν ξεχωριστή θέση στη νεοελληνική πνευματική δημιουργία σαν μέσο έκφρασης των πόνων και των καμμών, των πόθων και των πολεμικών ηρωικών κατορθωμάτων ενός ολοκληρώρου λαού.

Το κλέφτικο δημοτικό τραγούδι της επανάστασης σκαρώθηκε στα κλέφτικα λημέρια και εκεί τραγουδήθηκε και χορεύτηκε. Το περιεχόμενό του αναφερόταν στον άνδρα-ήρωα, τη γυναίκα, τη μάνα-ηρώδα, το χωριό του πολεμιστή, τη φύση, τον αγώνα για τη λευτεριά, τη νίκη αλληλ και το θάνατο του ήρωα, του γιου ή του συζύγου. Έδινε χαρά, δύναμη και κουράγιο σ' όσους το άκουγαν και πολλές φορές τραγουδώντας το, πήγαιναν στη μάχη.

Μέσα από τους στίχους τους τα δημοτικά τραγούδια διαδίδουν την ιστορία της επανάστασης του '21 από στόμα σε στόμα. Οι Ευρωπαίοι φιλέλληνες έβρισκαν τώρα πια επιχειρήματα να υποστηρίξουν τους αγώνες ενός ευρωπαϊκού έθνους ενάντια στους βάρβαρους Ασιάτες. Όλοι τώρα καταλάβαιναν ότι η Ελλάδα είχε συνέχεια, δεν είχε μόνον αρχαίες περγαμνές να επιδείξει, αλληλ και σύγχρονες, άξίες λόγου και προσοχής.

Σε λίγες ημέρες γιορτάζουμε την ιστορική μέρα της 25ης Μαρτίου του 1821. Μαθητές από την Α', Β' και Γ' τάξη ετοίμασαν ένα αφιέρωμα στην Επανάσταση του '21 και το συνέδεσαν με το δημοτικό τραγούδι, την παράδοση του τόπου μας. Και τα δύο εξίσου σημαντικά για την ιστορική συνέχεια του έθνους μας! Ο Οδυσσέας Ελύτης γράφει: «Καμιά επανάσταση, ούτε στην τέχνη ούτε στη ζωή, δεν έχει περισσότερες ελπίδες επιτυχίας, από 'κείνη που χρησιμοποιεί για ορμητήριο της την παράδοση».

Στο αφιέρωμα παίρνουν μέρος οι μαθητές:

- Διαμαντόπουλος Δημήτρης (Α')
- Καρδάση Ράνια (Α')
- Λάτσα Νίκος (Α')
- Μενδρινός Παναγιώτης (Α')
- Μπαζάκας Ιωάννης (Α')
- Σαρρή Ειρήνη (Α')
- Μάνος Ελευθέριος (Β')

- Παπουτσάκης Σταύρος (Β')
- Προύντζου Αδαμαντία (Β')
- Τσουκαλά Λαμπρινή (Β')
- Ψαρουδάκης Ιωσήφ (Β')
- Γαλάνης Σπύρος (Γ')
- Δαπέργος Νίκος (Γ')

Επιμέλεια:

- Ελένη Γκότση, φιλόλογος, (υπεύθυνη γιορτής)

ΤΟ ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ ΜΑΣ ΠΑΖΑΡΙ

Για 3η συνεχή χρονιά οι μαθητές και οι μαθήτριες του σχολείου μας διοργανώνουν και φέτος πασχαλινό παζάρι για φιланθρωπικό σκοπό. Το παζάρι θα διαθέτει πασχαλινές λαμπάδες, κατασκευασμένες από

τους ίδιους τους μαθητές, και σπιτικά γλυκίσματα που ετοίμασαν οι μητέρες των παιδιών.

Ευχαριστούμε όσους μας βοηθούν στην προσπάθειά μας αυτή.

Ελένη Γκότση, φιλόλογος

ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Σε μια ωραία εκδήλωση που διοργανώθηκε στο σχολείο μας την Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 2016 με πρωτοβουλία του καθηγητή μαθηματικών κ. **Κωνσταντίνου Μάνη**, εκπρόσωποι των Γιατρών του Κόσμου, οι κυρίες **Νάνσυ Ρετινώτη** και **Κάτια Ωραιοπούλου**, κοινωνικές λειτουργοί από το παράρτημα του Περάματος, ενημέρωσαν τους μαθητές της Α' Γυμνασίου για την ίδρυση, τη λειτουργία, τη δράση, τους σκοπούς και στόχους οργάνωσης. Οι Γιατροί του Κόσμου δρουν σε όλον τον κόσμο, κυρίως σε εμπόλεμες περιοχές, αλληλ και στην Ελλάδα για να καλύψουν ανάγκες υγειονομικής φροντίδας, ψυχολογικής στήριξης και επιστισμού όπου χρειάζεται. Στο Πέραμα ειδικά, όπου τα προβλήματα τα τελευταία χρόνια είναι αυξημένα, η δράση τους έχει βοηθήσει πάρα πολύ κόσμο.

Τη δεύτερη ώρα της ενημέρωσης έγινε συζήτηση με τους μαθητές, η οποία επικεντρώθηκε γύρω από το ζήτημα των προσφύγων που συρρέουν τους τελευταίους μήνες στην Ελλάδα καθώς και την επικείμενη κατασκευή κέντρου καταγραφής των προσφύγων στο

Δήμο Περάματος και συγκεκριμένα στην περιοχή του Σχιστού. Οι τοποθετήσεις των παιδιών και οι γνώμες τους για το ζήτημα ήταν αρκετά ενδιαφέρουσες και το πνεύμα της συζήτησης ήταν αρκετά κριτικό. Εξηγήθηκαν πολλή πράγματα σχετικά με τις αιτίες της προσφυγικής κρίσης, που είναι κυρίως ο πόλεμος, και το θέμα τοποθετήθηκε στις ανθρωπιστικές του διαστάσεις μακριά από φόβους και προκαταλήψεις.

Η τοποθέτηση που έκλεισε τη συζήτηση, ήταν η εμπειρία ενός μαθητή που κατάγεται από τη Χίο, ο οποίος είχε δει το καλοκαίρι στο νησί την περίθαλψη αυτών των ταλαιπωρημένων ανθρώπων και την άρνηση πολλών κατοίκων του νησιού όχι μόνο να συμβάλουν σ' αυτό, αλληλ ακόμη και να αφήσουν τα παιδιά τους να παίξουν με τα προσφυγόπουλα. Αυτό ήταν ένα παράδειγμα προς αποφυγή γι' αυτόν, όπως και για όλους μας.

♦ Ο Σύλλογος Καθηγητών του 3ου Γυμνασίου Περάματος αντί στεφάνου προσέφερε στη μνήμη του συναδέλφου **Θοδωρή Αθανασιάδη** το ποσό των 100 ευρώ στους «Γιατρούς του Κόσμου» Περάματος.

Τα χρόνια περνούν και η ανάμνηση των γεγονότων του Πολυτεχνείου το 1973 και κυρίως ο σκοπός της δεν πρέπει να ατονήσει. Στη φετινή σχολική γιορτή παρακολουθήσαμε ένα ντοκιμαντέρ του Παντελή Βούλγαρη που μας θύμισε το ιστορικό πλαίσιο της εποχής της Δικτατορίας από το 1967 ως το 1974.

Πιο μεγάλη εντύπωση, όμως, έκανε στους μαθητές μια ταινία μικρού μήκους του Πέρση σκηνοθέτη Μπαμπάκ Ανβάρι με τίτλο «*Δύο και δύο*», η οποία παρουσίαζε πώς τα τυραννικά καθεστώτα καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και επιβάλλουν τον παραλογισμό τους. Το ελπιδοφόρο μήνυμα της ταινίας είναι πως στο τέλος πάντα υπάρχουν άνθρωποι που στέκονται όρ-

ΓΙΟΡΤΗ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 2015

«*Θα δούμε όμορφες μέρες, παιδιά...*»

θιοι και υπερασπίζονται την αλήθεια, το δίκιο και την ελευθερία.

Στην εποχή «κρίσης» που ζούμε, ο φασισμός προσπαθεί ξανά να εκμεταλλευτεί την δυστυχία των ανθρώπων. Οι συνειδήσεις όμως δεν πρέπει να υποταχτούν και ευτυχώς η Ιστορία μάς έχει διδάξει πώς να αντιστεκόμαστε και στις δυσκολίες και στα καθεστώτα. Όπως λέει και ο ποιητής Ναζίμ Χικμέτ: «*Θα δούμε όμορφες μέρες, παιδιά, θα δούμε ηλιόλουστες μέρες...*».

Στο τέλος της γιορτής τα παιδιά τραγούδησαν όλα μαζί τον εθνικό ύμνο κι αυτό ήταν η πιο ωραία στιγμή. Σ' αυτό βοήθησαν οι μαθήτριες Μαριάννα Αμνιτ Ελ Αάλ, Βαρβάρα Σολωμού και Νικολέτα Ρουμελιώτη που συμμετείχαν στη γιορτή.

Κατά το τρέχον σχολικό έτος στο Γυμνάσιό μας προετοιμάζουμε μια θεατρική παράσταση με τίτλο: «*Η εκδοχή του Μπράουνινγκ*» του Άγγλου θεατρικού συγγραφέα Τέρενς Ράττιγκαν που έχει ως θέμα τη σχέση καθηγητή-μαθητή και την ψυχοσύνθεση του εκπαιδευτικού ως παράγοντες που κάνουν το επάγγελμα του δασκάλου τόσο ιδιαίτερο. Αν τα καταφέρουμε να αποδώσουμε το νόημα του έργου μπορεί να έχουμε κατανοήσει λίγο την εκπαιδευτική διαδικασία μέσα στην οποία όλοι μεγαλώνουμε και ωριμάζουμε.

Ο τίτλος αναφέρεται στην έμμετρη μετάφραση της τραγωδίας του Αισχύλου «*Αγαμέμνων*» από τον Άγγλο κλασικό ποιητή του 19ου αιώνα Ρόμπερτ Μπράουνινγκ, την οποία δωρίζει ο μαθητής Τάπλοου—ως ένδειξη αναγνώρισης και συμπάθειας—στον καθηγητή των αρχαίων ελληνικών Άντριου Κρόκερ—Χάρρις, που είναι και ο πρωταγωνιστής.

Οι μαθητές που λαμβάνουν μέρος στο θεατρικό είναι οι:

- Αβντιάι Άννα (Μίλην Κρόκερ—Χάρρις)
- Βικάτου Βάγια (κυρία Γκίλμπερτ)
- Ζιγγιρίδης Ηλίας (αναπληρωτής Γκίλμπερτ)
- Καρανιέρης Δημήτρης (μαθητής Τάπλοου)

Η ΕΚΔΟΧΗ ΤΟΥ ΜΠΡΑΟΥΝΙΝΓΚ

Από τις πρόβες του έργου

- Κεεσιδής Γιάννης (Άντριου Κρόκερ—Χάρρις)
- Κυβεντίδης Γιώργος (διευθυντής Φρόμπισερ)
- Χαρίκος Παύλος (Φρανκ Χάντερ)

Στο παρακάτω εκτενές απόσπασμα—σχεδόν μονόλογο—από το έργο συνοψίζεται η ψυχοσύνθεση του εκπαιδευτικού με την οποία κανείς δεν ασχολείται αλλά παραμένει η μόνη σταθερά όσο κι αν αλλάζουν οι εποχές και

τα εκπαιδευτικά συστήματα:

ΑΝΤΡΙΟΥ ΚΡΟΚΕΡ—ΧΑΡΙΣ: «*Για δυο-τρία χρόνια πάσχισα σκληρά να μεταδώσω στα παιδιά λίγη από τη χαρά που μου έδινε η μεγάλη λογοτεχνία του παρελθόντος. Φυσικά απέτυχα... στις ενενήντα εννέα από τις εκατό περιπτώσεις. Όμως μία και μόνο επιτυχία μπορεί να αναπληρώσει, και περισσότερο από το να αναπληρώσει, όλες τις αποτυχίες του κόσμου. Και κάπου κάπου—πολύ σπανίως είναι αλήθεια—κάπου κάπου είχα αυτήν*

την επιτυχία. Αυτό συνέβαινε τα πρώτα χρόνια... Τα πρώτα χρόνια, επίσης, ανακάλυψα ένα βολικό υποκατάστατο για να κερδίσω την εύνοια των μαθητών. Είχα υιοθετήσει—βλέπετε, όλοι το κάνουν—ορισμένες ιδιαίτερες εκφράσεις, που με τον καιρό έγιναν στερεότυπες, κι έκανα κάποια αστεία με τις λέξεις, οπότε διαπίστωσα ότι τα παιδιά άρχισαν να γελούν μαζί μου. Ήμουν πολύ ευτυχής με αυτό και ενθάρρυνα το γέλιο τους δείχνοντάς τους ότι το απολαμβάνω. Αυτό έκανε τη σχέση μας πολύ πιο εύκολη. Δεν τους άρεσα ως άνθρωπος αλλά με έβρισκαν αστείο ως "τύπο", και μπορείς να διδάξεις πολύ περισσότερα πράγματα με το γέλιο παρά με τη σοβαρότητα—μοιλονότι ο ίδιος δεν είχα ποτέ μεγάλη αίσθηση του χιούμορ. Έτσι, για ένα διάστημα, βλέπετε, είχα κάποια επιτυχία ως καθηγητής... Ίσως βαθιά μέσα μου το ήξερα, αλλά δεν είχα το θάρρος να το αναγνωρίσω. Ήξερα, βέβαια, ότι δεν ήμουν αρεστός, τώρα όμως το ξέρω ότι ήμουν και αντιπαθής. Είχα αντιληφθεί, επίσης, ότι οι μαθητές—εδώ και πολλά χρόνια—είχαν πάψει να γελούν μαζί μου. Άγνωστο γιατί, δε με έβρισκαν πια αστείο. Ίσως να ήταν η αρρώστια μου. Όχι, δε νομίζω πως ήταν αυτό. Κάτι βαθύτερο από αυτό. Όχι μια αρρώστια του σώματος αλλά μια αρρώστια της ψυχής. Εν πάση περιπτώσει, δε χρειαζόταν και μεγάλη οδυέρεια για να αντιληφθώ πως είχα αποτύχει πλήρως ως καθηγητής. Ωστόσο, εντελώς βλακωδώς, δεν είχα αντιληφθεί ότι τους προκαλούσα και φόβο. Ο Χίμπερ της τρίτης Γυμνασίου! Υποθέτω ότι αυτό θα είναι το επιτάφιο επίγραμμα μου.»

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΤΑΤΟΪ

Η πρώτη εκδρομή της φετινής σχολικής χρονιάς έγινε στα κτήματα Τατοΐου. Το Τατόι βρίσκεται 15 χιλιόμετρα βόρεια της Αθήνας. Στο κτήμα βρίσκεται το θερινό ανάκτορο της πρώην ελληνικής βασιλικής οικογένειας. Το αρχαίο και τρέχον επίσημο όνομα της περιοχής είναι Δεκέλεια. Το Τατόι είναι ο τόπος γέννησης του Γεωργίου Β'. Η ιστορία του Τατοΐου είναι ο άθλος της σχεδόν εκ του μηδενός δημιουργίας και, στη συνέχεια, διατήρησης ενός από τα πιο ωραία δάση της Αττικής στους πρόποδες της Πάρνηθας.

Το Τατόι έχει την προίση του, που ξεκινά από την Αρχαία Δεκέλεια —η θέση της οποίας συμπίπτει με το κεντρικό του τμήμα— και καταλήγει στα τρία οθωμανικά τσιφλίκια Τατόι, Μαχούνια και Λιόπεσι, που συνενώθηκαν το 1835 στα χέρια του Σκαρλάτου Σούτσου και επί δεκαετίες κατόπιν υπήρξαν κρησφύγετα ληστών. Όμως, η πραγματική του ιστορία αρχίζει το 1872, με την αγορά του από τον Γεώργιο Α'.

Το 1898, έπειτα από διαδοχικές αγορές, αλλιά και με την παραχώρηση στον Βασιλιά από τη Βουλή ως ιδιωτική περιουσία του πρώην εθνικού κτήματος Μπάφι, το Τατόι απέκτησε τη μέγιστη έκτασή του: 47.427 στρέμματα. Σε σχέση με τα 250.000 στρέμματα που κατείχε η οικογένεια Σούτσου και τα 300.000 του Ανδρέα Συγγρού το κτήμα του Βασιλέως δεν ήταν το μεγαλύτερο στην Αττική. Ως κτήμα αναψυχής ήταν, αντιθέτως, το πρώτο στην Ελλάδα.

Το καθ' αυτό «ανάκτορο», άρχισε να οικοδομείται από τον αρχιτέκτονα Σάββα Μπούκη, το 1884, μιμούμενο μια έπαυλη του συγκροτήματος των ανακτόρων του Πέτερχοφ, στην Αγία Πετρούπολη, που ανήκε στον τσάρο Αλέξανδρο Β', θείο της βασίλισσας Όλγας. Για το περιβάλλον επελέγησαν φυτά από ολόκληρη τη Μεσόγειο. Από το τέλος του 1948 εγκαταστάθηκε στην έπαυλη μόνιμως η βασιλική οικογένεια, που την κατοίκησε αδιαλείπτως ως το πρωί του Αντικινήματος κατά της Χούντας, στις 13 Δεκεμβρίου 1967.

Διαβάστε παρακάτω την «πορεία» του Τατοΐου στη σύγ-

Στο «ανάκτορο»

χρονη ελληνική ιστορία και δείτε τη δική μας βόλτα σ' αυτό, στις λίγες φωτογραφίες που παραθέτουμε.

Το Τατόι στη σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

Ως χώρος αυστηρά ιδιωτικός, το Τατόι κατάφερε σε γενικές γραμμές να παραμείνει έξω από τη μεγάλη Ιστορία. Ωστόσο, προσωπικότητες της εποχής, όπως ο τσάρος Νικόλαος Β' της Ρωσίας, η Ελισάβετ της Αυστροουγγαρίας, οι βασιλείς του Ηνωμένου Βασιλείου Εδουάρδος Ζ' και Αλεξάνδρα ή, τα τελευταία χρόνια, η βασίλισσα Ελισάβετ Β' του Ηνωμένου Βασιλείου, η Τζάκυ Κέννεντυ και άλλοι το επισκέφθηκαν ή φιλοξενήθηκαν σ' αυτό.

Το Τατόι υπήρξε επίσης το θέατρο σκηνών μεγάλης δραματικής εντάσεως, όπως η έξωση του Κωνσταντίνου, το 1917, η αγωνία και ο θάνατος του Βασιλιά Αλέξανδρου, ο θάνατος του Βασιλιά Παύλου. Άπειρες ήσαν οι επίσημες ή ανεπίσημες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν εκεί και που επηρέασαν την πορεία των εθνικών και πολιτικών

Πρώτη στάση και «πικ-νικ»

πραγμάτων: ιδιαίτερα σημαντικές ήσαν οι διαβουλεύσεις του θέρους του 1915, καθώς και οι συσκέψεις εν όψει της γερμανικής επιθέσεως τον χειμώνα του 1941 ή λόγω της

καταρρεύσεως του μετώπου τον επόμενο τραγικό Απρίλιο. Τρεις κυβερνήσεις ορκίσθηκαν στο Τατόι: του Ελευθερίου Βενιζέλου, τον Αύγουστο του 1915, του Δημητρίου

Ράλλη, τον Νοέμβριο του 1920, και του Γεωργίου Παπανδρέου, τον Φεβρουάριο του 1964.

Το κτήμα περιήλθε στο δημόσιο τρεις φορές, το 1924, το 1973 και το 1994. Πάντα, μετά από καθεστωτικές αλλαγές, είτε δινόταν αποζημίωση στην τέως βασιλική οικογένεια, είτε δημευόταν όλη η περιουσία. Το 1924, με την ανακήρυξη της Β' Ελληνικής Δημοκρατίας, κατασχέθηκε το σύνολο της βασιλικής περιουσίας (δημόσια και ιδιωτική), υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Το 1973 η Χούντα των Συνταγματαρχών κατήργησε τη μοναρχία και δήμευσε όλη την περιουσία, επιδικάζοντας πάλη μια μικρή αποζημίωση, που ποτέ δεν εισέπραξε και πάλη η τέως βασιλική οικογένεια.

Το 1994, είκοσι χρόνια μετά το Δημοψήφισμα του 1974, η ελληνική κυβέρνηση ουσιαστικά δήμευσε όλη τη βασιλική περιουσία χωρίς καμία αποζημίωση. Η κατάσχεση αυτή κρίθηκε παράνομη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Η επιχειρηματολογία του τέως βασι-

Στις σκάλες του κήπου

Στους τάφους

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας διαθέτει την πλουσιότερη συλλογή έργων αρχαίας ελληνικής τέχνης από τα μυκηναϊκά ως και τα ελληνιστικά χρόνια. Τα εκθέματα είναι υψηλής αισθητικής, όπως οι διάσημες συλλογές χρυσών

κοσμημάτων απ' τις Μυκίνες, οι τοιχογραφίες της Σαντορίνης, τα χάλκινα αγάλματα, όπως αυτό του Ποσειδώνα, επιτύμβιες στήλες, αγγεία, είδη καθημερινής χρήσης και άλλα πολλά.

Είχαμε τη χαρά να το επισκεφτούμε με το σχολείο και να μάθουμε πολλά πράγ-

ματα για τον αρχαίο κόσμο αλλά και να απολαύσουμε μια βόλτα ανάμεσα στα αρχαία αγάλματα που στέκονται σαν άνθρωποι που συναντάς στο δρόμο και τους χαιρετάς, γιατί τα αρχαία αγάλματα είναι ζωντανά σαν άνθρωποι και σαν παλιοί γνωστοί μας.

» Ηλιά Κωνσταντίνου στράφηκε στην αξίωση ότι η εν λόγω ιδιοκτησία αποκτήθηκε από τους προκατόχους του με νόμιμα μέσα και επομένως υπόκειται στην κανονική προσωπική κληρονομιά. Το ελληνικό κράτος υποστήριξε ότι η ιδιοκτησία αυτή παρακολουθούσε το θεσμό της μοναρχίας και επομένως, μόλις καταργήθηκε η μοναρχία, η ιδιοκτησία έπρεπε να επανέλθει στο δημόσιο αυτόματα.

Το δικαστήριο αποφάσισε ότι η περιουσία που παρακολουθούσε το θεσμό της μοναρχίας είχε ήδη περιέλθει αυτόματα στο ελληνικό κράτος (Ανάκτορα Αθηνών στη οδό Ηρώδου Αττικού, η έπαυλη Ψυχικού, το ανάκτορο «Καραμπουρνάκι» κ.α.) το 1974 και ότι το κτήμα Τατοΐου, το κτήμα Πολυδένδρι και το Μον Ρεπό αποτελούσαν ιδιωτική περιουσία και η Ελληνική Δημοκρατία έπρεπε να πληρώσει εύλογη αποζημίωση στη τώως βασιλική οικογένεια, αν ήθελε να διατηρήσει στην ιδιοκτησία της αυτά τα ακίνητα και εκτάσεις.

Η τώως βασιλική οικογένεια τελικά αποζημιώθηκε. Τον Μάρτιο του 2003 το Τατόι

Ελεύθεροι χώροι για να παίξουμε. Το ΚΑΛΥΤΕΡΟ!

περιήλθε στην κυριότητα του κράτους και το Σεπτέμβριο του ιδίου έτους κηρύχθηκε διατηρητέο από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, ύστερα από εισήγηση της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του

Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Τον Ιούνιο του 2007 η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε ότι σκοπεύει να μετατρέψει το κτήμα σε μουσείο.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα εξετάζονται

από το ελληνικό κράτος αγοραστές για το Τατόι, καθώς και για άλλες κρατικές ιδιοκτησίες. Από το 2012 οι «Φίλοι του κτήματος Τατοΐου» έχουν θέσει ως στόχο να αποκαταστήσουν το πρώην βασιλικό κτήμα και να το μετατρέψουν σε μουσείο και δημόσιο χώρο.

Στο κτήμα μπορούμε να περιηγηθούμε στα κτίρια, να περπατήσουμε στα μονοπάτια του κτήματος, να κάνουμε βόλτα με τα σκυλιά μας, να κάνουμε ποδήλατο. Εξαιρετική διαδρομή είναι αυτή προς την τεχνητή λίμνη Κιθάρρα η οποία έχει εξαιρετική θέα στο Λεκανοπέδιο και είναι σπάνιας φυσικής ομορφιάς. Είναι από τα πρώτα έργα οδοποιίας των Κυβερνήσεων Κουμουνδούρου με έτος κατασκευής το 1876 όπως μαρτυρούν οι πέτρινες επιγραφές στην κορυφή των γεφυριών. Στο κτήμα υπάρχουν πολλοί ανοικτοί χώροι όπου μπορούμε να απολαύσουμε το πικ-νικ μας. Απαγορεύονται παντός είδους μηχανοκίνητα οχήματα στον ιστορικό πυρήνα του κτήματος.

(Πληροφορίες από το Διαδίκτυο)

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΟ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Στο τέλος Μαρτίου του 2015 πραγματοποιήθηκε η εκδρομή του σχολείου μας στο Λονδίνο, στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος για τη βρετανική ροκ μουσική σκηνή στις δεκαετίες του '60 και του '70 και τη συμβολή της στα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα της εποχής εκείνης. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος το οποίο διεξήχθη εξ' ολοκλήρου στα αγγλικά, οι συμμετέχοντες μαθητές και μαθήτριες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και εξασκήθηκαν στη γραπτή και προφορική χρήση της αγγλικής γλώσσας μέσα από πολιτικά και ιστορικά κείμενα. Επίσης ήρθαν στο προσκήνιο τα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα που συνδέονταν και εκφράζονταν μέσα από τα μουσικά ρεύματα της εποχής, π.χ. από το μεταναστευτικό, τα δικαιώματα των γυναικών, τη μόδα της μίνι φούστας ως το ιρλανδικό ζήτημα. Το επίκεντρο σ' όλη αυτήν τη μουσική και ιστορική περιήγηση ήταν το μουσικό συγκρότημα—φαινόμενο από πολλές απόψεις των Beatles, με τους οποίους καθιερώθηκε ο όρος «British invasion»— χαρακτηριστικό της απήχησης που είχαν τα βρετανικά μουσικά συγκροτήματα στη δεκαετία του '60 στην παγκόσμια μουσική σκηνή.

Έτσι το ταξίδι μας σχεδιάστηκε με βάση το πολιτιστικό αυτό πρόγραμμα και οι μαθητές επισκέφτηκαν περιοχές του Λονδίνου, όπου διαδραματίστηκαν σημαντικά γεγονότα, πορείες διαμαρτυρίας, εξεγέρσεις, ηχογραφήσεις κ.ά. και δεν περιορίστηκαν μόνο στην

(A dream came true!)

απλή ξενάγηση στα πιο γνωστά αξιοθέατα της πόλης.

Πρώτος σταθμός το Notting Hill—πολύ γνωστή ακριβή και τουριστική περιοχή σήμερα—όπου από τις αρχές της δεκαετίας του '60 εγκαταστάθηκαν πλήθος μεταναστών από τις πρώην Βρετανικές αποικίες, κυρίως της Καραϊβικής. Εκείνη την εποχή η φτώχεια, η βία και η εγκληματικότητα μάστιζαν την υποβαθμισμένη συνοικία του Notting Hill. Συμμορίες των γνωστών και σε μας Teddy boys—των νεαρών λευκών της εργατικής τάξης—κινήθηκαν απειλητικά κατά των μαύρων μεταναστών έχοντας την υποστήριξη και των ρατσιστικών και φασιστικών κομμάτων με σύνθημα: «Keep Britain White» (Κρατήστε τη Βρετανία λευκή). Το ρατσιστικό μένος εξαπλώθηκε γρήγορα και σε άλλες πόλεις και κατέληξε σε βίαια επεισόδια (γνωστά και ως «the Notting Hill riots»—οι εξεγέρσεις στο Νότινγκ Χιλ) και δολοφονίες μεταναστών.

Η Trafalgar Square—Πλατεία Τραφάλγκαρ—που επισκεφτήκαμε θεωρείται και σήμερα το σημείο εκκίνησης των πολιτικών συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας. Από εκεί ξεκίνησε το Μάιο του '68 η ειρηνική πορεία διαμαρτυρίας κατά του πολέμου του Βιετνάμ με τη συμμετοχή πολλών γνωστών ηθο-

ποιών και μουσικών (οι Beatles και οι Rolling Stones ήταν κάποιοι από αυτούς). Η πορεία αυτή κατευθύνθηκε στην αμερικανική πρεσβεία του Λονδίνου στο Grosvenor Square (Πλατεία Γκρόσβενορ) και κατέληξε σε αιματηρά επεισόδια με σοβαρούς τραυματισμούς διαδηλωτών από αστυνομικούς.

Δε θα παραλείπαμε, βέβαια, το στούντιο ηχογραφήσεων των Beatles στην Abbey Road, όπου προσπαθήσαμε να τους μιμηθούμε—κάπως αποτυχημένα—δισκίζοντας το δρόμο, όπως στο εξώφυλλο του δίσκου τους.

Ήμασταν δε ιδιαίτερα τυχεροί, γιατί παρακολούθησαμε την καταπληκτική μουσικο-θεατρική παράσταση «Let it be» με θέμα τη σταδιοδρομία τους και τη συμμετοχή τους στα κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα. Εκεί διασκεδάσαμε πολύ!

Κάναμε βόλτα στους δρόμους και εμποδώσαμε το «excuse me!» και το «please!» που λέγαμε συνέχεια για να ξεφύγουμε από την πολυκοσμία στα τρένα και στα λεωφορεία. Κάναμε βόλτα στα υπέροχα πάρκα, ξεναγηθήκαμε σε Ιρλανδέζικες παμπ, είδαμε το Βρετανικό Μουσείο και τα ελληνικά αγάλματα, πατήσαμε πάνω στον πρώτο μεσημβρινό στο Greenwich και αφήσαμε τελευταίο το παλάτι του Μπάκιγχαμ για να έχει λίγη αγωνία (!) η εκδρομή.

(αφιερωμένο στην
περσινή «λατρεμένη»
Γ' Γυμνασίου)

«THE LONDONERS»

- Αθηνανόπουλος Αναστάσιος
- Ανδρεόλα Χριστίνα
- Γιαλλελή Μαρία
- Γκεβεζοπούλου Ειρήνη
- Δεπάστα Αντωνία
- Καββαδάς Παναγιώτης
- Καραλής Γεώργιος
- Κυβεντίδης Γεώργιος
- Μαργαρίτης Αναστάσιος
- Μπούσουλα Θεοφανία
- Νικολέτου Γεωργία
- Ροζάκη Στυλιανή
- Στριγκώνη Χρυσάνθη
- Τζάρας Γεώργιος
- Τσιγγόπουλος Γεώργιος
- Φραγκογιάννη Ιωάννα
- Χαλκιάς Ευστάθιος
- Χειρδάρη Ειρήνη

Στο Μετρό

Let it be - Μέσα στο θέατρο

Let it be - Μετά την παράσταση. Μεγάλα κέφια!

Αναμνηστική φωτογραφία στις σκάλες του Βρετανικού Μουσείου

Abbey Road

Νότινγκ Χιλ και Κάμπντεν

Πατώντας τον μεσημβρινό του Γκρήνουιτς. Σημείο «Μηδέν».

Στο Μπιγκ Μπεν υπό βροχή. Η ώρα ήταν τέσσερις.

<< Σκηνοθετημένη φωτογραφία στην παμπ. Ιδέα του βρετανού κυρίου, που προφανώς διέθετε «αγγλικό χιούμορ».

>> Η φρουρά στο Μπάκιγκχαμ φεύγει. Η εκδρομή τελείωσε.

«Ονειρεύμαστε το σχολείο του μέλλοντος»

Στο σχολείο περνάμε αρκετές ώρες καθημερινά. Ξέρουμε πως παρόλη την κούραση και το άγχος, αν μας λείψει, θα υπάρχει στη ζωή μας ένα κενό. Ξύπυρα όμως, μας λείπει το ιδανικό σχολείο. Γι' αυτό προσπαθήσαμε να καταγράψουμε κάποιες ιδέες για το σχολείο των ονείρων μας, που ωστόσο θα θέλαμε να γίνει το σχολείο του μέλλοντος.

Νίκος Χύκα

«Αγαπητοί αναγνώστες, το θέμα με το οποίο ασχολούμαστε είναι το σχολείο του μέλλοντος. Πρώτα απ' όλα όμως, πρέπει να ξέρουμε τι είναι το σχολείο. Σχολείο είναι ένας χώρος με μαθητές και εκπαιδευτικούς. Στόχος του σχολείου είναι να δώσει γνώση στα παιδιά και να διαμορφώσει τη συμπεριφορά τους. Το σχολείο πρέπει να δώσει γνώσεις σε όλα τα παιδιά του λαού, γι' αυτό πρέπει να είναι δωρεάν, δηλαδή δημόσιο».

Παντελής Τσαγκάς

«Αγαπητοί μου αναγνώστες, το σχολείο είναι σημαντικό για κάθε παιδί που θέλει να πραγματοποιήσει τα όνειρά του. Γι' αυτό πρέπει να γίνει καλύτερο. Μη φανταστείτε το σχολείο ως ένα κτίριο με βιβλία αφής και καθηγητές ρομπότ. Όχι, δεν είναι έτσι. Όταν λέμε να γίνει καλύτερο, εννοούμε οργανωμένο. Το σχολείο όντως είναι ένα κτίριο, μόνο που μέσα είναι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές που επιβάλλεται να συνεργάζονται και να επικοινωνούν μεταξύ τους, χωρίς να υπάρχει πρόβλημα».

Άγγελος Τζερεφός

«Το σχολείο είναι ο χώρος όπου ένα σύνολο μαθητών και εκπαιδευτικών συνεργάζονται και επικοινωνούν με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη του χαρακτήρα των πρώτων. Όμως υπάρχουν πολλά προβλήματα από κάθε άποψη, στη διδασκαλία, στους χώρους και στο εκπαιδευτικό σύστημα. Καταρχάς, τα σχολεία δεν είναι πλήρως εξοπλισμένα. Πολλά κτίρια είναι ημιτελή και δεν υπάρχουν οι απαραίτητοι χώροι για τη σωστή εκπαίδευση των μαθητών».

Αλλά και στο θέμα της διδασκαλίας επιβάλλονται αλλαγές. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι άνθρωποι ορεξάτοι, με διάθεση για επικοινωνία, να ενδιαφέρονται πραγματικά για τους μαθητές. Αυτό δεν είναι πάντα εύκολο, καθώς πολλές φορές χάνουν το ενδιαφέρον, τη χαρά της διδασκαλίας και κουράζονται. Γι' αυτό καλό θα ήταν να υπάρχουν ειδικά σεμινάρια για την εκπαίδευση, που θα έπρεπε να παρακολουθήσουν. Από την άλλη, οι μαθητές πρέπει να είναι μελετηροί, να είναι συνειδητά υπάκουοι, να έχουν σεβασμό και να μπορούν να επικοινωνήσουν με τους δασκάλους τους. Όσο για την πειθαρχία, αυτό είναι κάτι που δάσκαλοι και μαθητές πρέπει να πετύχουν μαζί».

Μαντώ Προύντζου

«Με τον όρο σχολείο εννοούμε ένα σύνολο μαθητών και εκπαιδευτικών που έχουν ως κοινό σκοπό την απόκτηση γνώσεων. Αυτές οι γνώσεις είναι επιστημονικές, αλλά και κοινωνικές και παιδαγωγικές. Μέσα στην τάξη οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές πρέπει να συνεργάζονται και να επικοινωνούν, έτσι ώστε οι δεύτεροι να διαμορφώσουν σωστή συμπεριφορά και ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Δηλαδή να έχουν νοητική εξέλιξη, σωματική ανάπτυξη και να αποκτήσουν κοινωνική συμπεριφορά και συναισθηματική ωριμότητα. Όλα αυτά μπορούν και πρέπει να γίνονται στο σχολείο του μέλλοντος κι επίσης θα πρέπει να έχουν όλοι το δικαίωμα να το παρακολουθήσουν. Για να γίνει αυτό, το σχολείο πρέπει να είναι δωρεάν, δημόσιο, υποχρεωτικό. Έτσι θα δίνονται ίσες ευκαιρίες μόρφωσης και καλλιέργειας σε όλα τα παιδιά του λαού».

Για να δημιουργηθεί, όμως, αυτό το σχολείο, θα χρειαστεί υλικοτεχνική υποδομή που θα υποστηρίζεται από την Πολιτεία. Δηλαδή θα πρέπει τα σχολεία να έχουν προαύλια, χώρους γυμναστικής, αμφιθέατρο, βιβλιοθήκη, αίθουσα μουσικής, αλλά και αίθουσες εξοπλισμένες

με υπολογιστές. Ακόμα, θα πρέπει να υπάρχουν βιντεοπροβολείς και εργαστήρια βιολογίας, φυσικής και χημείας. Επίσης, θα ήταν πολύ σημαντικό να υπάρχουν χώροι σίτισης, διότι εάν γίνουν όλα αυτά, θα αυξηθεί το ωράριο λειτουργίας των σχολείων και οι μαθητές θα πρέπει να τρέφονται στο σχολείο. Επιπλέον, το κράτος θα πρέπει να έχει φροντίσει για την καθαριότητα και την υγιεινή των σχολείων. Δυστυχώς, αυτό το θέμα είναι παραμελημένο σε αρκετά σχολεία της χώρας σήμερα».

Λαμπρινή Τσουκαλά

«Θα ήθελα να πω, πως για να υπάρξει το ιδανικό σχολείο του μέλλοντος, θα πρέπει να αλλάξει και να αναμορφωθεί το εκπαιδευτικό σύστημα. Αρχικά, τα τμήματα σε όλες τις τάξεις και τα σχολεία θα είναι μικρότερα. Επίσης, η ύλη θα είναι μικρότερη και απλούστερη και έτσι θα μπορεί να δοθεί λιγότερη σημασία στις εξετάσεις. Δεν θα μπορούσα να παραλείψω τον διορισμό εξειδικευμένων ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, τόσο για τους μαθητές με προσωπικά προβλήματα, όσο και για τους εκπαιδευτικούς και τον τρόπο που πρέπει να συμπεριφέρονται στους μαθητές. Η ενισχυτική διδασκαλία για μαθητές με δυσκολίες, αλλά και η εκμάθηση ξένων γλωσσών, είναι ένα σημαντικό στοιχείο που θα υπάρχει στο σχολείο του μέλλοντος. Τέλος, μέσα από διάφορες δραστηριότητες θα υπάρχει η δυνατότητα έκφρασης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων κάθε παιδιού, το οποίο θα ενδιαφέρεται για διαφορετικές ενασχολήσεις. Αυτές μπορεί να είναι αθλητικές, πολιτιστικές, κ.α.

Αυτό θα είναι το σχολείο του μέλλοντος. Δηλαδή το σχολείο στο οποίο όλα τα παιδιά επιθυμούν να βρίσκονται και να περνούν τα πρωινά και ίσως και τα απογεύματά τους, διότι ένα σχολείο που προσφέρει τόσες δυνατότητες θα διαρκεί σίγουρα περισσότερες από

επτά ώρες».

«Το σχολείο είναι ο χώρος, όπου όλα τα παιδιά πηγαίνουν για να προετοιμαστούν για το μέλλον τους. Εκεί μαθαίνουν γραφή, ανάγνωση, αριθμητική, και πολλές άλλες βασικές γνώσεις. Επίσης, μαθαίνουν να είναι μέλη μιας ομάδας, να παίρνουν αποφάσεις, και να σκέπτονται σωστά και μακροπρόθεσμα. Αποκτούν προσωπικότητα και ιδέες, και προετοιμάζονται για το τι θα ακολουθήσει στη ζωή τους. Όπως ξέρετε, μια χώρα που δεν ενδιαφέρεται για την εκπαίδευση των πολιτών της, δεν ενδιαφέρεται ούτε για το μέλλον τους. «Όπου ανοίγει ένα σχολείο, κλείνει μια φυλακή...» (V. Hugo)

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα διαρκεί 9 υποχρεωτικά έτη, από τα 6 χρόνια ενός παιδιού έως τα 15. Εδώ και χρόνια προσπαθούμε να το αλλάξουμε αυτό, επιμηκύνοντάς το σε 12 έτη, έως τα 18 χρόνια, δηλαδή την ενηλικίωση ενός παιδιού. Έτσι τα παιδιά θα είναι πιο ώριμα, όταν τελειώσουν τη φοίτησή τους».

«Το Υπουργείο Παιδείας θα έπρεπε να κάνει περισσότερες τάξεις με λιγότερα

Θεμιστοκλής Χατζηγιαντίου

παιδιά, για να υπάρχει καλύτερη συνεργασία σε όλους τους τομείς. Επίσης, πρέπει να λιγοστέψει την ύλη και να μη δίνουν ούτε οι μαθητές ούτε οι γονείς τόσο μεγάλη σημασία στις εξετάσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να απλουστεύσουν τα βιβλία, γιατί είναι τόσο δύσκολα, που ούτε τα λυκειόπαιδα δεν τα καταλαβαίνουν».

Διονύσης Τσίνα

«Θα ήθελα να πω, πως πρέπει να ελαττωθούν οι εξεταστικές και η ύλη των μαθημάτων. Να αναβαθμιστούν τα μαθήματα σωματικής και αισθητικής αγωγής, όπως η γυμναστική και η ζωγραφική. Επιπλέον, καλά θα ήταν να διδάσκονται περισσότερες ξένες γλώσσες. Συνοψίζοντας, θα ήταν πιο αποτελεσματικό το σχολείο, αν έδινε βάση στις δυνατότητες που μπορούν να αναπτύξουν τα παιδιά. Αυτό θα ήταν το τέλειο σχολείο για τις ανάγκες της σύγχρονης παιδείας».

«Πιστεύω πως στο εκπαιδευτικό σύ-

Αλέξανδρος Παύλου

στημα πρέπει να καταργηθούν ή να ελαττωθούν οι τελικές εξετάσεις. Κάλλιστα οι τελικές εξετάσεις μπορούν να αναπληρωθούν με τα διαγωνίσματα των τριμήνων και όχι να διαβάσουν και να εξαντλούνται τα παιδιά το καλοκαίρι».

«Θα έπρεπε η ύλη των μαθημάτων να

Σήφης Ψαρουδάκης

είναι λιγότερη και απλούστερη, για να μην δυσκολευτεί πολύ ο μαθητής. Στη συνέχεια θα πρέπει να δίνεται λιγότερη σημασία στα διαγωνίσματα και περισσότερη βάση στη διαπαιδαγώγηση του μαθητή. Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει ένας εξειδικευμένος ψυχολόγος στο σχολείο για να μπορούν οι μαθητές να συζη-

τούν τα θέματά τους με κάποιον που έχει σπουδάσει σ' αυτό».

Σπύρος Χατζόπουλος

«Καλό θα είναι, να υπάρχουν εκπαιδευτικοί σε όλα τα μαθήματα, είτε αυτά είναι ψυχαγωγία ή οτιδήποτε άλλο. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιμόρφωση, για να μπορέσουν να διδάξουν σε ένα τέτοιο σχολείο. Επίσης, δεν θα χρειάζεται να δίνουν τόση μεγάλη σημασία στις εξετάσεις, τα διαγωνίσματα και τα test, αρκεί να είναι βέβαιοι ότι οι μαθητές έχουν κατανοήσει τα πράγματα που λέει ο καθένας τους μέσα στην τάξη».

Αμαλία Ροζάκη

«Ιδιαίτερα μάλιστα, τα σχολεία πρέπει να είναι εξοπλισμένα και με υλικοτεχνική υποδομή. Για παράδειγμα, να έχουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, προβολείς, σύνδεση στο διαδίκτυο και άλλες πολύτιμες ηλεκτρονικές συσκευές. Επιπρόσθετα, πρέπει να έχουν βιβλιοθήκες, αίθουσα μουσικής, αμφιθέατρο, γήπεδο γυμναστικής και αίθουσα για την πληροφορική. Παράλληλα, όμως, πρέπει να διατηρούνται σωστά με την κατάλληλη φροντίδα, έτσι ώστε τα κτίρια να μένουν καθαρά και καλοδιατηρημένα. Θα ήταν παράλειψη να μην προσθέσουμε και τις αίθουσες δραστηριοτήτων, όπως είναι ο χορός, η μουσική, και τα αθλήματα, γιατί εκεί οι μαθητές θα μπορούν να αναδεικνύουν τα ταλέντα

τους σε καθημερινή βάση και να ξεφεύγουν από την πίεση της καθημερινότητας. Τέλος, πολλά παιδιά βιώνουν ψυχολογικά, μαθησιακά προβλήματα ή είναι πολύ επιθετικά και αρνούνται να μάθουν. Οι λύσεις σε αυτό το πρόβλημα μπορεί να βρεθούν με ενισχυτική διδασκαλία, με έναν ψυχολόγο ή με έναν σχολικό σύμβουλο. Έτσι ονειρεύομαι το ιδανικό σχολείο».

Δέσποινα Τσάπουρη

«Στο σχολείο θα πρέπει να υπάρχει ένας ψυχολόγος που θα βοηθάει τα παιδιά στην αυτοπεποίθησή τους και να έχουν καλή ψυχολογία. Ακόμα, θα πρέπει να προσφέρονται επιπλέον γνώσεις, όπως για την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Για τις γυμναστικές δραστηριότητες να υπάρχει κατάλληλος χώρος. Τέλος, το σχολείο μπορεί να είναι ένας χώρος που θα ενσταλάξει στο παιδί όλες τις γνώσεις και την ψυχαγωγία που θα χρειαστεί στη ζωή του».

Στέργιος Σταματάκης

«Τα τμήματα θα είναι ολιγομελή και το κέντρο διδασκαλίας θα είναι ο μαθητής και τα ενδιαφέροντά του. Οι μαθητές θα συμμετέχουν ενεργά. Θα σκέπτονται, θα ψάχνουν και θα συγκεντρώνουν υλικό, ενώ ο καθηγητής θα τους καθοδηγεί και θα τους ενθαρρύνει. Το μάθημα θα παρουσιάζεται από ομάδες μαθητών και δεν θα υπάρχουν ασκήσεις για

το σπίτι, καθώς όλα θα γίνονται μέσα στην τάξη».

Γιώργος Τζανόπουλος

«Το σχολείο με τη μορφή που έχει σήμερα χρειάζεται κάποιες αλλαγές, ώστε να γίνει πιο αποτελεσματικό. Μία από αυτές αφορά στον κτιριακό εξοπλισμό. Χρειαζόμαστε γήπεδα, για να παίζουμε και να αθλούμαστε».

Παύλος Χαρίκος

«Το σχολείο είναι μια μικρή κοινότητα, όπου συγκεντρωνόμαστε κάθε μέρα και μαθαίνουμε καινούργια πράγματα που μας καλλιεργούν. Στο σχολείο, επίσης, έχουμε όλους τους φίλους μας, που μας βοηθούν και τους βοηθάμε. Όμως το σχολείο, εκτός από το να μας μορφώνει και να μας κοινωνικοποιεί, μας προφυλάσσει από πολλούς κινδύνους που παραμονεύουν έξω από αυτό».

Δημήτρης Χαλιάς

«Το μελλοντικό σχολείο πρέπει να είναι ολοήμερο και να διαθέτει φαγητό για τα παιδιά. Χρειάζεται οπωσδήποτε έναν ψυχολόγο που θα μελετάει την ψυχολογία των παιδιών. Πρέπει, όμως, να έχει και έναν λογοθεραπευτή, για να βοηθάει τα παιδιά που έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες στα μαθήματα».

Όλοι οι μαθητές, με το πρώτο χτύπημα του κουδουνιού του σχολείου τους, εκτός απ' τη χαρά αισθάνονται και άγχος για τα μαθήματα και τα διαγωνίσματα που θα ακολουθήσουν. Το άγχος, όμως, είναι πολύ κακό και δεν πρέπει να υπάρχει.

Θοδωρής Γκανάς

Τα αίτια που το δημιουργούν είναι αρκετά. Αρχικά, μπορεί κάποιος μαθητής να αγχώνεται για το βαθμό που θα πάρει ή να φοβάται τους γονείς του για την αντίδρασή τους στη βαθμολογία του. Επίσης, η προετοιμασία τόσο για τα καθημερινά μαθήματα όσο και για τα διαγωνίσματα, αλλά και για τις εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς, γεμίζουν με άγχος τα παιδιά. Οι συνέπειές του, όμως, είναι πολύ άσχημες για τους μαθητές.

Το σχολικό άγχος

Μπορεί, δηλαδή, να τους δημιουργήσει αϋπνία, προβλήματα συγκέντρωσης ή και ανορεξία, γιατί η σκέψη τους θα είναι επικεντρωμένη μόνο στα μαθήματα και στις εξετάσεις. Ακόμη, μπορεί να τους δημιουργήσει μελαγχολία και τάση να κλείνονται μόνοι τους σ' ένα δωμάτιο.

Βέβαια, υπάρχουν πολλές λύσεις που

θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους μαθητές να ξεπεράσουν το σχολικό άγχος. Αρχικά, θα τους βοηθούσε να οργανώνουν το διάβασμά τους με τέτοιον τρόπο, ώστε να τους μένει και λίγος ελεύθερος χρόνος για μια βόλτα με την οικογένεια ή τους φίλους τους. Αυτό θα τους

καθαρώσει και θα κάνει καλό στην ψυχολογία τους. Αν το πρόβλημα είναι πιο σοβαρό, θα βοηθούσε πάρα πολύ κάποιος ειδικός, όπως για παράδειγμα ένας ψυχολόγος.

Συμπερασματικά θα έλεγε κανείς πως όλοι οι μαθητές θα πρέπει να έχουν στο μυαλό τους ότι στο σχολείο δεν πάμε για να αγχωθούμε ή για να κυνηγήσουμε τους βαθμούς. Στόχος μας είναι να μάθουμε και να γεμίσουμε με γνώσεις ουσιαστικές, που θα μας βοηθήσουν στη ζωή μας.

Σε κάποιους αρέσει το σχολείο, σε άλλους όμως όχι. Άλλωστε δεν είμαστε όλοι ίδιοι. Όμως το να μαθαίνει κανείς γράμματα είναι ωραίο πράγμα. Εγώ πάντως το αγαπώ. Στο σχολείο μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι. Μπορούμε να γίνουμε ελεύθεροι άνθρωποι. Και όταν μεγαλώσουμε να φτιάξουμε μια ωραία οικογένεια.

Κυριάκος Σιγάλας

ΕΦΗΒΕΙΑ

Όλα τα παιδιά περνούν από το μεταβατικό στάδιο της εφηβείας. Η εφηβεία εμφανίζεται συνήθως στην ηλικία των 10–11 περίπου χρόνων και τελειώνει στα 17–18. Στην εφηβεία η ψυχολογία των παιδιών αλλάζει, διότι από παιδιά που ήταν αρχίζουν να γίνονται ενήλικες και έχουν μπερδεμένα συναισθήματα.

Μαντώ Προύντζου
Αμαλία Ροζάκη

Στην εφηβεία τα παιδιά αντιμετωπίζουν διάφορες αλλαγές στο σώμα τους, κυρίως τα κορίτσια. Στην αρχή της εφηβείας, συνήθως, ξεκινάει η περίοδος στα κορίτσια. Αρκετά παιδιά φορούν γυαλιά και σιδεράκια από μικρή ηλικία, όμως κατά τη διάρκεια της εφηβείας κάποια από αυτά ενοχλούνται και νιώθουν μειονεκτικά απέναντι στα άλλα παιδιά τα οποία δεν φορούν. Οι έφηβοι που φορούν γυαλιά και σιδεράκια νομίζουν πως με αυτά χαλάει η εξωτερική τους εμφάνιση αλλά και η εικόνα τους. Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν πολλά παιδιά στην εφηβεία είναι η ακμή και η τριχοφυΐα. Αυτά τα δύο δυσάρεστα θέματα κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται πολύ άσχημα με τον εαυτό τους. Επιπλέον δεν έχουν αυτοπεποίθηση και όρεξη για να περιποιηθούν τον εαυτό τους. Ακόμα ένα άλλο θέμα που απασχολεί κάποιους εφήβους είναι το γεγονός ότι αργούν να αναπτυχθούν σε σχέση με τα άλλα παιδιά. Αυτό τα κάνει να νιώθουν μειονεκτικά και άσχημα απέναντι στα άλλα παιδιά που είναι πιο αναπτυγμένα, αλλά νιώθουν άσχημα και με τον ίδιο τους τον εαυτό.

Σε αυτήν την μεταβατική περίοδο της ζωής τους ο χαρακτήρας των εφήβων επηρεάζεται πολύ από τις παρέες τους. Κάποια παιδιά συναναστρέφονται με κακές παρέες. Σε αυτές τις παρέες μπορεί τα παιδιά να καπνίζουν, να έχουν βίαιη συμπεριφορά απέναντι στους καθηγητές και τους συμμαθητές τους, αλλά και να παρενοχλούν σεξουαλικά μικρότερα παιδιά σε ηλικία. Μέσα από αυτές τις κακές συναναστροφές φέρονται με απρεπή συμπεριφορά στους γονείς τους, ακόμα και στα άλλα μέλη της οικογένειας και δεν σέβονται κανέναν. Οι γονείς προσπαθούν μάταια τις περισσότερες φορές να τους επαναφέρουν στην τάξη. Τα παιδιά αντιδρούν με υπερβολικό τρόπο πολλές φορές και φέρνουν τους γονείς σε αδιέξοδο. Έτσι υπάρχει μία συνεχής σύγκρουση ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας. Ωστόσο, υπάρχουν και περιπτώσεις παιδιών που δεν βιώνουν έντονα το φαινόμενο της εφηβείας.

BULLYING - ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Ηταν τραγικό το τέλος του Βαγγέλη Γιακουμάκη. Η τραγωδία που βίωσε και τον οδήγησε στις 6–2–15 στο θάνατο, μας συγκλόνισε όλους. Με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, τα κείμενα που ακολουθούν σ' αυτή την ενότητα του «ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΥ» είναι αφιερωμένα σ' αυτόν και αναδεικνύουν τα αίτια που προκαλούν τη βία ακόμα και ανάμεσα σε παιδιά.

ΑΝ Μ'ΑΚΟΥΣ...

Βαγγέλης Γιακουμάκης, ετών 20. Θύμα ψυχολογικής βίας από τους συμμαθητές του. Νεκρός. Νομίζεις ότι δεν τον ήξερες; Κι όμως, τον έχεις ξαναδεί! Είχες περάσει από δίπλα του αρκετές φορές. Στο σχολείο, στο φροντιστήριο, στη γειτονιά, στην καφετέρια. Ίσως να μην τον έλεγαν

Κωνσταντίνα
Μαρία Κολώνη

Βαγγέλη, αλλά Κώστα, Νίκο, Μαρία ή Κατερίνα. Δεν πρόλαβες να συγκρατήσεις το όνομά του, αλλά μόνο τα «χοντρός, άσχημος, ηλίθιος, ψόφρα», που έπεφταν σαν πέτρες πάνω του και τον πλήγωναν. Και οι πληγές αιμορραγούσαν και ο φόβος μεγάλωνε και μαζί και η απελπισία.

Για τον Βαγγέλη και τον κάθε Βαγγέλη της διπλανής πόρτας.

Bullying: Το τραγικό φαινόμενο της εποχής μας

Το bullying είναι ο σχολικός εκφοβισμός και η βία που υπάρχει στο σχολείο από ορισμένα παιδιά προς κάποια άλλα. Βέβαια, σε όλους τους χώρους μπορεί να υπάρχει αυτό το άσχημο φαινόμενο, όπως στο χώρο εργασίας, στο στρατό, ή και μέσα στην οικογένεια. Οι μορφές

Θοδωρής
Γκανάς

με τις οποίες εκδηλώνεται είναι διάφορες: ψυχολογικός ή και σωματικός.

Τα αίτια, επίσης είναι πολλά. Αρχικά οφείλεται στην ψυχολογική διαταραχή που μπορεί να έχουν οι θύτες, οι οποίοι ίσως να θέλουν να μειώσουν τα άλλα παιδιά, για να αισθανθούν οι ίδιοι ότι είναι ανώτεροι. Κάποιες φορές ασκούν βία στα θύματά τους, για να τους πάρουν χρήματα ή ακριβά αντικείμενα. Μπορεί ακόμα να ζηλεύουν, γιατί ίσως τα θύματά τους έχουν κάτι περισσότερο από αυτούς.

Οι συνέπειες πάντα είναι τραγικές. Καταρχάς μια άσχημη επίπτωση είναι ο στιγματισμός του θύματος και η απομόνωσή του. Γι' αυτό κάποιες φορές θέλει να σταματήσει και να μην ξαναπάει σχολείο. Μερικά από τα παιδιά «θύματα» αποκτούν ψυχολογικά προβλήματα που θα τους συνοδεύουν σε όλη τους τη ζωή. Το χειρότερο αποτέλεσμα που μπορεί να προκληθεί, είναι η αυτοκτονία.

Ωστόσο υπάρχουν πολλές λύσεις, για να σταματήσει αυτό το φαινόμενο. Μια καλή λύση, είναι το παιδί που θα υποστεί τον εκφοβισμό, να το πει στην οικογένειά του ή στους δασκάλους του. Αυτοί σίγουρα μπορούν να το βοηθήσουν με πολύτιμες συμβουλές. Επιπλέον, οι θύτες θα πρέπει να τιμωρούνται για τις πράξεις τους, έτσι ώστε να μην το ξανακάνουν και να μην το υποστεί κάποιος άλλος. Έξω από το σχολείο οι δάσκαλοι έχουν την ευθύνη να μιλήσουν με τους γονείς του φταίχτη, για να τον βοηθήσουν και με τη βοήθεια κάποιου ειδικού.

Που δεν έμαθε ποτέ να αμύνεται στην κακία και στο άδικο. Και παραιτήθηκε, γιατί έτσι νόμιζε πως θα λυτρωνόταν από το βασανιστήριό του. Αν μ' ακούς Βαγγέλη, Κώστα, Νίκο, Μαρία ή Κατερίνα της διπλανής πόρτας... Αν μ' ακούς εκεί που είσαι, μακριά από το κακό, προστατευμένος... Αν μ' ακούς, ένα έχω να σου πω... ΜΙΛΑ! Στους γονείς σου, στον αδελφό σου, στον φίλο σου, στον δάσκαλό σου...

Μίλα και μη φοβάσαι... Δεν είσαι μόνος και δεν υπάρχει παντού κακό και αδιαφορία. Μη βουλιάζεις στη σιωπή και στο σκοτάδι. Πάντα θα υπάρχει ένα χέρι να σε τραβήξει στο φως. Στη ζωή. Αρκεί να το θέλεις και να πιστεύεις ότι το αξίζεις. ΜΙΛΑ!

Υπάρχει Βαγγέλη, ένα παλιό ινδιάνικο μύθος που μιλάει για τους δύο λύκους που κρύβουμε μέσα μας, το καλό και το κακό. Και ότι επιβιώνει αυτό που ταΐζουμε περισσότερο. Εμείς, εγώ κι εσύ, όλοι μας, το καλό θα ταΐζουμε πιο πολύ. Και θα ζήσουμε.

Μαρία
Ραγκαβά

ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Παιδιά! Παιδιά σ' όλη τη χώρα έχουν υποστεί πράγματα θανατηφόρα.

Βοήθησέ με να ξεφύγω, από τις σκέψεις μου να φύγω.

Άσε να φύγω, μην με πληγώνεις, άλλο δεν μπορώ ν' αντέξω.

Σκοτώνεις εμένα, αλλά και την ψυχή μου.

Γι' αυτό, άστο να πάει στο καλό, για το καλό της ζωής μου.

Τέλος, όλα τα παιδιά θα ήταν καλό να αγαπάνε τους συμμαθητές τους και να μην τους κοροϊδεύουν, ώστε όλα να ζουν σε ένα φιλικό περιβάλλον. Εάν όλοι προσπαθήσουμε, κανένα παιδί δεν θα πέσει θύμα εκφοβισμού και βίας. Έτσι η κοινωνία θα προσδεύει συνεχώς. Από 'δω και στο εξής πρέπει να κυριarchήσει το σύνθημα: Όχι bullying στο σχολείο.

Ρατσισμός – Σχολικός εκφοβισμός: Μια σύγχρονη απειλή

Εκινώντας, θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι ο ρατσισμός είναι ένα πρόβλημα που μας απασχολεί σε έναν μεγάλο βαθμό. Και δυστυχώς είναι πολλές οι μορφές με τις οποίες εμφανίζεται στην καθημερινή μας ζωή και μας επηρεάζει. Το πιο

Μαρίνα Μέγα
Θωμάς
Μπαρμπαγιάννη

συννηθισμένο είδος ρατσισμού

είναι των εθνικοτήτων. Αλήθεια, οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν ότι είμαστε ίδιοι, ότι όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα στη ζωή, στη μάθηση και σε ό,τι μας ολοκληρώνει ως προσωπικότητες; Πώς είναι δυνατόν κάποιοι να επιβάλλονται σε κάποιον, μόνον επειδή είναι διαφορετικός από αυτούς;

Άλλη μια μορφή εκδήλωσης του ρατσισμού είναι αυτή της εμφάνισης. Πολλά άτομα, δηλαδή, επειδή έχουν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα, απομονώνονται ή δέχονται το λεγόμενο «μπούλινγκ». Θα ήταν όμως σημαντική η παράλειψη να μην αναφέρουμε και τις διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα. Ο άνδρας θεωρείται το «δυνατό» φύλο. Πιστεύουμε όμως πως δεν πρέπει να συγκρίνονται ο άνδρας με τη γυναίκα, γιατί οι διαφορές μας δεν πρέπει να μας οδηγούν στην άποψη ότι είμαστε πιο σημαντικοί ο ένας από τον άλλον.

Είναι όμως γενική η ομολογία ότι στις μέρες μας έχει οξυνθεί και το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού. Σχολικός εκφοβισμός ονομάζεται η έκφραση επιθετικής συμπεριφοράς εντός του σχολικού περιβάλλοντος, η οποία επαναλαμβάνεται σκόπιμα ανά τακτικά χρονικά διαστήματα με απώτερο στόχο την εξασφάλιση της ισχύος του θύτη.

Τα αίτια και οι παράγοντες που ενισχύουν αυτή την επιθετική συμπεριφορά σε ένα άτομο της ηλικίας μας, είναι πολλά. Αρχικά, σημαντικότητα είναι η ευθύνη της οικογένειας και συγκεκριμένα η έλλειψη επικοινωνίας των γονέων με τα παιδιά τους. Επίσης, το ανταγωνιστικό και βαθμοθηρικό περιβάλλον που επικρατεί στο σχολείο, εντείνει τις βίαιες εκδηλώσεις των παιδιών. Παράλληλα, η προβολή σκηνών βίας από τα ΜΜΕ, καθώς και η έλλειψη κρατικής μέριμνας για την επιβολή κυρώσεων, συντηρεί και αναπαράγει το φαινόμενο. Τέλος, η ψυχασύνθεση των νέων που χαρακτηρίζεται από συναισθητικές εκρήξεις, ενισχύει την ανάπτυξη του σχολικού εκφοβισμού.

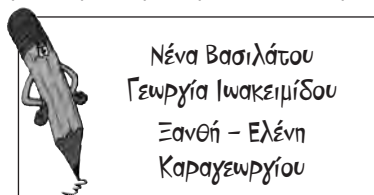
Απόρροια όλων των παραπάνω είναι η ψυχολογική κατάπτωση, ίσως και η κατάθλιψη, των νέων, οι μαθησιακές δυσκολίες και η καλλιέργεια ενός κλίματος φόβου και καχυποψίας μεταξύ των μαθητών.

Για να εξαλειφθεί το φαινόμενο χρειάζεται να ληφθούν άμεσα μέτρα. Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος του δημοκρατικού διαλόγου μέσα στην οικογένεια και στο σχολείο. Χρήσιμος θα ήταν ο περιορισμός των σκηνών βίας, αλλά και της προβολής αρνητικών προτύπων από τα ΜΜΕ. Παράλληλα, θα βοηθούσε η διεξαγωγή επιμορφωτικών σεμιναρίων για γονείς, εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η Πολιτεία και η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να μεριμνήσουν για τη ανέγερση αθλητικών και πολιτιστικών κέντρων, ώστε τα παιδιά να μπορούν να εκτονώνουν με υγιή τρόπο την ενέργειά τους. Τέλος, και η ψυχολογική υποστήριξη στα παιδιά—θύματα είναι απαραίτητη.

Αν όλοι μαζί, επομένως, σκύψουμε πάνω στο πρόβλημα, ίσως καταφέρουμε να το αντιμετωπίσουμε και να εξασφαλίσουμε τις ομαλές κοινωνικές συνθήκες για την ανάπτυξη των παιδιών.

Ρατσισμός και Συναισθηματικός εκβιασμός

Ρατσισμός είναι η αντίληψη ότι οι άνθρωποι δεν είναι ίσοι μεταξύ τους, αλλά διαχωρίζονται σε ανώτερους και κατώτερους διακρινόμενοι είτε από το χρώμα του δέρματος, είτε από την εθνικότητα, είτε από τη θρησκεία κ.λπ. Σήμερα, η λέξη ρατσισμός χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις πράξεις μιας ομάδας εναντίον μιας

Νένα Βασιλάτου
Γεωργία Ιωακειμίδου
Ξανθή – Ελένη
Καραγεωργίου

άλλης ομάδας. Έτσι, οι ρατσιστές υποστηρίζουν τη διαφορετικότητα των φυλών. Επίσης, οι φυλετικοί ρατσιστές θεωρούν μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων ως ανώτερη. Π.χ. θεωρούν τους «λευκούς» ανθρώπους ανώτερους από τους μαύρους. Ο ρατσισμός θεωρείται από το Σύνταγμα παραβίαση του δικαιώματος του ανθρώπου στην ισότητα, στους τομείς της εργασίας, της πολιτικής, της οικονομίας και άλλων δραστηριοτήτων της καθημερινότητας.

Ένα είδος εκβιασμού είναι ο συναισθηματικός, ο οποίος είναι μια ορατή μορφή κακοποίησης. Ο όρος συναισθηματικός αναφέρεται σε μια μορφή ψυχολογικής χειραγώγησης, που συμβαίνει στα πλαίσια στενών προσωπικών σχέσεων μεταξύ συζύγων, αδελφών, ακόμη και μεταξύ πολύ στενών φίλων, και όπου το ένα μέλος χρησιμοποιεί ψυχολογική πίεση προκειμένου να επιτύχει τους σκοπούς του, ενώ το άλλο μέλος υποχωρεί μπροστά στο φόβο των συνεπειών. Επομένως, ο συναισθηματικός εκβιασμός είναι μια μορφή ψυχολογικής κακοποίησης με πολύ δυσάρεστες συνέπειες.

Πώς λειτουργεί

Ο «συναισθηματικός εκβιαστής» προβάλει τις απαιτήσεις και τις ανάγκες του πάνω από οτιδήποτε άλλο, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι θα πάρει αυτό που επιθυμεί. Χρησιμοποιεί ψυχολογική πίεση απειλώντας, άμεσα ή έμμεσα, ότι εάν δεν γίνει το δικό του θα υπάρξουν συνέπειες. Υπάρχουν διαφορετικές μορφές συναισθηματικού εκβιασμού. Ο εκβιαστής μπορεί να απειλεί ότι θα κάνει κακό στον εαυτό του (όχι απαραίτητα σωματικό), ότι θα τιμωρήσει το «θύμα», αν δεν ανταποκριθεί, ή μπορεί να παριστάνει τον μάρτυρα προκαλώντας συναισθήματα ενόχης και οίκτου. Υπάρχουν επίσης και εκείνοι που χρησιμοποιούν μια μορφή δωροδοκίας, υποσχόμενοι διάφορα ανταλλάγματα προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους.

Πώς αισθάνονται τα «θύματα» του συναισθηματικού εκβιασμού

Οι συνέπειες του συνεχιζόμενου συναισθηματικού εκβιασμού είναι οδυνηρές για τον ψυχισμό των θυμάτων. Αισθάνονται ανασφαλείς, ασήμαντοι και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, ενώ κάθε φορά που κάνουν κάτι για τον εαυτό τους νιώθουν εγωιστές. Τα κύρια συναισθήματα που εμπνέει ο συναισθηματικός εκβιασμός είναι: φόβος, υποχρέωση και ανοχή. Το αποτέλεσμα είναι ότι το «θύμα» εμπλέκεται σε έναν ιστό, από τον οποίο αισθάνεται αδύναμο ή ανίκανο να ξεφύγει. Οι άνθρωποι που πέφτουν «θύματα» συναισθηματικού εκβιασμού είναι συνήθως άνθρωποι με έντονα αλτρουιστικά αισθήματα αλλά ταυτόχρονα φοβούνται και αποφεύγουν τη ρήξη, το θυμό και τη διαφωνία. Έχουν μεγάλη ανάγκη να τους αγαπούν, να τους αποδέχονται και να έχουν ανθρώπους γύρω τους. Γίνονται, έτσι, εύλητοι στις συναισθηματικές πιέσεις και εύκολα υπαναχωρούν με αποτέλεσμα να βάζουν πάντα τις ανάγκες τους σε δεύτερο πλάνο.

Η ζωή σε μια πολύτεκνη οικογένεια

Υπάρχουν διάφοροι τύποι οικογένειας. Οικογένειες με τους γονείς και ένα ή δύο παιδιά. Οικογένειες με τρία παιδιά, που ονομάζονται τρίτεκνες, και οικογένειες με πάνω από τέσσερα παιδιά, που ονομάζονται πολύτεκνες.

Άννα
Δικαιούλια

Η ζωή μου σε μια πολύτεκνη οικογένεια είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Το σπίτι δεν είναι ποτέ άδειο.

Πάντα κάτι θα ακούγεται, από το γέλιο μέχρι και το κλάμα κάποιου παιδιού. Σε ένα σπίτι σαν και το δικό μου, δεν θα νιώσεις ποτέ μοναξιά. Είναι το πλεονέ-

κτημα του να ανήκεις σε μια τέτοια οικογένεια.

Βέβαια υπάρχει και η αρνητική πλευρά. Πολλές φορές υπάρχει φασαρία μέσα στο σπίτι, που δεν σε αφήνει να κάνεις οτιδήποτε. Κάποιο από τ' αδέρφια σου θα σε ενοχλεί, όταν εσύ θα έχεις μια σημαντική δουλειά. Εκείνο θα συνεχίσει να επιμένει και στο τέλος θα αναγκαστείς να του φωνάξεις, χωρίς να το θέλεις. Συχνά υπάρχουν πολλές διαφωνίες στα αδέρφια. Μπορεί να θέλεις να δεις μια ωραία ταινία και τα μικρότερα αδέρφια σου να θέλουν να δουν παιδικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Τότε θα υπάρξει τσακωμός και γι' αυτό. Στο τέλος η μαμά θα πάρει το τηλεκοντρόλ και έτσι κανείς δεν μπορεί να δει τηλεόραση. Τέτοιες περιπτώσεις είναι περισσότερο αστείες, όταν τις θυμάται κανείς, παρά στενάχωρες.

Θα υπάρχουν πάντα διαφωνίες, όχι μόνο στις πολύτεκνες αλλά σε όλες τις οικογένειες. Ακόμα όμως και με τους τσακωμούς και τις διαφωνίες, δεν παύουμε να αγαπάμε ο ένας τον άλλον με όλη μας την καρδιά.

Η ψραγματική φιλία

Τι πάει να πει πραγματική φιλία; Ποιος είναι ο πραγματικός φίλος ή φίλη

Δέσποινα
Τσαπουρνή

μας; Σίγουρα είναι φαινόμενο σπάνιο και γι' αυτό δυσεύρετο. Καθώς μεγαλώνουμε όμως, διαμορφώνουμε άποψη για τα κριτήρια απόκτησης μιας αληθινής φιλίας. Σε καμιά περίπτωση δεν χρειάζεται να προσπαθούμε ν' αρέσουμε σε όλους, γιατί έτσι δεν θα βρούμε ποτέ τον πραγματικό φίλο. Δεν πρέπει να τον κρίνουμε με βάση την εμφάνιση. Άλλωστε ένα βιβλίο το επιλέγουμε για το περιεχόμενό του και όχι από το εξώφυλλο. Κα-

λός φίλος μας είναι όποιος μας βοηθάει να βγάζουμε τον καλύτερό μας εαυτό.

Βρίσκεται κοντά μας πάντα στα δύσκολα κι αξίζει, σίγουρα, περισσότερο από 100 άλλους ψεύτικους. Έχει αξίες και ξέρει να φέρεται. Δεν θα σε προδώσει ποτέ.

Πού θα βρεις όμως έναν πραγματικό φίλο; Ίσως στα πιο απίθανα μέρη. Για να τον βρεις, πρέπει να ρισκάρεις και να ανοίξεις τους ορίζοντές σου. Μην ψάχνεις κάποιον που να μοιάζει με σένα, απαραίτητα. Φιλία προπάντων σημαίνει ειλικρινές ενδιαφέρον.

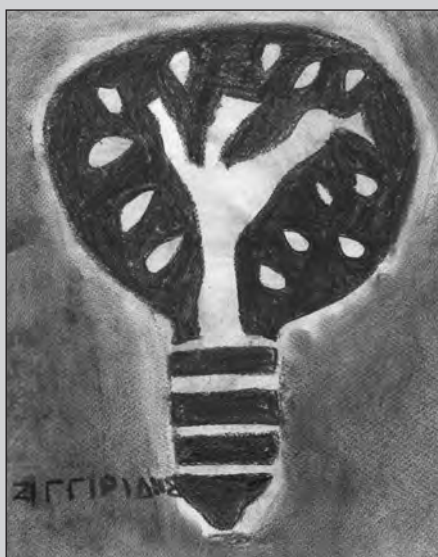
ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Τεράστια είναι τα κύματα των προσφύγων από τη Συρία που καταφθάνουν στην Ελλάδα. Ο πόλεμος στη Συρία είναι ακόμα ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, που καταδεικνύει με τον πιο απόλυτο τρόπο και πάνω απ' όλα την απανθρωπιά, την εκμεταλλευτική και εγκληματική πολιτική του ιμπεριαλισμού.

Οι δουλέμποροι «τελειώνουν» ό,τι έχει «δημιουργήσει» ο ιμπεριαλισμός. Τη φτώχεια, τον πόλεμο, την πείνα, τις αθénées, διαδέχεται ο ξεριζωμός και ο θάνατος. Τα δρομολόγια του «θανάτου» είναι σχεδόν καθημερινά. Οι εικόνες τραγικές. Υπάρχουν μάνες που γεννούν τα παιδιά τους μέσα στα δουλεμπορικά πλοία, ενώ βλέπουμε ανθρώπους να κρέμονται σαν τσαμπιά από σταφύλια και να στοιβάζονται σαν τα ζώα, ακόμα και μέσα στα αμπάρια κλειδωμένοι.

Τα αίτια του ξεριζωμού από τις πατρογονικές εστίες αυτών των ανθρώπων, είναι η επέμβαση των μεγάλων Δυνάμεων –Ευρ. Ένωσης, ΗΠΑ, καπιταλιστικής Ρωσίας–

η φτώχεια και ο πόλεμος που προκάλεσε η ιμπεριαλιστική τους πολιτική, το μοίρασμα της Μ. Ανατολής και της ανατ. Μεσογείου. Τέλος, οι μεταξύ τους ανταγωνισμοί για το ποιος θα κερδίσει τη μερίδα του λέοντος.

Και δεν είναι μόνον ο πόλεμος στη Συρία η συνέπεια αυτής της πολιτικής. Πόλεμος γίνεται και στην Παλαιστίνη και στην Κριμαία. Πόλεμος έγινε στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ. Εμφύλιοι πόλεμοι διεξάγονται δεκαετίες τώρα και στην Αφρική. Τον πόλεμο βιώνουν και οι Κούρδοι στην Τουρκία. Και τα αίτια είναι περίπου τα ίδια κάθε φορά.

Το βέβαιο είναι ότι κανείς δεν μπορεί να σταματήσει αυτούς τους απειλημένους ανθρώπους, όταν έχουν να διαλέξουν ανάμεσα σε ένα θανατηφόρο ταξίδι και στο θάνατο μέσα στην ίδια την πατρίδα τους, η οποία βρίσκεται στο έλεος του πολέμου. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να τους αρνηθεί το δικαίωμα στη ζωή, μα πάνω απ' όλα στην ειρήνη.

Στην πρώτη εικόνα φαίνεται το Δημοτικό Θέατρο του Πειραιά φωτισμένο στα τρία χρώματα της Γαλλικής σημαίας μπλε, άσπρο, κόκκινο που συμβολίζουν τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης (ελευθερία, ισότητα, αδελφότητα) ως ένδειξη σεβασμού και τιμής προς τη Γαλλία για το φονικό περιστατικό που έγινε στο Παρίσι το Νοέμβριο του 2015.

Στη δεύτερη εικόνα ένα παιδί, προσφυγόπουλο από τη Συρία, φαίνεται σαν να κοιμάται, αλλά είναι νεκρό στα παράλια της Τουρκίας. Αυτή η φωτογραφία συγκλόνισε ολόκληρη την Ευρώπη. Εντελώς τυχαία, το παιδί φορούσε μπλε βερμούδακι, κόκκινη μπλουζίτσα και ήταν ξαπλωμένο στην άσπρη αμμουδιά.

Πόσο περίεργη είναι η σύμπτωση των χρωμάτων σ' αυτές τις δύο εικόνες και των άδικων γεγονότων που σκορπίζουν το θάνατο.

ΜΠΛΕ ΑΣΠΡΟ ΚΟΚΚΙΝΟ (ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΗΜΑΙΑ)

Μπλε, άσπρο, κόκκινο... έντονα χρώματα πίσω από τα οποία δυστυχώς κρύβεται η τραγωδία του Παρισιού στην οποία χάθηκαν άδικα πολλοί άνθρωποι, λόγω της τρομοκρατίας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε θλίψη και πένθος σε όλην τον κόσμο το βράδυ της Παρασκευής 13 Νοεμβρίου. Έτσι και η Ελλάδα

ως ένδειξη συμπαράστασης φώτισε στα χρώματα της Γαλλικής σημαίας –μπλε, άσπρο, κόκκινο– πολλή κτήρια, ένα από τα οποία ήταν και το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά.

Δυστυχώς, ένα ακόμη τραγικό γεγονός που συγκλόνισε τον κόσμο ήταν το άψυχο κορμάκι του μικρού Αϊλάν, ενός από τα θύματα των «προσφυγικών ροών» που

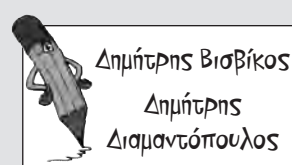
δημιούργησε ο πόλεμος στη Συρία. Τραγική ειρωνεία αποτελούν το μπλε σορτάκι και το κόκκινο μπλουζάκι του παιδιού που τον ίδιο καιρό συμβόλισαν το πένθος στη Γαλλία. Η φωτογραφία του μικρού αγοριού, πεσμένου μπρούμυτα στην παραλία της Αλικαρνασσού, αντιπροσωπεύει όλους τους Σύριους πρόσφυγες που προσπαθούν να ξεφύγουν από το λαβύρινθο στον οποίο βρίσκονται εξαιτίας του πολέμου. Η διαφυγή στις άλλες χώρες φαίνεται να είναι η μόνη τους σωτηρία.

Βλέποντας λοιπόν και τις δύο φωτογραφίες, χαράσσονται μέσα μας άσχημα συναισθήματα, πίκρα, θλίψη και αγανάκτηση. Γι' αυτό, όλοι μαζί και ο καθένας ξεχωριστά, πρέπει να συντελέσουμε στη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου θα επικρατεί ειρήνη, αγάπη και ευδαιμονία σε όλην τον πλανήτη.

Παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζεται η αυξανόμενη αλληλεξάρτηση των χωρών

όλου του κόσμου και η υποχώρηση των εθνικών και οικονομικών συνόρων. Είναι η οικουμενικότητα καθώς όλες οι χώρες συνδέονται με πλέγμα πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό.

Στηρίζεται ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη, υλοποιείται στην οικονομία και επηρεάζει καταλυτικά τον πολιτισμό.

Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, η ανάγκη για ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και για υλοποίηση εμπορικών ανταλλαγών, η ελεύθερη διάδοση ιδεών, γνώσεων, αξιών καθώς και η ανάπτυξη νέων κέντρων εξουσίας, όπως τα Μ.Μ.Ε και οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις οδήγησαν σε αυτή την νέα κατάσταση. Η παγκοσμιοποίηση αφορά σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Αποτελέσματά της βλέπουμε κυρίως στην οικονομική ζωή κάνοντας λόγο πλέον για παγκόσμια παραγωγή και διακίνηση καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών καθώς επίσης και στην τεχνολογία, αφού η εξάπλωσή της αγγίζει κάθε πτυχή της ανθρώπινης δράσης, όπως είναι η εργασία και η πληροφόρηση. Η πολιτισμική ζωή σε όλες τις εκφάνσεις της διέπεται από τις αρχές της παγκοσμιοποίησης. Τόσο οι διατροφικές συνήθειες, οι ενδυματολογικές τάσεις, η διασκέδαση, οι τέχνες και ο αθλητισμός, όσο και οι αξίες και τα οράματα, η εκπαιδευτική και επιστημονική στόχευση, παρουσιάζουν μια ομοιογένεια

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

σε όλο τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η πολιτική ζωή επίσης, δεν έχει μείνει ανεπηρέαστη.

Η νέα τάξη πραγμάτων

έχει οδηγήσει στην ελεύθερη επικοινωνία των ανθρώπων, σε πολιτιστικές ανταλλαγές, στην απαλλαγή από στερεότυπα και προκαταλήψεις. Η δημιουργία της παγκόσμιας αγοράς εδραίωσε το διεθνές εμπόριο, αύξησε την παραγωγικότητα και χαμήλωσε τις τιμές λόγω του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Διεθνείς οργανισμοί και παγκόσμιες μη κυβερνητικές οργανώσεις ελέγχουν ανελεύθερα καθεστώτα, κρατικές αυθαιρεσίες και προσπαθούν να αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα, όπως η διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η οικολογική καταστροφή.

Η παγκοσμιοποίηση, όμως, έχει οδηγήσει σε μια ομογενοποίηση στην οποία ελλοχεύει ο κίνδυνος της απώλειας της εθνικής ταυτότητας και της εθνικής κυριαρχίας, γεγονός που οδηγεί σε κίνδυνο τη δημοκρατία και το κράτος πρόνοιας. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις προβάλλουν καταναλωτικά πρότυπα και δημιουργούν ενιαία πρότυπα σκέψης και συμπεριφοράς. Ο άνισος οικονομικός ανταγωνισμός έχει αυξήσει την ανεργία λόγω μεταφοράς των παραγωγικών επενδύσεων σε χώρες με φθηνότερο εργατικό δυναμικό και έχει προκαλέσει οικολογικές καταστροφές, καθώς το περιβάλλον θυσιάζεται στο βωμό του κέρδους των επιχειρήσεων.

Πιστεύουμε, λοιπόν, πως η διατήρηση της εθνικής ταυτότητας, των παραδόσεων και της εθνικής παιδείας, καθώς και η συμμετοχή των πολιτών στα κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα, αποτελούν στις μέρες μας επιτακτική ανάγκη για να εξασφαλιστούν ισότιμες σχέσεις ανάμεσα στα κράτη και τους λαούς.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: 1961-1974

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΗΣ:

- Αναστασία Βέρα
- Βαγίτσα Βικάτου
- Ευτυχία Γιαννακοπούλου
- Αντώνης Δημητρίου
- Στέλιος Μαρκαράς
- Δήμητρα Μουρκόγιαννη
- Νίκος Μουρκόγιαννης
- Χρυσούλα Οικονομάκου
- Αλέξανδρος Παύλου
- Αμαλία Ροζάκη
- Βαρβάρα Σολωμού
- Στέργιος Σταματάκης
- Άγγελος Τζερεφός
- Παντελής Τσαγκάς
- Λαμπρινή Τσουκαλά
- Θεμιστοκλής Χατζηγινατίου

ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ Γ' ΤΑΞΗ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:

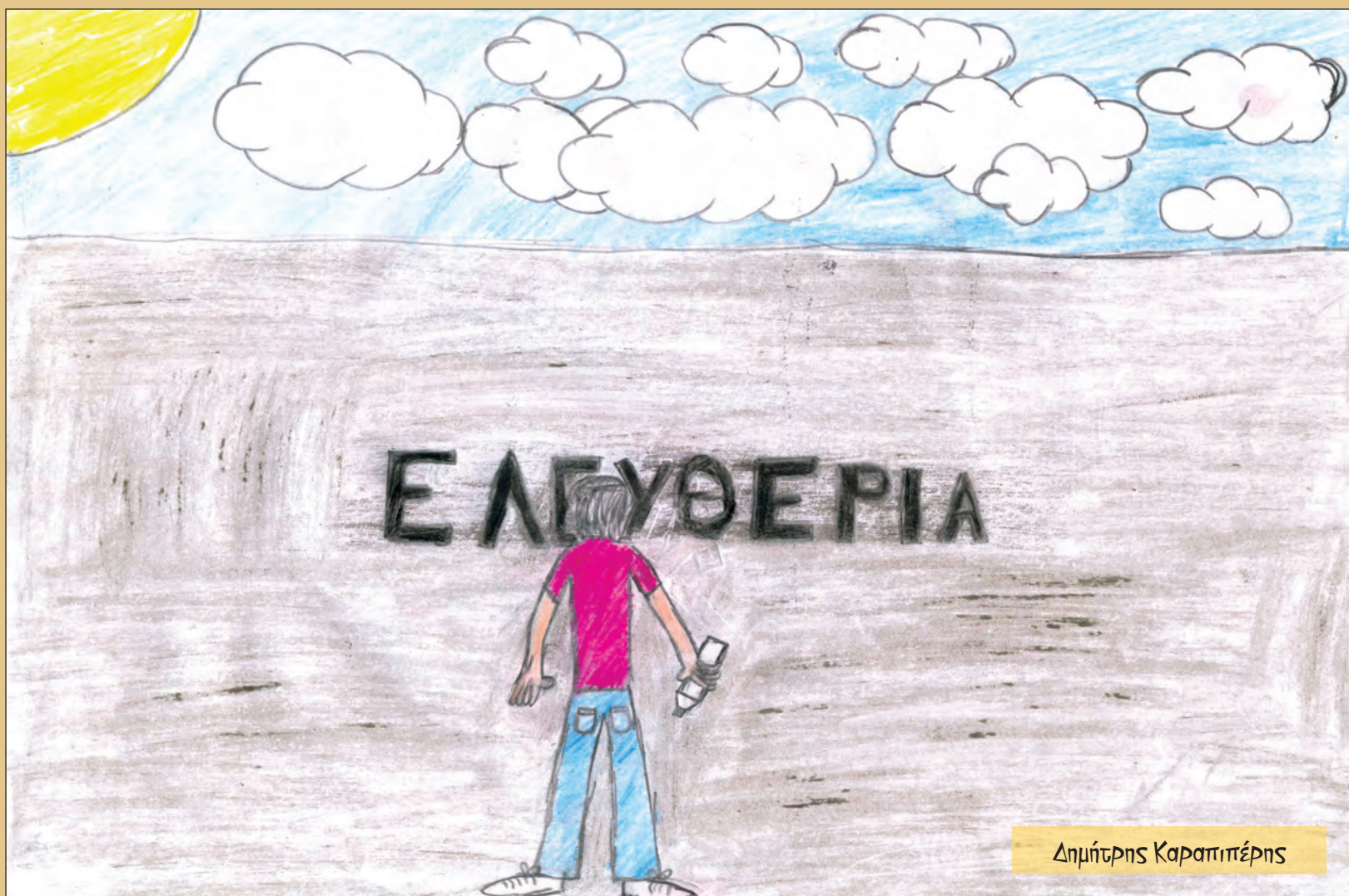
- Δημήτρης Βισβίκος
- Ηλίας Ζιγγιρίδης
- Πάννης Κεπεσίδης

ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΙΧΑΝ ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ:

- Άννα Μητρακοπούλου
- Κυριάκος Τσερκέζογλου

Θεμιστοκλής Χατζηγινατίου

Δημήτρης Καραπιτέρης

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: 1961-1974

Ακολουθώντας τα ενδιαφέροντα και τις αναζητήσεις των συμμαθητών μας που πέρυσι μελέτησαν την ιστορία της Εθνικής Αντίστασης, μέσα από τα αρχεία της ΠΕΑΕΑ Κερατσινίου και τις προσωπικές μαρτυρίες φυσικών αγωνιστών στα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου (βλέπε τελευταία σελίδα του ένθετου αφιερώματός μας), αποφασίσαμε φέτος να πραγματοποιήσουμε ένα ιστορικό οδοιπορικό στη δύσκολη για τον ελληνικό λαό περίοδο 1961-1974.

Κάποιοι από εμάς πήραμε μέρος και στην περυσινή έρευνα, οι πιο πολλοί όμως είμαστε μαθητές της Β' Γυμνασίου και ελπίζουμε ότι το υλικό που συγκεντρώσαμε και σας παρουσιάζουμε, θα αποτελέσει και για εσάς, αγαπητοί μας αναγνώστες, αντικείμενο ενδιαφέροντος και μελέτης.

Θα φωτίσει, ίσως, κάποιες από τις απορίες σας, για το πώς μπορεί ο φασισμός να συντηρείται, να μεταλλάσσεται και να επιβάλλεται με την ίδια πάντα σκληρότητα και απανθρωπιά σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, που οι πληγές της από τη Γερμανική Κατοχή και τον Εμφύλιο Πόλεμο δεν είχαν ακόμα επούλωθεί.

Στο φετινό μας αφιέρωμα εστιάσαμε την προσοχή μας στο πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 και την επιβολή της χούντας, στην οργάνωση της αντιδικτατορικής πάλης, με κορυφαίο γεγονός την εξέγερση των φοιτητών το Νοέμβριο του 1973 στο Πολυτεχνείο. Ωστόσο η χούντα δεν προέκυψε ως κεραυνός εν αιθρία. Γι' αυτό στρέ-

ψαμε τη ματιά μας και στα χρόνια που προηγήθηκαν αυτής, κυρίως από το 1961 κι έπειτα, σε μια προσπάθεια να εντοπίσουμε τα αίτια που τη δημιούργησαν.

Η προσπάθειά μας πλαισιώθηκε με δύο επισκέψεις. Η πρώτη έγινε στις 16 Νοέμβρη 2015 στην έκθεση που διοργανώνει κάθε χρόνο στον χώρο του Πολυτεχνείου ο Σ.Φ.Ε.Α. (Σύνδεσμος Φυλακισθέντων Εξορισθέντων Αντιστασιακών) 1967-1974, ενώ η δεύτερη πραγματοποιήθηκε στις 20 Φλεβάρη 2016, στο Πάρκο Ελευθερίας. Εκεί στεγάζονται τα γραφεία του ΣΦΕΑ, σε ένα από τα κτίρια που στα χρόνια της

χούντας λειτουργούσε το κολαστήριο του Ε.Α.Τ.-Ε.Σ.Α. (Ειδικό Ανακριτικό Τμήμα της Ελληνικής Στρατιωτικής Αστυνομίας). Τέλος, ξεναγηθήκαμε στο Μουσείο Αντιδικτατορικής Δημοκρατικής Αντίστασης και συνομιλήσαμε με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία απάντησαν πρόθυμα και κατατοπιστικά στις ερωτήσεις μας.

Ευχαριστούμε πολύ για τη φιλοξενία τις κυρίες **Όλγα Ζαζοπούλου** και **Κωνσταντίνα Κούκου**. Επίσης τους κυρίους **Βασίλη Δούρο**, **Κώστα Μανταίο** και **Σπύρο Χαλβατζή**. Επίσης, στο ένθετο του «ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΥ» θα διαβάσετε μεταξύ των άλλων συνεντεύξεων και αυτή της κυρίας **Όλγας Ζαζοπούλου** που δημοσιεύσαμε και στο περυσινό τεύχος του.

Στην επίσκεψή μας συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί **Κυριάκος Γαϊτανάς**, **Κώστας Μάνης**, **Αννα Μητρακοπούλου**, **Δημήτρης Πασχίδης**, **Ευανθία Σκοπετέα** και **Κυριάκος Τσερκέζογλου**, καθώς και γονείς των μαθητών μας. Πήραν μέρος οι μαθητές - μέλη της συντακτικής ομάδας **Δημήτρης Βισβίκος**, **Ηλίας Ζιγγιρίδης** και **Γιάννης Κεπεσίδης** από τη Γ' τάξη και **Αναστασία Βέρα**, **Βαγίτσα Βικάτου**, **Ευτυχία Γιαννακοπούλου**, **Αντώνης Δημητρίου**, **Στέλιος Μαρκαράς**, **Δήμητρα Μουρκόγιαννη**, **Νίκος Μουρκόγιαννης**, **Χρυσούλα Οικονομάκου**, **Αλέξανδρος Παύλου**, **Αμαλία Ροζάκη**, **Βαρβάρα Σολωμού**, **Στέργιος Σταματάκης**, **Άγγελος Τζερεφός**, **Παντελής Τσαγκάς**, **Λαμπρινή Τσουκαλά**, **Θεμιστοκλής Χατζηγινάτιου** από τη Β' τάξη.

Η ομάδα μας, αποτελούμενη από μαθητές, καθηγητές αθλητά και γονείς των παιδιών του σχολείου μας, έγινε δεκτή από τον πρόεδρο και τα μέλη του Σ.Φ.Ε.Α στην είσοδο του κολαστηρίου. Αμέσως η ματιά μας έπεσε στην προτομή του Σπύρου Μουστακλή, ταγματάρχη του ελληνικού στρατού.

Ο κύριος Μανταΐος μάς περιέγραψε το φριχτό βασανισμό του από στρατιώτες και άλλους χουντικούς αξιωματικούς, που τον οδήγησε τελικά στο θάνατο το 1986. Βραβευμένος με μετάλλιο ανδρείας στον πόλεμο της Κορέας και με ασίσαστο πάθος για την πατρίδα του, δεν μπορούσε να ανεχτεί τον φασιστικό ζυγό που είχε επιβληθεί στην Ελλάδα με τη σύμπραξη των Αμερικανών, εξήγησε ο κύριος Μανταΐος.

Μπαίνοντας στο εσωτερικό του πρώην κολαστηρίου, βλέπουμε στην είσοδο του κελιού τη φωτογραφία του ηρωικού αξιωματικού σε ένα κρεβάτι νοσοκομείου με τον Αλέκο Παναγούλη να σκύβει στοργικά πάνω του. Λίγο νωρίτερα κάποιος από τους βασανιστές τού είχε πει: «Μουστακλή, ξαναπέρασε από δω και δεν έβαλες μυαλό. Δε θέλω τίποτα από σένα. Θα σε κάνουν ν' ακούς ΕΑΤ—ΕΣΑ και να τρέμεις».

Ο Σπύρος Μουστακλής συνελήφθη από τη χούντα με την κατηγορία ότι συμμετείχε στο κίνημα του Ναυτικού, κρατήθηκε στα κρατητήρια του ΕΑΤ—ΕΣΑ για 47 ημέρες και βασανίστηκε άγρια. Κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων ένα βίαιο χτύπημα στην καρωτίδα προκάλεσε εγκεφαλικό με αποτέλεσμα να διακομιστεί (με καθυστέρηση πολλών ωρών) στο 401 Γ.Σ.Ν.Α., όπου εισήλθε

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΚΟΛΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ Ε.Α.Τ.—Ε.Σ.Α.

με το ψευδώνυμο «Μιχαηλίδης» και αιτιολογία εισαγωγής «τρακάρισμα στον Ιππόδρομο». Το εγκεφαλικό τού προκάλεσε ολική παράλυση των δεξιών του άνω και κάτω άκρων. Η αρχική διάγνωση ήταν «αφασία κινητικού τύπου, με μπλοκαρισμένο το κέντρο της

κίνησης και της ομιλίας, εξαιτίας του εγκεφαλικού που προκλήθηκε από βίαιο χτύπημα στην καρωτίδα».

Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στην Πολυκλινική Αθηνών και ακολούθως στο ΚΑΤ, όπου παρέμεινε για δυο χρόνια, υποβαλλόμενος σε εντατικές φυσικο-

θεραπείες. Ύστερα από προσπάθειες πολλών μηνών, ο Μουστακλής κατάφερε να σταθεί όρθιος και να περπατήσει, αλλά δεν μπόρεσε να ξαναμιλήσει. Μετά από χρόνια ο Πατακός δήλωσε κυνικά: «*Καλή του κάνανε. Να ησυχάσουμε. Η δύναμις επιβάλλεται δια παντός τρόπον. Ό,τι δε λύνεται, κόβεται. Σπαθί*».

Πριν περάσουμε στο χώρο της συνέντευξης, τα εκθέματα, το φωτογραφικό και αρχαιολογικό κερδίζουν την προσοχή μας. Νομίζει κανείς ότι ο χρόνος έχει σταματήσει για να αποτυπώσει από τη μια πλευρά το φριχτό πρόσωπο του φασισμού και από την άλλη τον ελεύθερο και αγωνιζόμενο άνθρωπο που επιμένει να μην λυγίζει.

Οι σιδερένιες πόρτες των κελιών με τον «Ιούδα», το μικρό πορτάκι από το οποίο οι βασανιστές επιθεωρούσαν τους κρατούμενους για να δουν τα όρια της αντοχής τους. Η Γιούρα και τα ονόματα των αγωνιστών που «φιλοξένησε». Το γραφείο του Αλέκου Παναγούλη. Τα έργα τέχνης των πολιτικών κρατουμένων που φτιάχτηκαν στις φυλακές και στα ξερονήσια. Εφημερίδες της εποχής και φωτογραφίες. Η Νομική και τα γεγονότα του Πολυτεχνείου προβάλλονται στην ομάδα μας, ιδωμένα μέσα από το πρίσμα ενός ολλανδικού ντοκιμαντέρ.

Είμαστε πλέον έτοιμοι για τη συνέντευξή μας με την κυρία **Κωνσταντίνα Κούκου**, φιλόλογο και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Σ.Φ.Ε.Α.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΗΝ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΚΟΥ

«Μαθητόκοσμος»: Θα θέλαμε να μας εξηγήσετε πώς φτάσαμε στη δικτατορία, ποια ήταν δηλαδή τα αίτια της επιβολής της.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΚΟΥ: Όπως γνωρίζετε, τίποτα δε γεννιέται εκ του μηδενός. Τα ιστορικά γεγονότα έχουν αιτίες και σκοπό. Έχουν αποτελέσματα. Η χούντα δεν ήταν ούτε κεραυνός εν αι-

θρία ούτε κάτι ξαφνικό. Ήταν προετοιμασμένη αρκετά χρόνια πριν από την ντόπια αστική τάξη, από το εγχώριο κεφάλαιο δηλαδή, αλλά προέκυψε και με τη σύμπραξη της αμερικανικής κυβέρνησης και της CIA, της γνωστής υπηρεσίας πληροφοριών. Το πραξικόπημα είχε, λοιπόν, οργανωθεί με τρεις κυρίως στόχους. Ένας από αυτούς ήταν ο έλεγχος της Μέσης Ανατολής που,

όπως γνωρίζετε, είναι περιοχή πλούσια σε κοιτάσματα πετρελαίου. Ο δεύτερος στόχος ήταν η διχοτόμηση της Κύπρου, που θα την παρομοίαζε με ένα αβύθιστο αεροπλανοφόρο, υπό την έννοια ότι προσφερόταν για μόνιμες εγκαταστάσεις που θα διευκόλυναν τις στρατιωτικές ενέργειες προς τη Μέση Ανατολή. Αρκεί να σκεφτείτε ότι μια εβδομάδα μετά το πραξικόπημα έγινε ο

«πόλεμος των έξι ημερών» και αμέσως χρησιμοποιήθηκε η Κύπρος ως βάση των επιχειρήσεων. Ο τρίτος στόχος, αίτια και πρόφαση μαζί, ήταν να κατασταθεί το νεοληϊστικό φοιτητικό και εργατικό κίνημα. Στις εκλογές του 1958 η ΕΔΑ που ήταν το μόνο αριστερό κόμμα που συμμετείχε, καθώς το ΚΚΕ ήταν παράνομο μετά τον εμφύλιο πόλεμο, κατόρθωσε να γίνει αξιωματική

αντιπολίτευση παίρνοντας ένα ποσοστό 25%. Αυτό το γεγονός της ανόδου της αριστεράς ήχησε σαν καμπανάκι.

«Μαθ.»: Από το 1958 μέχρι το 1967 μεσολάβησαν εννέα χρόνια. Ποιες ήταν οι πολιτικές εξελίξεις σε αυτή την περίοδο;

Κ.Κ.: Το 1961 διεξάγονται οι γνωστές εκλογές βίας και νοθείας που κατέληξαν φυσικά σε πηλαστά αποτελέσματα, αφού είχαν ψηφίσει ακόμα και τα δέντρα. Στόχος φυσικά ήταν να εκλεγεί ξανά η δεξιά και μάλιστα ενισχυμένη. Ακολουθεί η πολιτική δολοφονία του βουλευτή της ΕΔΑ, Γρηγόρη Λαμπράκη, το Μάιο του 1963. Τον επόμενο μήνα δημιουργείται η νεολαία Λαμπράκη που ενώνεται με τη νεολαία της ΕΔΑ για να δημιουργηθεί το μεγαλύτερο νεολοιαιστικό κίνημα μετά την ΕΠΟΝ. Στις επόμενες, λοιπόν, εκλογές του 1963 πρώτο κόμμα αναδεικνύεται η Ένωση Κέντρου με ηγέτη της τον Γεώργιο Παπανδρέου χωρίς όμως αυτοδυναμία, γεγονός που οδηγεί σε επαναληπτική εκλογική αναμέτρηση. Σημειώνω εδώ ότι ο συγκεκριμένος πολιτικός ήταν βέβαια μια προσωπικότητα που ανήκε στο δημοκρατικό χώρο, αλλά συγχρόνως και εκείνος που έφερε τους Άγγλους στην

Ελλάδα το 1944 και έγινε πρωθυπουργός της χώρας χωρίς εκλογές. Κλείνω την παρένθεση για να σας πω ότι ο Γε-

ώργιος Παπανδρέου έρχεται σε σύγκρουση με τα ανάκτορα, ζητώντας να αναλάβει το βασικότατο υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Η άρνηση του βασιλιά τον οδηγεί σε παραίτηση και τότε αρχίζουν τα γεγονότα της αποστασίας, αφού βουλευτές της Ένωσης Κέντρου εγκαταλείπουν το κόμμα και η κυβέρνηση πέφτει. Ακολουθούν τα Ιουλιανά το 1965, ένα θερμό καλοκαίρι με διαδηλώσεις καθημερινές από φοιτητές και εργάτες και φυσικά με τη δολοφονία του Σωτήρη Πέτρουλη. Επικρατεί ένα κλίμα αστάθειας πολιτικής με κυβερνήσεις μικρής διάρκειας που ανεβοκατε-

βαίνουν. Φτάνουμε έτσι στο 1967 και γίνεται το πραξικόπημα ενώ η χώρα ετοιμαζόταν για εκλογές. Ο κόσμος, με εξαίρεση τους ενημερωμένους πολίτες, δεν το περίμενε παρόλο που η κούνη των στρατηγών που υποκινούνταν από το παλάτι και εκείνη των συνταγματαρχών που υποκινούνταν από τους Αμερικανούς. Οι τελευταίοι προλαβαίνουν και κάνουν το πραξικόπημα.

«Μαθ.»: Ποιες ήταν οι πρώτες ενέργειες του καθεστώτος;

Κ.Κ.: Την πρώτη νύχτα συνέλαβαν 8.000 με 9.000 ανθρώπους που ήξεραν ότι θα μπορούσαν να κάνουν αντίσταση, όσους θεωρούσαν δηλαδή επικίνδυνους. Κομμουνιστές, αντιστασιακοί, αλλά και εκπρόσωποι του αστικού πολιτικού κόσμου στέλνονται αρχικά σε στρατόπεδα και στη συνέχεια στην εξορία. Θυμίζω ότι πολλοί αντιστασιακοί ήταν ακόμα στη φυλακή από τα χρόνια του εμφυλίου.

Μετά από την κατατοπιστική αυτή ενημέρωση για τα αίτια και τις συνθήκες που οδήγησαν τη χώρα στο δικτατορικό ζυγό, η συνέχεια μας συνεχίστηκε με τον κύριο **Κώστα Μανταίο**, δικηγόρο και πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Σ.Φ.Ε.Α.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ Κ. ΚΩΣΤΑ ΜΑΝΤΑΙΟ

«Μαθητόκοσμος»: Θα θέλαμε να μας μιλήσετε για τον Σ.Φ.Ε.Α., τη φυσιογνωμία του και το έργο που επιτελεί.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΝΤΑΙΟΣ: Ο Σύνδεσμος Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Αντιστασιακών της περιόδου 1967 – 1974 είναι ένα από τα πρώτα σωματεία που ιδρύθηκαν μετά τη Μεταπολίτευση. Το καταστατικό του έγινε το 1975. Θα το χαρακτηρίζα ως πολύ προοδευτικό, καθώς συμβάλλει στη δημιουργία δεσμών ανάμεσα στους ανθρώπους που φυλακίστηκαν και βασανίστηκαν στη διάρκεια της χούντας. Στόχος μας είναι να προσπαθούμε ώστε να αποτρέπουμε κάθε επιβουλή που προσβάλλει τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών. Γι' αυτό οργανώνουμε αλλά και συμμετέχουμε σε κάθε εκδήλωση που έχει σχέση με τους θεσμούς της Δημοκρατίας. Το Διοικητικό μας Συμβούλιο αποτελείται από 21 μέλη και καλύπτει όλο το φάσμα των πραγμα-

τικά δημοκρατικών πολιτικών δυνάμεων. Αυτό γιατί τόσο η παλιά Αντίσταση εναντίον των Ιταλών, Γερμανών, Βουλγάρων και άλλων φασιστών που έγινε την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όσο και η μεταγενέστερη κατά της δικτατορίας δεν έχει ιδιοκτήτες και έγινε

από τον ελληνικό λαό. Επομένως, εδώ συνυπάρχουν άνθρωποι που προέρχονται από τη δεξιά, από την παλιά Ένωση Κέντρου, από το Κ.Κ.Ε. και όλοι μαζί συνεργαζόμαστε για να υλοποιούμε τους στόχους του καταστατικού μας. Έχουμε σύμπτυξη μεταξύ μας και είμαστε αγα-

πημένοι γιατί μας ενώνουν περισσότερα απ' όσα μας χωρίζουν. Αυτό είναι φυσικό, αφού άνθρωποι που έχουν ζήσει μαζί φυλακές και εξορίες, που έχουν ταλαιπωρηθεί από τους φασίστες εκείνης της εποχής έχουν μια άλλη συνείδηση, μια άλλη αλληλεγγύη και μια άλλη συνεργασία στο χώρο τους είτε αυτός είναι το σωματείο είτε η ίδια τους η εργασία. Μέσα στους άμεσους στόχους μας είναι η δημιουργία σε συνεργασία με το Δήμο της Αθήνας ενός σύγχρονου μουσείου με καθημερινή επισκεψιμότητα στο διπλανό κτίριο που μας παραχωρήθηκε.

«Μαθ.»: Η ονομασία «Πάρκο Ελευθερίας» δόθηκε στο χώρο το 1975;

Κ.Μ.: Ναι. Μου δίνετε όμως την ευκαιρία να πω ότι κατά τη γνώμη μου είναι ντροπή ο σταθμός του μετρό να μην ονομάζεται «Σταθμός Πάρκου Ελευθερίας»

► as», αλλά σταθμός «Μεγάλου Μουσικής». Να σημειώσω εδώ ότι το «Μέγαρο» και ο ΔΟΛ έχουν καταπατήσει όλες τις εκτάσεις εδώ, όπως ένα μικρό υπαίθριο θεατράκι που χωρούσε 150 άτομα και ένα ωραίο γήπεδο όπου έπαιζαν τα παιδιά. Όλα αυτά υποτάχθηκαν στις ορέξεις του Λαμπράκη.

«Μαθ.»: Πώς θα περιγράφατε το νεολαιοκρατικό κίνημα της δεκαετίας του 1960 και τις διεκδικήσεις του;

Κ.Μ.: Θυμάμαι ότι στην περίοδο των αποστατών όταν ανατράπηκε η νόμιμη κυβέρνηση Παπανδρέου κι εμείς ήμασταν νέα παιδιά, φοιτητές οι περισσότεροι αλλήλα και νέοι εργαζόμενοι, κατακλύσαμε τους δρόμους της Αθήνας. Βρισκόμαστε χρονικά στα γνωστά Ιουλιανά, όταν κατά τη γνώμη μου οι αποστάτες ανοίγουν το δρόμο στη χούντα. Έγιναν πολύ μεγάλες διαδηλώσεις, όχι απλές αλλά βαμμένες με αίμα. Τότε δολοφονήθηκε ο αγαπημένος μας σύντροφος και μέλος της νεολαίας Λαμπράκης, Σωτήρης Πέτρουλης, από εκρηκτικά που εκτοξεύτηκαν από αυτοκίνητο της αστυνομίας. Υπάρχει βέβαια και η εκδοχή ότι ο Πέτρουλης δε σκοτώθηκε ακαριαία αλλά δολοφονήθηκε αργότερα, στη διάρκεια της «περίθαψής» του. Είναι για μας ήρωας και κάθε χρόνο τιμούμε τη μνήμη του.

«Μαθ.»: Ποιος ήταν ο Γεώργιος Παπαδόπουλος και γιατί έκανε το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου του 1967;

Κ.Μ.: Ωραία ερώτηση. Ο Παπαδόπουλος είχε διαμορφωθεί μέσα από διάφορες συνωμοσίες του στρατού. Είχε σπουδάσει στην Αμερική και ήταν πράκτορας της αμερικανικής κυβέρνησης. Υπήρξε ένας από τους στρατοδίκες στη δίκη του Νίκου Μπελογιάννη και έκανε μάλιστα

τις «κύριες» ερωτήσεις. Ήταν μέλος της οργάνωσης «ΙΔΕΑ», διέθετε ηγετικές ικανότητες και ήταν εκείνος που μαζί με τον Μακαρέζο, τον Ιωαννίδη και τον Πατακό συγκρότησαν μια ομάδα επιόρκων αξιωματικών και ανέλαβαν την πρωτοβουλία για το πραξικόπημα που ποδοπάτησε την ελευθερία του ελληνικού λαού. Γιατί έγινε λοιπόν το πραξικόπημα; Κατά τη γνώμη μου ο βασικός λόγος ήταν ο φόβος από την άνοδο του λαϊκού κινήματος και ειδικά της νεολαίας Λαμπράκη, που αριθμώντας περίπου 60.000 οργανωμένα μέλη ήταν η μεγαλύτερη σε μαζικότητα μετά την ΕΠΟΝ. Ο ρόλος της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη είχε γίνει πλέον θεσμικός μέσα στην κοινωνία αφού τα μέλη της ήταν τα αγαπημένα παιδιά του λαού. Υπήρχαν στις τάξεις της άνθρωποι που είχαν δημιουργήσει λέσχες πολιτισμού σε όλη την Ελλάδα. Ακόμα και σε χωριά υπήρχαν οργανώσεις με ποικίλες δραστηριότητες όπως το βιβλίο, ο καθαρισμός των δασών, το κτίσιμο εκκλησιών αλλά και ο πολιτικός προβληματισμός. Το σφρίγος, λοιπόν, της νεολαίας που κινητοποιείται, ήταν και θα είναι αυτό που πάντα προκαλεί το φόβο σε εκείνους που επιβουλεύονται τη δημοκρατία.

«Μαθ.»: Πώς άντεξε αυτό το καθεστώς επτά ολόκληρα χρόνια;

Κ.Μ.: Είχαν τις πλάτες των Αμερικανών που ήθελαν να μετατρέψουν την Ελλάδα σε προτεκτοράτο και να εξυπηρετήσουν τα σχέδιά τους.

«Μαθ.»: Βασικοί σύμμαχοι του καθεστώτος είναι λοιπόν οι Αμερικανοί. Οι δικτάτορες αναζήτησαν και αλλού στηρίγματα, όπως για παράδειγμα στη ντόπια οικονομική ολιγαρχία;

Κ.Μ.: Βεβαίως. Στα χρόνια της χούντας έγιναν συμβάσεις καθαρά αποικιοκρατικές. Αρκεί να θυμηθούμε την υπόθεση του Τομ Πάππας στον οποίο ξεπουλήθηκαν τεράστιες εκτάσεις γης.

«Μαθ.»: Ποιοι ήταν εκείνοι που υπέστησαν διώξεις από τη χούντα;

Κ.Μ.: Διώχθηκε ο ίδιος ο ελληνικός λαός στο σύνολό του και περισσότερο εκείνοι που αντέδρασαν στο πραξικόπημα και πάλησαν να το ανατρέψουν. Χτυπήθηκαν ιδιαίτερα η νεολαία και οι παλιοί αριστεροί, οι κομμουνιστές και άλλοι άνθρωποι

που θεωρούνταν επικίνδυνοι. Την πρώτη ημέρα της ανατροπής του πολιτεύματος, οι δικτάτορες ήξεραν ποιος θα στοχεύσουν, χωρίς μάλιστα να έχει γίνει ακόμα κάποια πράξη αντίστασης. Άμεσα γέμισαν τα γήπεδα και τα αστυνομικά τμήματα με την προληπτική σύλληψη 8.500 πολιτών από τις κατηγορίες που σας ανέφερα. Η χούντα δεν έκανε επιλογές του τύπου «αυτός είναι αριστερός, θα μπει στη φυλακή, αυτός είναι δεξιός, δεν θα μπει». Στις φυλακές μπηγαν και δεξιοί. Ο Σπύρος ο Μουστακλής για παράδειγμα, δεν ήταν στην αριστερά. Ιδιαίτερα βασανίστηκαν οι αξιωματικοί που αντέδρασαν στο καθεστώς. Άρα, όλος ο λαός διώχθηκε και όλες φυσικά οι επαγγελματικές τάξεις. Θα αναφέρω το παράδειγμα του δικηγόρου Νικηφόρου Μανδηλαρά που τα είπε έξω από τα δόντια στη χούντα και το πλήρωσε με τη ζωή του. Τον δολοφόνησαν και πέταξαν το πτώμα του στη θάλασσα. Εμείς τιμούμε τους αγωνιστές, όπου και αν ανήκουν.

«Μαθ.»: Πώς φτάσαμε στα γεγονότα του Πολυτεχνείου;

Κ.Μ.: Στο φοιτητικό χώρο η αντίσταση ξεκίνησε με αυτοσχεδισμό.

με, λοιπόν, ανέτοιμοι και έπρεπε να ανταποκριθούμε μόνοι μας. Είχαμε βέβαια την ιστορική εμπειρία της Αντίστασης, όπως αυτή εκφράστηκε από την ΕΠΟΝ και το ΕΑΜ, αλλά είναι διαφορετικό πράγμα να διαβάσεις την ιστορία και διαφορετικό να πρωταγωνιστείς στις εξελίξεις που έχεις μπροστά σου. Φτιάξαμε, ωστόσο, τους πρώτους πυρήνες που θα καθόριζαν τη δράση μας κατά της δικτατορίας και μπορώ να πω ότι το Πολυτεχνείο ήταν η έκρηξη, αφού είχαν προηγηθεί αντιδικτατορικές ενέργειες στα Ιωάννινα, στη Θεσσαλονίκη και στην Πάτρα. Το Φλεβάρη του 1973 έγινε κατάληψη της Νομικής, η οποία ενόχλη-

Δεν είχαμε καμία βοήθεια από κανένα κόμμα. Ούτε από την αριστερά ούτε από την ηγεσία της νεολαίας. Όλα όσα κάναμε ήταν αυθόρμητα. Ανιχνεύσαμε και παλεύαμε. Προσπαθήσαμε να δίνουμε δικές μας λύσεις και παίρναμε πρωτοβουλίες, αλλά δεν ήμασταν έτοιμοι. Μας κοίμιζε και η αριστερά που υποστήριζε ότι δεν επρόκειτο να γίνει πραξικόπημα, παρόλο που τα σημάδια και τα γεγονότα οδηγούσαν στην κατεύθυνση της αποσταθεροποίησης της ισχυρής δημοκρατίας που υπήρχε στην Ελλάδα. Βρεθήκα-

σε το καθεστώς που διαπίστωνε ότι γίνονταν ζυμώσεις και ότι οι φοιτητές είχαν αρχίσει να δραστηριοποιούνται και να οργανώνονται μέσα από τους συλλόγους τους. Η χούντα τότε αποφάσισε να επιστρατεύσει βίαια τους πρωταγωνιστές του φοιτητικού κινήματος, διακόπτοντας την αναβολή τους. Αυτό ακριβώς συνέβη και σε μένα και στάλθηκαν σε τάγμα ανεπιθυμητών. Η κατάληψη, λοιπόν, ήταν το αποτέλεσμα της αντίδρασης σε αυτή την πρακτική των δικτατόρων. Ακολούθησαν συλλήψεις. Το ►►

► Μάρτη έγινε φανερό ότι οι φοιτητές έδιναν το κίνητρο για γενικότερη κινητοποίηση, αφού και στις δύο καταλήψεις η συμπάρασταση του λαού ήταν πολύ μεγάλη και εκδηλώνονταν με διαμαρτυρίες σε όλη την Αθήνα. Η κατάληψη του Πολυτεχνείου άρχισε με λίγους φοιτητές, αλλά την τρίτη ημέρα βρίσκονταν πάνω από 20.000 άνθρωποι στο χώρο που, πρέπει να πω, είχαν τη συμπάρασταση ολόκληρου του αθηναϊκού λαού που έφερνε φάρμακα, τρόφιμα και διάφορα υλικά που ήταν αναγκαία και βοήθησαν τους φοιτητές να φτιάξουν το ραδιοφωνικό σταθμό τους. Θεωρώ ότι το Πολυτεχνείο δεν θα γινόταν αν δεν υπήρχε αυτή η παλλαϊκή στήριξη.

«**Μαθ.**»: Πώς εκδηλώθηκε αυτή η στήριξη;

Κ.Μ.: Στις ημέρες του Πολυτεχνείου που ξεκίνησαν στις 14 Νοέμβρη 1973 έγιναν εκδηλώσεις με αίμα στις οποίες έπεφτε ξύλο και πραγματοποιήθηκαν συλλήψεις. Μία από αυτές ήταν στην Πλατεία Κάνιγγος και μία άλλη στα Χαυτεία.

«**Μαθ.**»: Τι μπορείτε να μας πείτε για τον αριθμό των θυμάτων από την εξέγερση του Πολυτεχνείου;

Κ.Μ.: Όταν έγινε η κατάληψη του Πολυτεχνείου, μετρήθηκαν περίπου 44

νεκροί μέσα κι έξω από το χώρο, αλλά πέρα από τους νεκρούς είχαν γεμίσει τα νοσοκομεία από τραυματίες, περίπου 2.000 σε αριθμό. Δεν μπορούμε να ξέρουμε πόσοι τελικά πέθαναν, αφού πολλοί δεν δήλωναν την αιτία φοβούμενοι τις συνέπειες στα σπίτια τους. Εγώ, ως στρατευμένος, δεν έζησα τα γεγονότα που είναι ωστόσο καταγεγραμμένα από αναμφισβήτητες μαρτυρίες.

«**Μαθ.**»: Ποιες πολιτικές εξελίξεις ακολούθησαν τα γεγονότα του Πολυτεχνείου;

Κ.Μ.: Μια άλλη ισχυρή ομάδα των δικτατόρων με επικεφαλής τον Ιωαννίδη και την κουστωδία του, έριξε την κυβέρνηση, φυγάδευσε τους πρωτεργάτες της χώντας όπως τον Παπαδόπουλο και τον Παττακό και πήρε την εξουσία στα χέρια

της. Τότε επικράτησαν οι στυγνοί δικτάτορες που βασάνιζαν απάνθρωπα και αποτρόπαια, ακόμα και με ηλεκτροσόκ. Θάβανε ζωντανούς τους ανθρώπους και ειδικρινά σάς μιλήω χωρίς υπερβολές. Είχαν και γιατρούς, μάλιστα, που έλεγχαν πόσο αντέχουμε. Πρέπει να μαθαίνουμε την αλήθεια, γιατί η αλήθεια είναι επαναστατική.

«**Μαθ.**»: Από πού αντλεί ένας άνθρωπος τη δύναμη να αντισταθεί σ' εκείνους που τον βασανίζουν;

Κ.Μ.: Η απάντηση έχει να κάνει με το ποιος είσαι και τι ζητάς από τον εαυτό σου. Είναι η προσωπική αντίσταση που κάνεις απέναντι στη βία που σε καταπιέζει. Τότε σκέφτεσαι ποιος είσαι και τι ακολουθεί μετά από εσένα. Όταν με συ-

νέλαβαν το 1968, είχε προηγηθεί μια παρανομία μου επί ένα χρόνο, καθώς ήμουν ανάμεσα στα επικηρυγμένα στελέχη της νεολαίας των Λαμπράκηδων. Τότε είχα πίσω μου άλλους ανθρώπους που, αν «έσπαγα», θα υπήρχαν επιπτώσεις και σε εκείνους. Αυτό, λοιπόν, που σε κρατάει είναι απλό και έχει σχέση με τη συνείδησή σου: να μην προδώσεις. Αντίπαλός σου είναι ο ίδιος ο φόβος. Άλλωστε, κανείς δεν γεννιέται παλικάρι αλλά διαμορφώνεται μέσα από τους αγώνες, τη συνείδηση αλλά και την παράδοσή που του κληροδοτεί το σπίτι του και είναι καθοριστική για την αντοχή του. Παλιοί κρατούμενοι ήταν ο πατέρας μου και ο αδερφός μου. Αν εγώ δεν ανταποκρινόμουν σε αυτή την παράδοση, τι θα μπορούσα να τους έλεγα όταν ήξερα ότι βάστηξαν ψηλά τη σημαία της Αντίστασης; Κάποιοι δεν άντεξαν. Είναι ανθρώπινο και δεν θα τους κατηγορήσουμε από τη στιγμή που οι συμπτώσεις στη ζωή μας είναι καθοριστικές.

Κάπου εδώ ολοκληρώθηκε η κουβέντα μας με τον κύριο Μαντάιο και καλέσαμε τον κύριο **Βασίλη Δούρο**, οικοδόμο και αγωνιστή μέσα από το σωματείο του κλάδου του στα χρόνια της δικτατορίας, προκειμένου να καταγράψουμε τη δική του εμπειρία.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ Κ. ΒΑΣΙΛΗ ΔΟΥΡΟ

«**Μαθητόκοσμος**»: Ποιοι ήταν κατά τη γνώμη σας οι πραγματικοί στόχοι των συταγματάρχων;

ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΟΥΡΟΣ: Κάποια πράγματα πρέπει να λέγονται με το όνομά τους. Εγώ είμαι ένας απλός εργάτης και αυτό που μπορώ να κάνω είναι να σας αφηγηθώ αυτά που έζησα, αυτά που άκουσα, αυτά που έκανα. Ό,τι έγινε τότε στην Ελλάδα, δεν ήταν για το καπρίτσιο μερικών. Υπήρξε το αποτέλεσμα μιας γενικότερης κατεύθυνσης που την καθόριζαν συγκεκριμένα οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα των ισχυρών. Οι δικτάτορες είναι τα όργανά τους και η χούντα ήρθε για να εξυπηρετήσει τη μεγαλοαστική τάξη και ιδιαίτερα το εφοπλιστικό κεφάλαιο που ήδη από τότε δεν φορολογείται σε αντίθεση φυσικά με τους εργαζόμενους που σηκώνουν όλα τα βάρη. Να σημειώσω εδώ ότι κάποιοι καυχούνται

ότι η ναυτιλία μας είναι πρώτη στον κόσμο, ξεχνώντας ότι είναι και πρώτη στη ληηλασία της εργατικής δύναμης, αφού όσοι δουλεύουν στα καράβια μοιάζουν με κρατούμενους εν πλώ. Τέτοιου είδους συμφέροντα βρίσκονταν πίσω από το καθεστώς.

«**Μαθ.**»: Πώς θα περιγράφατε την αντίσταση του ελληνικού λαού στα χρόνια της δικτατορίας;

Β.Δ.: Ας μην κοροϊδεύμαστε. Στην Ελλάδα δεν ήμαστε όλοι αντιδικτατορικοί και δεν αγωνιστήκαμε όλοι από το ίδιο ταμπούρι. Ένα μέρος, μικρό, της αστικής τάξης αντιστάθηκε και αξίζει τιμή σε

αυτό το κομμάτι. Και ο αγώνας ήταν ενιαίος όσον αφορά στην αντιμετώπιση της δικτατορίας. Αυτό όμως δεν συνεπάγεται ότι όλοι συμφωνούσαμε σε όλα τα ζητήματα. Υπήρχαν κάποιοι που

πράγματι αγωνίστηκαν εναντίον της χούντας, ήταν όμως υπέρ του βασιλιά και του παλατιού που αποτελούσε το κέντρο της διαπλοκής και υιοθετούσε ως επίσημη ιδεολογία τον αντικομμουνισμό. Για παράδειγμα, ρωτούσαν τότε τους στρατιώτες «ποιος είναι ο μεγαλύτερος εχθρός του κράτους» και η σωστή απάντηση, ήταν «ο κομμουνισμός» αν ήθελε ο ερωτώμενος να αποφύγει την τιμωρία επειδή «δεν εγνώριζε αντικείμενα πολιτικής διδασθέντα».

«**Μαθ.**»: Ποιες ήταν οι κυριότερες πολιτικές προσωπικότητες της εποχής και κατά πόσο μπορούσαν να προβλέψουν το ενδε-

χόμενο επιβολής δικτατορικού καθεστώτος;

Β.Δ.: Ο ίδιος ο αρχηγός της Ε.Ρ.Ε., ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, είχε διατυπώσει σε επιστολή του τη γνώμη ότι δεν θα ήταν και τόσο άσχημη η επιβολή μιας δικτατορίας για μικρό χρονικό διάστημα. Αλλά και ο Γέρος της Δημοκρατίας, ο Γεώργιος Παπανδρέου, που έφερε τα στρατεύματα του Σκόμπι και αθέτησε κάθε υπογραφή που είχε βάλει για συνεργασία και ομαλότητα στην Ελλάδα, ως υπουργός Παιδείας, με τη 1010 εγκύκλιο, απαγόρευε την πολιτική δράση στα σχολεία και έβγαλε παράνομους τους Λαμπράκηδες. Για τη δικτατορία είχε προειδοποιηθεί αλλά δεν πήρε μέτρα και επέλεξε να παραιτηθεί παρά τη λαϊκή απαίτηση να μην το πράξει. Άποψή μου είναι πως ό,τι ωραιότερο και τιμιότερο δημιουργήθηκε μετά τον πόλεμο και τον εμφύλιο, ανήκε στο χώρο της αριστεράς, χωρίς να αποκλείουμε ότι υπήρχαν τίμιοι αγωνιστές σε άλλους χώρους. Ωστόσο, ιστορικές ευθύνες βαρύνουν και την αριστερά που δεν πήρε εκείνα τα μέτρα ώστε η αντίσταση να είναι πιο αποτελεσματική. Έτσι, η χούντα δεν έπεσε από τον αντιδικτατορικό αγώνα παρά τη σημαντική του συμβολή, αλλά από το μεγάλο της έγκλημα που ήταν η προδοσία σε βάρος της Κύπρου.

«Μαθ.»: Ποιες ήταν οι πρώτες μορφές αντίστασης στο καθεστώς; Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποιο παράδειγμα από τον δικό σας επαγγελματικό χώρο;

Β.Δ.: Από την πρώτη κιόλας στιγμή υπήρξαν αντιδράσεις, αν και βέβαια μεμονωμένες. Όσοι ήταν κάπως πονημένοι είχαν κάνει μια μικρή προετοιμασία. Αρχικά, οι αντιδράσεις αυτές εκφράστηκαν με ανέκδοτα, με ειρωνεία, με μικρές εκδηλώσεις. Εγώ πάντα ήμουν στο συνδικαλιστικό χώρο ως εργάτης και γράμματα έμαθα σε νυχτερινά σχολεία. Γι' αυτό σας συμβουλεύω να επιδιώκετε τη γνώση, γιατί η γνώση και η ενασχόληση με τα κοινά είναι δύναμη συσσωρευμένη για το καλό του τόπου και των οικογενειών σας. Στο χώρο της οικοδομής όπου ανήκα εγώ, η παράδοση που είχαμε ήταν να βγαίνουμε στις πλατείες

και στα καφενεία για να βρούμε το μεροκάματο και να πουλήσουμε την εργατική μας δύναμη. Ανάλογα με το βαθμό συνειδητότητας και οργάνωσης, μεγαλώναμε και τα μεροκάματά μας. Η χούντα, λοιπόν, έστελνε τα πιο μαχητικά στελέχη μας στις εξορίες και στις φυλακές και συγχρόνως αντιλήφθηκε ότι στις «πιάτσες» μαθαίναμε για τους κρατούμενους συναδέλφους μας, προσπαθούσαμε να δείχνουμε την αλληλεγγύη μας προς τις οικογένειές τους που πεινούσαν, και γενικά ήταν χώροι πολιτικής ζύμωσης. Αυτά τα στέκια μας, λοιπόν, η δικτατορία θέλησε να τα διαλύσει, προβάλλοντας λόγους δήθεν τουριστικούς. Η αντίδραση ήταν αυθόρμητη: «κάτω τα χέρια από τις πιάτσες». Μας έζωσαν τα αυτοκίνητα αλλά εμείς έπρεπε να περιφρουρήσουμε τα στελέχη μας. Πήραμε τα φυτάρια και τους γκασμάδες που πάντα κουβαλούσαμε μαζί μας αφού ήταν τα εργαλεία της δουλειάς μας και τότε φοβήθηκαν. Στη συνέχεια, προσπάθησαν με χαφιέδες που παρίσταναν τους εργάτες να εισχωρήσουν στις τάξεις μας «ψαρεύοντας» τους συναδέλφους και συγκεντρώνοντας πληροφορίες. Τους καταλάβαμε όμως και

τους εξουδετερώσαμε.

«Μαθ.»: Ποια ήταν η συμβολή των γυναικών στον αντιδικτατορικό αγώνα;

Β.Δ.: Προσέφεραν πάρα πολλά. Οι γυναίκες ήταν εκείνες που η χούντα προσπαθούσε πρώτα να θυγίσει και οι γυναίκες ήταν οι πρώτες που αντιστάθηκαν. Έχουμε παραδείγματα γυναικών που έδειξαν μεγαλύτερη αντοχή από άντρες στις φυλακές και στις εξορίες.

«Μαθ.»: Οι οικοδόμοι, που ήταν και το συνδικάτο σας, με ποιο τρόπο πήραν μέρος στην εξέγερση του Πολυτεχνείου; Ποια ήταν συγκεκριμένα η βοήθεια που προσφέρατε;

Β.Δ.: Η συμπαράστασή μας είχε πολιτική μορφή. Βρεθήκαμε και μέσα και έξω από το Πολυτεχνείο. Τα συνθήματα του Πολυτεχνείου εξέφραζαν τους πόθους, τους πόθους και την προοπτική του ελληνικού λαού. «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία», «Έξω το ΝΑΤΟ, έξω οι Η.Π.Α.». Όλα αυτά αγκάλιαζαν τον ελληνικό λαό και ιδιαίτερα τους νεολαίους και τους εργαζόμενους. Εμείς

στο συνδικάτο μας είχαμε φτιάξει ομάδες στις πιάτσες που προανέφερα και αποφασίσαμε ότι η θέση μας ήταν στο Πολυτεχνείο. Οργανώσαμε τους επτά πυρήνες στα αντίστοιχα σημεία, συγχρονίσαμε τα ρολόγια μας αφού αυτό επέβαλλαν οι κανόνες της παρανομίας και μόλις φτάσαμε στη γωνία της Πανεπιστημίου και Πατησίων αρχίσαμε τα συνθήματα και απλώσαμε το πανώ μας. Αυτά γίνονται στις 15 Νοέμβρη. Στην αρχή ήμασταν λίγοι, περίπου 35 άνθρωποι, αλλά μετά από τα πρώτα συνθήματα φτάσαμε στον αριθμό των 150 διαδηλωτών. Η αστυνομία αιφνιδιάστηκε και δεν επενέβη, ίσως και λόγω του έντονου συγκρουσιακού παρελθόντος των οικοδόμων με το ξήλωμα των πεζοδρομίων. Όταν όμως τα μεγάφωνα ανακοίνωσαν ότι έρχονται οι οικοδόμοι, ο κόσμος πήρε θάρρος και συνέχισε στη διαδήλωση, γεγονός που ούτε κι εμείς το περιμέναμε. Σχηματίστηκε, λοιπόν, μια πορεία προς το Πολυτεχνείο στην οποία είχα την τιμή να συμμετέχω κι εγώ. Θέλω όμως να επισημάνω κάτι σε αυτό το σημείο. Τον τελευταίο καιρό ακούμε συχνά και ιδιαίτερα από τη Χρυσή Αυγή ότι δεν έγινε και τίποτα στο Πολυτεχνείο, ότι δεν υπήρχαν νεκροί, ότι δεν υπήρξε ξεσηκωμός του λαού, ότι όλα αυτά είναι ένας μύθος. Πρόσφατα τοιχοκολλήθηκε στην Καλαμάτα μια αφίσα που έγραφε «ζητείται νεκρός». Πρόσφατα επίσης βεβηλώθηκε από αγνώστους η προτομή του Μουστακλή. Κάθε φορά που προβάλλεται το ολλανδικό ντοκιμαντέρ που παρακολούθησατε, συγκινούμαι ξεχωριστά γιατί βλέπω τον Γιώργο τον Κηρύκο, το συνάδελφό μου που κουνάει τη σημαία. Αγαπούσε τον τόπο του και τα κοινά τόσο πολύ, που προσπαθώντας να σώσει μια οικογένεια στη μεγάλη φωτιά της Ικαρίας,

κάνκε ο ίδιος. Κάπως έτσι βγαίνουν οι καινούριοι ήρωες. Είναι λοιπόν δυνατό να ακούμε σήμερα ότι δεν υπήρξε Πολυτεχνείο; Δυστυχώς, οι μέρες που ζούμε δεν είναι τόσο καλές. Μην απογοητεύεστε όμως. Όσο υπάρχουν σκεπτόμενοι άνθρωποι και ιδέες, το δίκιο πάντοτε θα νικάει. Αρκεί ο καθένας μας να προσφέρει το λιθαράκι του.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΗΝ Κ. ΟΛΓΑ ΖΑΖΟΠΟΥΛΟΥ

«Μαθητόκοσμος»: Γνωρίζουμε ότι υπήρξατε μέλος της νεολαίας Λαμπράκη. Θα θέλαμε να μας μιλήσετε γενικά για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκε και τους πολιτικούς και πολιτιστικούς στόχους που έθεσε.

ΟΛΓΑ ΖΑΖΟΠΟΥΛΟΥ: Πριν τη νεολαία Λαμπράκη, υπήρχε η νεολαία της ΕΔΑ, που ήταν το κόμμα της Αριστεράς και είχε τη νεολαία του. Ιδρυτής της νεολαίας των Λαμπράκηδων ήταν ο Μίκης Θεοδωράκης. Το πρώτο συνέδριο αυτής της οργάνωσης, που ήταν η πιο μαζική εκείνη την εποχή, έγινε στην αίθουσα Ποντίων Δραπετσώνας. Είχε αγκαλιάσει όλη τη νεολαία, τη μαθητική και την εργατική, όχι μόνον στην Αττική, αλλά και στην επαρχία. Η δράση της ήταν πολιτιστική και φυσικά πολιτική και εκφραζόταν με πολλές δραστηριότητες. Δημιουργήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1960, στην περίοδο των διαδοχικών κυβερνητικών ανατροπών μετά τα Ιουλιανά το 1965. Είχε αγωνιστεί για το 114. Πάλευε ώστε οι νέοι άνθρωποι να αγωνίζονται για τα πιστεύω τους, για την παιδεία, για την αξιοπρέπειά τους. Σ' αυτούς τους αγώνες πρωτοστατούσε η νεολαία Λαμπράκη.

«Μαθ.»: Ποια ήταν τα κορυφαία συνθήματα της νεολαίας του 114;

Ο.Ζ.: Το 114 ήταν το τελευταίο άρθρο του συντάγματος, που όριζε πως όταν διακυβεύεται το Σύνταγμα και η ελευθερία της χώρας, ο λαός και κάθε πατριώτης πρέπει να τα προστατεύσουν. Γι' αυτό και η νεολαία, επειδή ανησυχούσε, κινητοποιήθηκε μαζικά.

«Μαθ.»: Τι σήμαινε για τους πολίτες εκείνης της εποχής η προσωπικότητα του Γρηγόρη Λαμπράκη;

Ο.Ζ.: Ο Γρηγόρης Λαμπράκης δοιοφονήθηκε το Μάη του 1963 από τη Δεξιά και τις παρακρατικές οργανώσεις που δρούσαν τότε. Έτσι, με πρωτοβουλία του Μ. Θεοδωράκη, ιδρύθηκε η νεολαία στη μνήμη του Λαμπράκη και προς τιμή των ιδανικών για τα οποία πάλεψε. Ήταν ένας λαμπρός άνθρωπος, πρωταθλητής κυριολεκτικά και μεταφορικά, που το όνομά του συνδέθηκε με κορυφαίους αγώνες του ελληνικού λαού για τη Δημοκρατία και την Ειρήνη. Συνεργάστηκε με την Αριστερά και η δράση του ενοχλούσε πολλούς. Έτσι δολοφονήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 27 Μάη του 1963

από τον ακροδεξιό Σπύρο Γκοτζαμάνη, μέλος της οργάνωσης «Καρφίτσα», που τον παρέσυρε με μια μοτοσυκλέτα και τον τραυμάτισε θανάσιμα. Τότε άρχισε και η δράση της νεολαίας Λαμπράκη.

«Μαθ.»: Πότε ενταχθήκατε εσείς στην οργάνωση;

Ο.Ζ.: Ήταν εκείνη την περίοδο. Κατάγομαι από μία προοδευτική προφυγική οικογένεια και ο μεγαλύτερος αδελφός μου ήταν οργανωμένος στη νεολαία της ΕΔΑ. Τον ακολουθούσα, λοιπόν, στις εκδηλώσεις και στον αγώνα που έκανε και κάπως έτσι εντάχθηκα από τα 15 περίπου χρόνια μου.

«Μαθ.»: Πώς σας αντιμετώπιζε ο κόσμος, ως μέλος της νεολαίας Λαμπράκη και ποια ήταν σε γενικές γραμμές η δράση σας πριν τη δικτατορία;

Ο.Ζ.: Ήταν η μόνη νεολαία που περιελάμβανε αγόρια και κορίτσια. Οι μεταξύ μας σχέσεις ήταν πολύ καλές. Βέβαια πολλοί γονείς προσπαθούσαν με πρόσχημα αυτή τη συναναστροφή των κοριτσιών με τα αγόρια, να αποτρέψουν τα κορίτσια τους. Όμως ο πραγματικός λό-

γος ήταν ότι δεν ήθελαν τα παιδιά τους να ασχοληθούν με την πολιτική. Ωστόσο, ήταν τόσο η επιθυμία των παιδιών να ενταχθούν στην οργάνωση, που το έκαναν κρυφά από την οικογένειά τους. Είχαμε ιδρύσει ήσυχες σε κάθε συνοικία, στο Κερατσίνι, τη Δραπετσώνα και σε όλη την Ελλάδα. Εκεί αναπτύσσαμε πολλές δραστηριότητες. Σας αναφέρω ως παράδειγμα ότι, για να πάρουμε μέρος στις μεγάλες πορείες Ειρήνης που διοργανώνονταν μετά τη δολοφονία του Λαμπράκη, κάναμε σχέδια και ετοιμάσαμε ολόκληρα «άρματα» για πολλούς μήνες. Εμείς, οι Λαμπράκηδες της Δραπετσώνας, είχαμε ετοιμάσει ένα άρμα που παρίστανε ένα φέρετρο, όπου τοποθετήσαμε μέσα έναν πύραυλο. Οι ίδιοι, ντυμένοι σαν νεκροθάφτες, κουβαλήσαμε το φέρετρο από το Μαραθώνα ως το Σύνταγμα. Μια άλλη φορά πάλη, κατασκεύασαμε την υδρόγειο, που πάνω της στεκόταν ένας νέος που κρατούσε ένα περιστέρι, το σύμβολο της Ειρήνης. Όλα αυτά ήταν τόσο ευφάνταστα, που δημοσιεύονταν στο περιοδικό της ειρήνης «Οι Δρόμοι της Ειρήνης». Εκτός όμως από αυτή την πολιτιστική δραστηριότητα, είχαμε φτιάξει και ποδοσφαιρικές ομάδες,

κάναμε εκδρομές και βέβαια πολιτικές συζητήσεις. Άλλωστε, αυτές ήταν οι διασκέδασεις μας τότε.

«Μαθ.»: Η επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας ήταν ένα γεγονός αναμενόμενο ή ξαφνικό;

Ο.Ζ.: Παρά την έντονη πολιτική μας δραστηριοποίηση, η δικτατορία της 21ης Απριλίου μάς αιφνίδιασε. Κανείς μας δεν την περίμενε, αν και οι καθημερινές μας συζητήσεις περιστρέφονταν γύρω από τις πολιτικές εξελίξεις. Η «Αυγή», που ήταν η εφημερίδα της Αριστεράς, εκείνη την ημέρα είχε κυκλοφορήσει με το εξής πρωτοσέλιδο: «Γιατί δε θα γίνει δικτατορία».

«Μαθ.»: Πώς θα περιγράφατε τη δράση σας πριν τη σύλληψή σας από το καθεστώς;

Ο.Ζ.: Η χούντα με συνέλαβε αρκετούς μήνες μετά την 21η Απριλίου, τον Ιούλιο του 1968. Σ' αυτό το χρόνο αναπτύξαμε πλούσια δράση, την οποία όμως για λόγους περιφρούρησης δε γνώριζαν οι γειτονικές οργανώσεις. Δημιουργήσαμε με άλλους συντρόφους που δεν είχαν συλληφθεί την ομάδα του Πανελλαδικού Αντιδικτατορικού Μετώπου (ΠΑΜ). Τέτοιες ομάδες, όπως προανέφερα, υπήρχαν και σε άλλες περιοχές, χωρίς όμως η καθεμία να γνωρίζει αναλυτικά τη δράση των άλλων. Εγώ ήμουν τότε περίπου 23 χρόνων και δούλευα ως κομμώτρια. Η δική μας ομάδα είχε τολμήσει να γράψει στον τοίχο του αστυνομικού τμήματος της Δραπετσώνας το σύνθημα «Κάτω η χούντα». Αυτή ήταν μια πολύ τολμηρή πράξη που έβαζε σε κίνδυνο τη ζωή μας, αλλά έτσι έπαιρνε θάρρος όλος ο κόσμος που το διάβαζε. Ακόμα, τυπώναμε με σφραγίδες μικρές ανακοινώσεις και τις ρίχναμε μέσα στους κινηματογράφους. Κυκλοφορήσαμε και μία εφημερίδα για την ενημέρωση του λαού, την «Ελεύθερη Φωνή Του Πειραιά». Μέσω αυτής της εφημερίδας ενημερώναμε τους Πειραιώτες για όλη την αντιδικτατορική δράση. Τον κύριο τίτλο μάς τον έστελνε η καθοδήγηση που είχε την έδρα της στην Αθήνα. Τα υπόλοιπα κείμενα τα φτιάχναμε εμείς. Ένα ακόμα στοιχείο της δράσης μας, ήταν ότι βοηθούσαμε τις οικογένειες όσων είχαν συλληφθεί.

«Μαθ.»: Πώς έγινε η σύλληψή σας;

Ο.Ζ.: Μας συνέλαβαν εμένα, ►►

►► τα τρία μου αδέρφια, τη μητέρα μου και το γαμπρό μου στο σπίτι μας στο Κερασί-νι, τον Ιούλιο του 1968. Εκτός από εμάς, συνέλαβαν την ίδια ημέρα και άλλους 35–40 συναγωνιστές από την περιοχή της Χαραυγής και της Δραπετσώνας.

«Μαθ.»: Έχετε υποστεί βασανιστήρια και αν ναι, πώς τα υπομείνατε;

Ο.Ζ.: Μας οδήγησαν τον καθένα μας σε χωριστά κελιά. Εμένα με οδήγησαν σε ένα τμήμα του Φαλήρου και με έβαλαν σε ένα κελί στο υπόγειο. Εκεί με κράτησαν όλη την ημέρα. Όταν ήρθε το βράδυ, με πήγαν για ανάκριση στην Ασφάλεια του Πειραιά. Η Ασφάλεια του Πειραιά ήταν ένα άντρο βασανιστηρίων, δεύτερο μετά την Αθήνα σ' αυτόν τον τομέα. Διευθυντής στον Πειραιά ήταν κάποιος Κουβάς. Τα βασανιστήρια στα οποία με υπέβαλαν δεν ήταν διαφορετικά από των υπολοίπων. Όποιος έπεφτε στα χέρια τους βασανιζόταν, για να του αποσπάσουν τις πληροφορίες που ήθελαν. Με οδήγησαν στον τέταρτο όροφο, άνοιξαν μια πόρτα και με έσπρωξαν σε ένα δωμάτιο λέγοντας «αυτή είναι». Εκεί ήταν έξι ή επτά βασανιστές και στη συνέχεια άρχισε η φάλαγγα. Πρήστηκαν τα πόδια μου, λιποθύμησα. Ύστερα με ξαναγύρισαν πίσω. Την άλλη μέρα με πήγαν πάλι στην Ασφάλεια, όπου έμεινα για σαράντα περίπου ημέρες. Τα βασανιστήρια συνεχίστηκαν, αλλά όχι με την ίδια μορφή της πρώτης ημέρας. Ήταν περισσότερο ψυχολογική η πίεση που μου ασκούσαν. Αφού με έκλεισαν, δηλαδή, μόνη μου σε ένα κελί, άνοιγαν την πόρτα για να ακούω τους άλλους που βασανίζονταν κι έτσι να περιμένω κι εγώ τη σειρά μου. Κάποιες φορές άναβε ένα φως από πάνω και δεν μπορούσα να κοιμηθώ. Άλλοτε πάλι έμπαιναν μέσα και με απειλούσαν ή με πήγαιναν στο παράθυρο, απ' όπου μου έδειχναν τον έξω κόσμο για να κάμψουν το ηθικό μου. Όταν κατάλαβαν ότι δε θα τα καταφέ-

ρουν, με οδήγησαν για πέντε ημέρες στο Τζάνειο και μετά στις φυλακές Αβέρωφ, ως προφυλακιστέα, μέχρι να γίνει το στρατοδικείο.

«Μαθ.»: Ποια ήταν η απόφαση του στρατοδικείου;

Ο.Ζ.: Το στρατοδικείο έγινε το 1969, στη Λάρισα. Η απόφαση ήταν καταδικαστική. Για εμένα και το μεγάλο μου αδελφό είκοσι χρόνια, για τους άλλους δύο, επτά και δέκα αντίστοιχα. Μας καταδίκασαν με το νόμο 509, ότι δηλαδή επιδιώξαμε την κατάργηση του καθεστώτος. Οι ποινές που επέβαλαν ήταν γενικά πολύ αυστηρές, όχι βέβαια γιατί όλοι εμείς αποτελούσαμε κάποια θανάσιμη απειλή γι' αυτούς, αλλά κυρίως για να τρομοκρατήσουν τον υπόλοιπο κόσμο και να μη συμμετέχει στην αντιδικτατορική δράση, που είχε ήδη αρχίσει να οργανώνεται.

«Μαθ.»: Πώς ήταν η ζωή στη φυλακή;

Ο.Ζ.: Όταν με πήγαν στις φυλακές Αβέρωφ, δε γνώριζα ότι υπήρχαν κι άλλες πολιτικές κρατούμενες. Ήξερα μέχρι τότε ότι υπήρχαν εξόριστοι. Οι φυλακές ήταν καλόγριες που με οδήγησαν στο θάλαμο. Στους θαλάμους μέναμε τριάντα με σαράντα περίπου γυναίκες. Οι περισσότερες ήταν νεαρές φοιτήτριες που έτρεξαν να μ' αγκαλιάσουν. Εκείνη η στιγμή νόμισα πως ήταν η καλύτερη της ζωής μου. Από την κόλαση της Ασφάλειας του Πειραιά, βρέθηκα ξανά με άλλες κοπέλες που με υποδέχτηκαν με πολλή αγάπη. Είχαμε οργανώσει τη ζωή μας έτσι ώστε να έχει ενδιαφέρον. Κάναμε πολιτιστικές εκδηλώσεις, χορωδίες, αλλά και διαφώτιση με ιδεολογικά μαθήματα.

«Μαθ.»: Πόσα χρόνια μέινετε στη φυλακή;

Ο.Ζ.: Αποφυλακίστηκα τον

Αύγουστο του 1973, όταν κάποιοι κατάλαβαν ότι η χούντα έπρεπε πια να πέσει και έγινε αντιληπτό ότι η συνέχισή της έβλαπτε τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Γι' αυτό έπρεπε να πέσει στα μαλακά. Στα πλαίσια λοιπόν μιας σχετικής φιλελευθεροποίησης, μας χορηγήθηκε γενική αμνηστία και μας άφησαν ελεύθερους.

«Μαθ.»: Πώς θα περιγράψατε τους βασανιστές σας;

Ο.Ζ.: Δεν είχαν όλοι την ίδια συμπεριφορά. Άλλοι φαίνονταν σκληροί, άλλοι πιο μαλακοί. Ήταν όμως όλοι τους πουλημένοι στα μεγάλα συμφέροντα. Δεν τους έβαλαν τυχαία να βασανίζουν τον κόσμο. Ήθελαν να τρομοκρατήσουν τον ελληνικό λαό, για ναβάλουν οι ΗΠΑ στο χέρι τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Άλλωστε αποδείχθηκε αυτή η πρόθεση με το πραξικόπημα στην Κύπρο και την τουρκική εισβολή στο νησί, τον Ιούλιο του 1974. Ήθελαν ακόμα να πλήξουν και την άνοδο του κινήματος και της ΕΔΑ που σημειώθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '60.

«Μαθ.»: Τι ήταν αυτό που σας κράτησε όρθια στη φυλακή;

Ο.Ζ.: Το δίκαιο του Αγώνα. Μπορεί να ήμουν φυλακισμένη, ένιωθα όμως ελεύθερη. Και το σπουδαιότερο, δεν ήμουν μόνη. Στα «Πέτρινα Χρόνια» της φυλακής ήμουν σε έναν κύκλο γυναικών που μας ένωναν οι ίδιες προσδοκίες. Στην ίδια φυλακή με την Ελένη, την ηρωίδα της ομώνυμης ταινίας του Παντελή Βούλγαρη. Όταν πήγα στις φυλακές η Ελένη ήταν εκεί, να μεγαλώνει μαζί με τις άλλες γυναίκες το μικρό γιο της.

«Μαθ.»: Πώς βιώσατε τις μέρες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου;

Ο.Ζ.: Ήμουν όλες τις μέρες απ' έξω,

μαζί με τις άλλες συναγωνίστριες. Δε θέλαμε όμως να μπούμε μέσα, για να μη χαρακτηριστεί η εξέγερση. Στο σπίτι μου γύρισα μετά από τρεις ημέρες. Είχαν συλλάβει πάλι το μεγάλο μου αδελφό και τον μετέπειτα άνδρα μου. Εμένα εκείνη τη φορά δε με βρήκαν.

«Μαθ.»: Πιστεύετε ότι ο Έλληνας διαθέτει ιστορική μνήμη;

Ο.Ζ.: Πρέπει να διαθέτει. Κάνουν ό,τι μπορούν σε όλη την Ευρώπη για να σβήσουν τη μνήμη αλλά δεν μπορούν. Εμείς, στο Σύνδεσμο Φυλακισθέντων ερχόμαστε σε επαφή με τα νέα παιδιά και τους μιλάμε για τις συνέπειες του φασισμού. Δεχόμαστε επισκέψεις σχολείων στο χώρο του ΕΑΤ–ΕΣΑ, όπου λειτουργούμε ή πάμε οι ίδιοι στα σχολεία.

«Μαθ.»: Αισθάνεστε δικαιωμένη;

Ο.Ζ.: Σ' ό,τι αφορά στη στάση μου, ναι. Κατά τα άλλα, δεν έχει γίνει τίποτα από αυτά που παλέψαμε. Τι έγιναν τα συνθήματα του Πολυτεχνείου; Πρέπει να αγωνιστούμε ξανά και κυρίως εσείς, η νέα γενιά. Θυμάμαι ότι στη φυλακή μάς έφεραν κάποια στιγμή μια δεκαεπτάχρονη μαθήτριά από τη Χίο. Τη συνέλαβαν επειδή είχε γράψει στον τοίχο του σχολείου της το σύνθημα «Κάτω η χούντα». Τη βασάνισαν πολύ και μάλιστα της έκαναν το εξής βασανιστήριο: έβαλαν ανάμεσα στα δάχτυλά της μολύβια και της τα έστριβαν. Όταν ήρθε στις φυλακές, τα σημάδια ήταν ακόμα εμφανή. Μια μέρα, λοιπόν, μας επισκέφτηκε ο Παττακός. Μόλις την είδε, της είπε: «Τι δουλειά έχεις εσύ, μικρό κορίτσι, ανάμεσα στις κομμουνίστριες; Πες μου ότι θες να βγεις και θα σε βγάλω». Εκείνη του γέλασε ειρωνικά και δεν είπε τίποτα. Τότε ο Παττακός, έξαλλος της φώναξε: «Θα κάτσεις εδώ και θα σαπίσεις». Δικάστηκε από το στρατοδικείο, αλλά ευτυχώς αθωώθηκε, γιατί ήταν ανήλικη.

Ο ιδικτάτορες αιτιολόγησαν την επιβολή του στρατιωτικού πραξικοπήματος με την ανάγκη αντιμετώπισης του «κομμουνιστικού κινδύνου» που τάχα απειλούσε την Ελλάδα.

Αυτόν τον αντικομμουνισμό συντηρούσαν βεβαίως στην Ελλάδα για πάνω από δύο δεκαετίες το Παλάτι, η ΕΡΕ (Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση), η ΚΥΠ (Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών), υψηλόβαθμα στελέχη του στρατού, η πρεσβεία και άλλες υπηρεσίες των ΗΠΑ. Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι εκείνη την εποχή η Ελλάδα θεωρούνταν από τους Αμερικανούς ένα ιμπεριαλιστικό φυλάκιο στα σύνορα των κρατών του Υπαρκτού Σοσιαλισμού, σε μία περίοδο έντονης δραστηριότητας των ΗΠΑ στη νοτιοανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή με γενικότερους σχεδιασμούς και για το Κυπριακό.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα διεξήχθησαν στην Ελλάδα οι εκλογές του 1961, που έγιναν στις 29 Οκτώβρη και έμειναν γνωστές ως οι εκλογές της βίας και της νοθείας. Ήταν τέτοιες, που όπως χαρακτηριστικά λέει ο ελληνικός λαός, ψήφισαν μέχρι και τα δέντρα. Όπως αποκαλύφθηκε αργότερα, το όργιο της βίας και της νοθείας εκδηλώθηκε με βάση έναν σχεδιασμό που έφερε την ονομασία «Άσκησις ΠΕΡΙΚΛΗΣ».

Το αποτέλεσμα των εκλογών ανταποκρίθηκε στο σχέδιο. Έτσι η ΕΡΕ του Κωνσταντίνου Καραμανλή συγκέντρωσε το 50,81 % του εκλογικού σώματος, αυξάνοντάς το κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες από τις εκλογές του 1958. Η Ένωση Κέντρου του Γεωργίου Παπανδρέου

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ

σε συνεργασία με το κόμμα του Μαρκεζίνη πήρε το 33,66% και το ΠΑΜΕ (Πανδημοκρατικό Αγροτικό Μέτωπο Ελλάδος) – συνδυασμός της ΕΔΑ (Ενισχύει Δημοκρατική Αριστερά) και του Εθνικού Αγροτικού Κόμματος, το 14,63%, περίπου 10 μονάδες κάτω από την εκλογική δύναμη που είχε η ΕΔΑ το 1958.

Μέσα σ' αυτό το καθεστώς της τρομοκρατίας του κράτους και του παρακράτους της μετεμφυλιακής περιόδου στην Ελλάδα, έγινε στις 22 Μαΐου 1963 η δολοφονική απόπειρα του βουλευτή της ΕΔΑ, Γρηγόρη Λαμπράκη, ο οποίος πέθανε στις 27 του ίδιου μήνα, καθώς και ο τραυματισμός του Γ. Τσαρουχά, επίσης βουλευτή της ΕΔΑ.

Ο Γρ. Λαμπράκης εξελέγη για πρώτη φορά βουλευτής Πειραιώς και Νήσων

τον Οκτώβρη του 1961. Ταυτόχρονα δραστηριοποιήθηκε στο ειρηνιστικό κίνημα και με δική του πρωτοβουλία ιδρύθηκε η «Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη», η οποία ήταν μέλος του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ειρήνης.

Η λαϊκή κατακραυγή για τη δολοφονία του και την άμεση εμπλοκή της αστυνομίας, του Παλατιού, ελληνικών και ξένων μυστικών οργανώσεων, ήταν τόσο μεγάλη, που τελικά οδήγησε σε παραίτηση την κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή στις 11 Ιούνη 1963 και στην απομάκρυνση του ίδιου από την Ελλάδα.

Το ίδιο καλοκαίρι, με πρωτοβουλία του Μίκη Θεοδωράκη, δημιουργήθηκε η Δημοκρατική Κίνη-

ση Νέων Γρηγορίου Λαμπράκη. Ένα χρόνο μετά, τον Σεπτέμβρη του 1964, πραγματοποιήθηκε το ιδρυτικό συνέδριο της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη που προήλθε από την ένωση της Νεολαίας της ΕΔΑ με την Δημοκρατική Κίνηση Νέων Γρηγορίου Λαμπράκη. Ήταν η πιο μαζική από τις οργανώσεις εκείνης της εποχής, που η δράση της είχε αγκαλιάσει όλη τη νεολαία, τη μαθητική, την εργατική και την αγροτική σε όλη τη χώρα. Η δράση της ήταν πολιτική και πολιτιστική και εκφραζόταν με πολλές δραστηριότητες, που σίγουρα ενοχλούσαν και απασχολούσαν το πολιτικό σύστημα.

Όμως τον δρόμο για την επιβολή της χούντας των Συνταγματαρχών άνοιξαν οι πολιτικές εξελίξεις των χρόνων 1965–1966, που είχαν ως κύριο χαρακτηριστικό τους τις έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στα κυβερνητικά κόμματα εκείνης της εποχής, την ΕΡΕ και την Ένωση Κέντρου. Αυτή τους η αντιπαράθεση, σε συνδυασμό με την άμεση ανάμιξη που επεδίωκε το Παλάτι και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος στο στρατό αλλά και στη διακυβέρνηση της Ελλάδας γενικότερα, οξύνθηκε ιδιαίτερα μετά το παλατιανό πραξικόπημα, τον Ιούλιο του 1965, που επιχειρήθηκε προκειμένου να αυξηθεί η δικαιοδοσία του παλατιού στον έλεγχο του υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Τα δραματικά γεγονότα που σημειώθηκαν τον Ιούλιο του 1965 είναι γνωστά και ως «Ιουλιανά» και θεωρούμε ότι η μελέτη τους βοηθά στην κατανόηση των πραγματικών αιτιών, αλλά και των υπευθύνων για το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967.

Τα γεγονότα του Ιουλίου 1965 ή αλλιώς «Ιουλιανά», δεν ήταν κεραυνός εν

αιθρία. Απηχούσαν τις αντιθέσεις μεταξύ των αστικών κομμάτων στην Ελλάδα, ΕΡΕ και Ένωσης Κέντρου, αλλά και την αντιπαλότητά τους με το Παλάτι. Αυτό το πολιτικό σκηνικό σε συνδυασμό με την άμεση εμπλοκή των ΗΠΑ άνοιξαν το δρόμο για τη δικτατορία.

Από τις αρχές του 1965 οξύνθηκε η αντιπαράθεση ανάμεσα στην ΕΡΕ και την Ένωση Κέντρου. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος κράτησε αποστάσεις από τον Πρωθυπουργό, Γεώργιο Παπανδρέου, και έστρεψε την προτίμησή του

Πώς φτάσαμε στα Ιουλιανά

και πάλι στην ΕΡΕ. Επικεφαλής της ΕΡΕ μετά την αποχώρηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή από την Ελλάδα το 1963, ήταν ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος.

Το βράδυ της 15ης Ιουλίου 1965 ο πρωθυπουργός Γεώργιος Παπανδρέου πήγε στο παλάτι και υπέβαλε την παραίτησή του στον βασιλιά. Η παραίτηση ήταν αποτέλεσμα της ρήξης ανάμεσα στην κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου και

στο Παλάτι, επειδή ο Κωνσταντίνος αρνήθηκε να υπογράψει βασιλικό διάταγμα για την ανάληψη του υπουργείου Εθνικής Άμυνας από τον ίδιο τον πρωθυπουργό.

Είχε προηγηθεί η γνωστή σκευωρία στον Έβρο με πρωταγωνιστή τον Γεώργιο Παπαδόπουλο, τον μετέπειτα αρχηγό της δικτατορίας. Ο Γ. Παπανδρέου δεν τιμώρησε τον Γ. Παπαδόπουλο, αν και είχε αποδειχθεί ότι αυτός προκάλεσε το σαμποτάζ στα 3 στρατιωτικά αυτοκίνητα κι όχι οι στρατιώτες, Π. Μπέκιος και Κ. Ματάτης, οι οποίοι είχαν «ομολογήσει» μετά από φρικτά βασανιστήρια ότι υποκινήθηκαν από το ΚΚΕ. Ο Παπανδρέου έδωσε εντολή να μπει η υπόθεση στο αρχείο, όμως αποφάσισε να αντικαταστήσει τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας Πέ-

τρο Γαρουφαλιά. Ωστόσο, παρά την απόφαση του Γ. Παπανδρέου, ο Γαρουφαλιάς δεν παραιτήθηκε. Ο Κωνσταντίνος επέμενε να παραμείνει υπουργός ο Πέτρος Γαρουφαλιάς ή να αναλάβει κάποιο άλλο στέλεχος του «Κέντρου», όχι όμως ο πρωθυπουργός.

Το επιχείρημα που προβλήθηκε από το Παλάτι, ως αιτιολόγηση της άρνησης, ήταν πως ο πρωθυπουργός κινδύνευε να εκτεθεί από ηθική άποψη, επειδή θα αναλάμβανε προϊστάμενος ενός υπουργείου, στη δικαιοδοσία του οποίου βρισκόταν η επόπτευση των ανακρίσεων για την υπόθεση «ΑΣΠΙΔΑ». Και όπως είναι γνωστό, στην υπόθεση «ΑΣΠΙΔΑ» είχε εμπλακεί το όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου, γιου του πρωθυπουργού και αναπληρωτή υπουργού Συντονισμού, και μάλιστα ως επικεφαλής αυτής της κίνη-

ση της κυβέρνησης.

Μόλις έγινε γνωστό το γεγονός, οργανώθηκαν διαδηλώσεις από τη δημοκρατική νεολαία Λαμπράκη. Ο Κωνσταντίνος διόρισε πρωθυπουργό τον Πρόεδρο της Βουλής και ακαδημαϊκό Γεώργιο Αθανασιάδη-Νόβα, στον οποίο έδωσε την εντολή να σχηματίσει κυβέρνηση. Η νέα κυβέρνηση ορκίστηκε στις 15 Ιούλη, αλλά στις 5 Αυγούστου καταψηφίστηκε από τη Βουλή. Κατά της κυβέρνησης ψήφισαν 167 βουλευτές (145 του «Κέντρου» και οι 22 της ΕΔΑ).

Στις 19.7.1965 οι διαδηλώσεις των Λαμπράκηδων ενισχύθηκαν με τη συμμετοχή δυνάμεων της Ένωσης Κέντρου, η οποία κήρυξε «νέο ανέκδοτο

Στέφανος Στεφανόπουλος και στις 25 η κυβέρνησή του υπερψηφίστηκε από τη Βουλή με ψήφους 152 υπέρ (οι 99 της ΕΡΕ, οι 8 του Κόμματος Προοδευτικών, ο Γαρουφαλιάς και 45 «αποστάτες» του «Κέντρου»). Καταψήφισαν οι 126 εναπομείναντες της Ένωσης Κέντρου και οι 22 της ΕΔΑ.

Η κυβέρνηση Στεφανόπουλου διατηρήθηκε μέχρι τις 20.12.1966. Την αντικατέστησε, στις 22 του μήνα, η κυβέρνηση Ιωάννη Παρασκευόπουλου (προέδρου της Εθνικής Τράπεζας), που ήρθε στην κυβερνητική εξουσία μετά από συμφωνία των Γεωργίου Παπανδρέου – Παναγιώτη Κανελλόπουλου – Ανακτόρων, με την υποστήριξη και των εκδοτών Χρήστου Λαμπράκη και Ελένης Βλάχου. Η κυβέρνηση Παρασκευόπουλου πήρε ψήφο εμπιστοσύνης από τη Βουλή στις 14 του Γενάρη του 1967, για να επιτευχθεί η «ομαλοποίηση» των σχέσεων όλων των πλευρών. Την ψήφισε και η «ομάδα του Ανδρέα Παπανδρέου», παρότι διαφωνούσε με τις συγκεκριμένες επαφές και αποφάσεις του πατέρα του.

Λίγο καιρό μετά από την ορκωμοσία

της κυβέρνησης Παρασκευόπουλου, η «φιλοκαρμανλική» μερίδα της ΕΡΕ άρχισε να αντιδρά και να επισείει τον «κίνδυνο του λαϊκού μετώπου», επειδή θεωρούσε ότι αθροιστικά η Ένωση Κέντρου και η ΕΔΑ θα συγκέντρωναν ίσως και το 60% των ψήφων.

Αξίζει σε τούτο το σημείο να σημειώσουμε τη διαφωνία του Κ. Καραμανλή στη δημιουργία κυβέρνησης «Εθνικής Ενότητας» με τη συνδρομή των Ανακτόρων, της ΕΡΕ και της Ένωσης Κέντρου. Όπως άληθευσε έγραψε ο ίδιος σε επιστολή του από το Παρίσι προς τον Κ. Τσάτσο, προτιμούσε την κοινοβουλευτική εκτροπή. Έτσι στις 29 του Μάρτη η κυβέρνηση Παρασκευόπουλου ανατράπηκε από την ΕΡΕ και στις 3 του Απρίλη του 1967 ο Π. Κανελλόπουλος σχημάτισε αμιγή κυβέρνηση της ΕΡΕ, που θα οδηγούσε σε κοινοβουλευτικές εκλογές.

Οι εκλογές προκηρύχθηκαν για τις 28 του Μάη του 1967. Ταυτόχρονα εντεινόταν ο αντικομμουνισμός από το Παλάτι, την ΕΡΕ και τον φιλικό της Τύπο, την ΚΥΠ, την πρεσβεία και άλλες υπηρεσίες των ΗΠΑ και βεβαίως από τον στρατό.

σης στο στρατό. Στην ουσία, ο Κωνσταντίνος υπαινισσόταν ότι ο πατέρας Παπανδρέου θα κουκούλωνε την υπόθεση.

Το Παλάτι, έχοντας στηρίξει την Ένωση Κέντρου στην ανάληψη της διακυβέρνησης μετά τις εκλογές του Φεβρουαρίου 1964 και αφού είχε εξασφαλίσει την ανάθεση του υπουργείου Εθνικής Άμυνας στον Πέτρο Γαρουφαλιά, που ήταν της απόλυτης εμπιστοσύνης του, επιδίωξε μεγαλύτερο έλεγχο του στρατού και της κυβερνητικής λειτουργίας. Έτσι ο Κωνσταντίνος επέμενε να παραμείνει υπουργός ο Γαρουφαλιάς ή να αναλάβει κάποιο άλλο στέλεχος του «Κέντρου», όχι όμως ο πρωθυπουργός, με αιτιολογικό τη φερόμενη ανάμειξη του Α. Παπανδρέου στη στρατιωτική οργάνωση «ΑΣΠΙΔΑ». Ο Γ. Παπανδρέου αρνήθηκε και έδωσε στο βασιλιά την παραι-

τήση της κυβέρνησης. Τραγική κορύφωση αυτών των κινητοποιήσεων αποτέλεσε ο θάνατος του 23χρονου φοιτητή Σωτήρη Πέτρουλη, που έπεσε νεκρός στις 21 Ιουλίου. Τη διαδήλωση των φοιτητών χτύπησε η αστυνομία υπό τις διαταγές του Ιωάννη Τούμπα, υπουργού Δημόσιας Τάξης και βουλευτή της Ένωσης Κέντρου.

Στις 18.8.1965 ο βασιλιάς ανέθεσε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Ηλία Τσιριμώκο. Μετά από δύο εικοσιτετράωρα η κυβέρνηση Τσιριμώκου ορκίστηκε, αλλά και αυτή στις 28 Αυγούστου καταψηφίστηκε από τη Βουλή. Καταψήφισαν 159 βουλευτές (134 του «Κέντρου», οι 22 της ΕΔΑ και 3 του Κόμματος Προοδευτικών).

Στις 17 Σεπτέμβρη πήρε εντολή σχηματισμού κυβέρνηση ο

Οι προγραμματισμένες για τον Μάη του 1967 εκλογές δεν έγιναν ποτέ, γιατί στις 21 του Απριλίου πραγματοποιήθηκε το στρατιωτικό πραξικόπημα και εγκαθιδρύθηκε η δικτατορία που κράτησε επτά χρόνια (1967–1974).

Ο συνταγματάρχης Γεώργιος Παπαδόπουλος, επικεφαλής μιας ομάδας στρατιωτικών (Στ. Πατακός, Ν. Μακαρέζος κ.ά.), έκανε πραξικόπημα και κατέλαβε την εξουσία με τα όπλα, για να επιβάλει την «πολιτική σταθερότητα» και για την αποτροπή του «κομμουνιστικού κινδύνου». Βεβαίως κομμουνιστικός κίνδυνος για την εγχώρια αστική τάξη και τους συμμάχους της δεν υπήρχε στην Ελλάδα, γεγονός που ομολογήθηκε από τον ίδιο τον Παπαδόπουλο τρεις μήνες χρόνια μετά την 21η Απριλίου 1967, σε συνέντευξή του στον Βρετανό δημοσιογράφο σερ Χίου Γκρην. Ο αρχηγός της δικτατορίας ομολόγησε απερίφραστα ότι πριν την «επανάσταση», όρος που χρησιμοποιούνταν από τους συνταγματάρχες για το πραξικόπημα, η Δημοκρατία στην Ελλάδα δεν διέτρεχε κανέναν άμεσο κίνδυνο από τις δραστηριότητες των κομμουνιστών.

Πώς άλλωστε θα μπορούσε να συμβεί κομμουνιστική επανάσταση στην Ελλάδα με ένα Κομμουνιστικό Κόμμα εκτός νόμου και το Σύνταγμα του 1952 σε ισχύ; Για να καταλάβουμε πόσο αντιδραστικό και αντικομμουνιστικό ήταν

Η ΧΟΥΝΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΩΝ

αυτό, αξίζει να αναφέρουμε ότι νομιμοποιούσε την επιβολή δικτατορίας και το δικαίωμα κατάλυσης του κοινοβουλευτισμού από το βασιλιά μετά από πρόταση του υπουργικού συμβουλίου. Μάλιστα εκδηλώθηκε ανάλογη πρόθεση από το Παλάτι σε συνεννόηση με στρατηγούς του ελληνικού στρατού, αλλά εν τέλει η χούντα επιβλήθηκε από τους συνταγματάρχες.

Αξίζει επίσης να υπεν-

θυμίσουμε ότι με το Σύνταγμα του 1952 η Βουλή διατηρούσε επ' αόριστον τα «έκτακτα μέτρα» του 1947, τα οποία καταργήθηκαν μόλις το 1974. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν και το «πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων» που έπρεπε να

διαθέτει κάθε υποψήφιος για πρόσληψη κυρίως στο Δημόσιο. Για την έκδοσή του εξεταζόταν η πολιτική τοποθέτηση και η δράση των γονιών, των παππούδων, ακόμα και των μακρινών του συγγενών.

Η στρατιωτική χούντα για πολιτικούς λόγους εξέφραζε τα συμφέροντα των ΗΠΑ, όπως προαναφέρθηκε, αλλά και της ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα). Ο δικτάτορας Παπαδόπουλος είχε φροντίσει να διαμηνύσει προς πάσα κατεύθυνση το εξής: «...είναι φυσικόν η επιδίωξίς μας να είναι η οικονομική ανάπτυξι της χώρας εντός του πλαισίου της Οικονομικής Κοινότητος εις την οποίαν ανήκομεν».

Έτσι, λοιπόν, ο στρατός με την υποστήριξη των ΗΠΑ αλλά και του μεγάλου κεφαλαίου έχοντας ως βασικό επιχείρημα τον «κομμουνιστικό κίνδυνο», κατήργησαν ελευθερίες και δικαιώματα, ενώ επέβαλαν αντιλαϊκά μέτρα που έθιξαν τα ζωτικά συμφέροντα όλων των εργαζομένων κι όχι μόνον των κομμουνιστών.

Το στρατιωτικό πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 δεν

ήταν αναίμακτο. Την ίδια κιόλας μέρα υπήρξαν τουλάχιστον 2 νεκροί, ο 15χρονος Βασίλης Πεσλής και η 24χρονη Μαρία Καλαβρού. Λίγες μέρες αργότερα, στις 24 Απριλίου 1967, δολοφονήθηκε εν ψυχρώ στον Ιππόδρομο ο Παναγιώτης Ελής, ενώ στις 22 του Μάη ο Νικηφόρος Μανδηλαράς.

Παρόλ' αυτά όμως οι πραξικοπηματίες επιδίωξαν τη νομιμοποίησή τους ως φορέα εξουσίας με την αποδοχή τους από το Παλάτι. Έτσι η ορκωμοσία της «Επαναστατικής Κυβερνήσεως» έγινε από τον βασιλιά Κωνσταντίνο. Σε αντάλλαγμα η χούντα διόρισε πρωθυπουργό τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και έμπιστο του παλατιού Κωνσταντίνο Κόλλια, ο οποίος χαρακτήρισε

Οι συνέπειες για τον ελληνικό λαό

μάλιστα το πραξικόπημα επιβεβλημένο και σωτήριο. Οι εξελίξεις όμως έδει-

ξαν ότι όχι μόνον δεν αμβλύνθηκαν οι αντιθέσεις μεταξύ στρατού και Ανακτό-

ρων, αλλά έφτασαν σε ρήξη. Άνθρωποι της χούντας κατέλαβαν γρήγο-

ρα όλες τις θέσεις—κλειδιά, αφήνοντας το Παλάτι χωρίς στρατιωτική και πολιτική δύναμη. Τότε ο βασιλιάς προσπάθησε να αντιδράσει οργανώνοντας κίνημα για την ανατροπή της χούντας των συνταγματάρχων με τη συμμετοχή πιστών στρατιωτικών που διέθετε στη Βόρεια Ελλάδα.

Το βασιλικό κίνημα εκδηλώθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 1967, αλλά εξουδετερώθηκε αμέσως. Έτσι ο βασιλιάς με την οικογένειά του και τον πρωθυπουργό, Κ. Κόλλια, διέφυγαν στην Ιταλία για να μην αιχμαλωτιστούν.

Ωστόσο στη διάρκεια της δικτατορίας το πολίτευμα της Ελλάδας εξακολουθούσε να είναι η Βασιλευόμενη Δημοκρατία, όπως όριζε το Σύνταγμα του

►► 1952, με πρωθυπουργό τον Γ. Παπαδόπουλο έως τις 29 Ιούλη του 1973, οπότε μετά από δημοψήφισμα είχε μετατραπεί σε Προεδρική Δημοκρατία, με Πρόεδρο τον δικτάτορα Παπαδόπουλο και πάλι (οριστικά η μοναρχία στην Ελλάδα καταργήθηκε με το δημοψήφισμα της 8ης Δεκεμβρίου 1974).

Το στρατιωτικό-φασιστικό πραξικόπημα βρήκε τον ελληνικό λαό απροετοίμαστο. Χιλιάδες μέλη και στελέχη της ΕΔΑ και του ΚΚΕ πιάστηκαν κυριολεκτικά στον ύπνο και σύρθηκαν στις φυλακές και τις εξορίες. Παρά το γεγονός ότι υπήρχαν βάσιμες υποψίες για την εγκαθίδρυση της δικτατορίας των στρατηγών που υποκινούνταν από τα Ανάκτορα, δεν σημειώθηκε η ανάλογη επαγρύπνηση, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει και η απαιτούμενη προετοιμασία.

Έτσι οι πραξικοπηματίες άρχισαν το πογκρόμ κατά των κομμουνιστών και άλλων δημοκρατών. Στο γενικό κλίμα των πρώτων ημερών της δικτατορίας κυριαρχούσε ο φόβος και η τρομοκρατία. Καραβιές ολόκληρες αγωνιστών μεταφέρθηκαν στα ξερονήσια. Οι συλληφθέντες συγκεντρώθηκαν σε διάφο-

ρα σημεία και από εκεί με αρματαγωγή κατέληξαν στη Γυάρο, όπου μετά από μερικούς μήνες μεταφέρθηκαν στο Παρθένη και στο Λακκί της Λέρου, αλλά και σε άλλους τόπους εξορίας.

Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν αφοσιωμένοι αγωνιστές, έμπειροι, ατσάλωμένοι και αποφασισμένοι για

τις δυσκολίες. Πολλοί μόλις είχαν βγει από τις φυλακές και τις εξορίες και είχαν τη βαλίτσα τους σχεδόν έτοιμη. Γι' αυτό και δεν αιφνιδιάστηκαν, αλλά κράτησαν αγωνιστική στάση.

Η ζωή των Ελλήνων κομμουνιστών και αγωνιστών στις εξορίες και τις φυλακές είναι ένα μεγάλο κεφάλαιο της Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, που εκδηλώθηκε από τη δεκαετία του 1920 με την ψήφιση του «Ιδιώνυμου» από την κυβέρνηση του Ε. Βενιζέλου (Νόμος 4229/24 Ιουλίου 1929) έως και την πτώση της χούντας, το 1974. Το συλλογικό κλίμα και η αλληλεγγύη που κυριαρχούσαν βοηθούσαν στην αγωνιστική διάθεση. Ωστόσο κάποιοι φοβήθηκαν και υποχώρησαν. Αρκούσε μία «δήλωση μετάνοιας» και αποκέρυξης του Κομμουνισμού.

Μπορεί στα 1967 να διαλύθηκαν τα πάντα, όμως το κίνημα αντέδρασε. Η αντί-

σταση και η αντιδικτατορική πάλη άρχισε να οργανώνεται.

Βεβαίως μέχρι να φτάσει το λαϊκό κίνημα στον ξεσηκωμό του Πολυτεχνείου πέρασε από διάφορες φάσεις. Σ' αυτόν τον αγώνα έπαιξε σημαντικό ρόλο ο παράνομος Τύπος, οι προκηρύξεις, αλλά και ο καλός συνδυασμός της παράνομης με τη νόμιμη δουλειά. Αποτέλεσμα αυτής της γραμμής ήταν οι πρώτες φοιτητικές συνελεύσεις και οι πρώτοι εργατικοί αγώνες.

Όλα αυτά δεν έγιναν αυθόρμητα, αλλά με την πρωτοπόρα δουλειά των οργανώσεων του ΚΚΕ και της ΚΝΕ. Τη δική τους συμβολή στην πάλη κατά της δικτατορίας είχαν και οι οργανώσεις Πατριωτικό Αντιδικτατορικό Μέτωπο, Ρήγας Φεραίος, Δημοκρατική Άμυνα, Πανελλήνιο Απε-

Η ΑΝΤΙΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΗ ΠΑΛΗ

λευθερωτικό Κίνημα και άλλες μικρότερης εμβέλειας. Σημαντική ήταν και η δράση πολλών οργανώσεων στο εξωτερικό.

Βέβαια, στις συνθήκες παρανομίας μεγάλο ρόλο έπαιξαν και οι αφανείς «ήρωες». Πρόκειται για όλους εκείνους και εκείνες που στήριξαν την παράνομη δουλειά διαθέτοντας τα σπίτια τους ή τα γραφεία τους. Μέσα στον λαό υπήρξαν ανεξάντλητες δυνάμεις που βοήθησαν τον αγώνα. Κι έτσι το κίνημα όχι μόνον δε χάθηκε, αλλά ξαναγεννήθηκε από τις στάχτες του.

Επιπλέον, η κρίση του χουντικού καθεστώτος επιταχυνόταν από τις αρχές της δεκαετίας του '70 και έγινε πιο βαθιά την περίοδο 1972-1973. Μια σειρά από διε-

θνείς και εσωτερικές εξελίξεις ενέτειναν την κρίση, καθώς και την άνοδο της αντιδικτατορικής πάλης.

Για τον καπιταλισμό εκείνη η περίοδος ήταν ιδιαίτερα δύσκολη. Η οικονομική κρίση, γνωστή και ως «πετρελαϊκή», άγγιξε και την Ελλάδα. Οι σκανδαλώδεις συμβάσεις που υπέγραψε η χούντα με μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους ήταν απροκάλυπτες και γνωστές στον ελληνικό λαό.

Παράλληλα όμως βάθαινε και η αντιαμερικανική και αντιιμπεριαλιστική συνείδηση ακόμη περισσότερο εξαιτίας των επεμβάσεων των ΗΠΑ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αμερικανική επέμβαση επιβολής

χούντας στη Χιλή και η ανατροπή της κυβέρνησης του Σαλβαντόρ Αλιέντε. Η αγανάκτηση του λαού εναντίον της χούντας και των

Αμερικανών ενισχύθηκε και με τον ελληνοαμερικανικό του δού στο Φάληρο και την Ελευσίνα. Αλλά και η αραβοϊσραηλινή σύγκρουση, οι αμερικανικές απειλές για άμεση επέμβαση στις αραβικές πετρελαιοπηγές με την πιθανότητα χρήσης της Ελλάδας ως ορμητηρίου των αμερικανικών δυνάμεων, δημιούργησαν πρόσθετες ανησυχίες στον ελληνικό λαό.

Η χούντα, βεβαίως κήρυττε ουδετερότητα, αλλά από κανέναν δε γινόταν πιστευτή. Άλλωστε ήταν φανερό και η κατεύθυνσή της στο Κυπριακό, ώστε να μετατραπεί η Μεγαλόνησος σε νατοϊκή βάση υπονομεύοντας έτσι την ανεξαρτησία και τη δημοκρατία του Κυπριακού λαού, αλλά και την αποφασιστική στάση του Μακάριου απέναντι στους δικτάτορες, στις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και την Τουρκία.

Από την άλλη πλευρά, θετική επίδραση ασκούσαν στον ελληνικό λαό ο αγώνας του Βιετνάμ ενάντια στους Αμερικάνους ιμπεριαλιστές, καθώς και η άνοδος του εργατικού κινήματος στις καπιταλιστικές χώρες. Η νεποίηση του λαού και της νεολαίας ενδυναμώθηκε και από τις επιτυχίες των εθνικοαπελευθερωτικών κινήσεων της Ταϊλάνδης, της Μοζαμβίκης, της Γουινέας Μπισάου κ.α.

Παράλληλα οξύνθηκαν και οι εσωτερικές αντιθέσεις ανάμεσα στις κλίκες των πρακτόρων-στρατοκρατών, ενώ το καθεστώς απομονωνόταν όλο και περισσότερο διεθνώς. Κύριο ρόλο έπαιξε και η διεθνής αλληλεγγύη που στη διάρκεια του

»

1973 γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη με πρωταρχικό αίτημα την υπεράσπιση και την απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων. Όμως και οι διεθνείς σχέσεις οδηγούνταν σε ύφεση λόγω των αποτυχιών του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, με συνέπεια η διατήρηση του τυραννικού καθεστώτος στην Ελλάδα να αποτελεί μια έντονη παραφωνία στην Ευρώπη.

Γρήγορα, λοιπόν, έγινε αντιληπτό ότι η συνέχιση της στρατιωτικοφασιστικής δικτατορίας έβλαπτε τα συμφέροντα των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ. Έτσι εκδηλώθηκε προσπάθεια μιας «ομαλής» διαδοχής και μιας σχετικής «φιλελευθεροποίησης». Στα πλαίσια αυτά η χούντα διενήργησε δημοψήφισμα κατάργησης της βασιλείας στις 29-7-1973,

αναθεώρησε το Σύνταγμα του 1968 και το πολίτευμα είχε μετατραπεί από βασιλεία σε Προεδρική Δημοκρατία. Ο ίδιος ο Γ. Παπαδόπουλος ορκίστηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 19 Αυγούστου, στις 20 ήρθε ο στρατιωτικός νόμος, ενώ στις 8 Οκτώβρη 1973 ορκίστηκε η κυβέρνηση Μαρκεζίνη, η οποία υποσχέθηκε τη διεξαγωγή εκλογών το Φλεβάρη του 1974.

Με αυτή όμως τη μασκαρεμένη παραλλήλη του στρατιωτικοφασιστικού καθεστώτος ο λαός δεν παραπληνήθηκε. Το εργατικό κίνημα ενισχύθηκε με απεργίες που έθεταν ξεκάθαρα αιτήματα για το ωράριο, την αύξηση του μεροκάματου, τα ασφαλιστικά ταμεία, τις συνδικαλιστικές ελευθερίες και το δικαίωμα της απεργίας. Αξίζει να αναφέρουμε τις απεργίες των αλιεργατών της Καβάλας,

των τυπογράφων της Αθήνας, των τεχνικών της Ολυμπιακής, των δημοσιογράφων των πρωινών εφημερίδων της Αθήνας, των εργαζομένων της ΔΕΗ και των κινηματογραφιστών.

Μέσα στο 1973 αναπτύχθηκαν επίσης οι πρώτες αντιδράσεις των αγροτών που διοργάνωσαν μεγάλα συλλαλητήρια, όπως στα Καλύβια Τρικάλων, στα Μέγαρα, στα Σπάτα, στο Μενίδι, στον Σκαρμαγκά, με τις οποίες αρνούνταν την παράδοση ή την πώληση των προϊόντων τους. Δυνάμωσαν επίσης και οι διεκδικήσεις με καθαρά πολιτικό χαρακτήρα. Σημαντικές ημέρες δράσης ήταν η 28η Οκτωβρίου 1972, η 21η Απριλίου 1973 και η Πρωτομαγιά του ίδιου έτους. Ακόμη και στις Ένοπλες Δυνάμεις υπήρξαν αντιδικτατο-

ρικές κινήσεις με κυριότερη το κίνημα στο Ναυτικό το Μάη του 1973 και την εγκατάλειψη της Νατοϊκής άσκησης στην Αδριατική από το αντιτορπιλικό «Βέλος».

Θα ήταν βεβαίως παράλειψη να μην αναφερθούμε στο απaráμιλλο θάρρος του *Αλέξανδρου Παναγούλη* και την απόπειρα δολοφονίας του δικτάτορα Γ. Παπαδόπουλου που επιχείρησε στις 13 Αυγούστου 1968. Ακολούθησαν η σύλληψή του, τα φρικτά βασανιστήρια που υπέστη, η φυλάκισή του, η καταδίκη του δις εις θάνατον και η εξορία. Συνέπεια όλων αυτών των δράσεων ήταν η χούντα να συνεχίσει τις υποχωρήσεις της απολύοντας τους πολιτικούς κρατούμενους τον Αύγουστο του 1973.

Από τις αρχές του 1972 και οι αγώνες των φοιτητών εντάθηκαν. Σ' αυτό συνέβαλε η ανάδειξη της Αντιδικτατορικής ΕΦΕΕ(Α/ΕΦΕΕ). Σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς γίνονταν κινητοποιήσεις με τις οποίες οι φοιτητές απαιτούσαν γνήσιες εκλογές και συγκρότηση φοιτητικών συλλόγων. Επίσης προσέφυγαν στα Πρωτοδικεία για να προσβάλουν τη «νομιμότητα» των διορισμένων από τη χούντα εκπαιδευτικών στις σχολές.

Έτσι στις αρχές του 1973 η χούντα προσπάθησε να οργανώσει επίθεση εναντίον του φοιτητικού κινήματος. Το Γενάρη, λοιπόν, δημοσίευσε τον λεγόμενο «Καταστατικό χάρτη της Ανώτατης Παιδείας», ανακοίνωσε την ίδρυση ξενόγλωσσων κολεγίων, ινστιτούτων και πανεπιστημίων, προκαλώντας έναν ακόμα μεγαλύτερο αντιαμερικανισμό.

Στις 14 Φλεβάρη, με τη συγκέντρωση

Η άνοδος του φοιτητικού κινήματος

των φοιτητών στο Πολυτεχνείο, άρχισε η ανώτερη φάση των αγώνων. Τότε η χούντα αντέδρασε με την παραβίαση του ασύλου και τη βάρβαρη επίθεση ακόμα και στα γραφεία των καθηγητών. Αυτό προκάλεσε την παραίτηση

της Συγκλήτου και την κατάληψη της Νομικής Σχολής στις 21 και 22 του μηνός από τους φοιτητές, ενώ χιλιάδες λαού τους συμπαραστάθηκαν. Μόλις έληξε η κατάληψη όλοι μαζί, λαός και φοιτητές, διαδήλωσαν στους δρόμους

της Αθήνας φωνάζοντας τα συνθήματα: «Ελλάς Ελλήνων φυλακισμένων», «Ελευθε-

ρία», «Δημοκρατία», «Κάτω η δικτατορία», «Ενας είναι ο αρχηγός, ο κυρίαρχος λαός».

Παρότι η χούντα απάντησε, όπως αναμενόταν με τρομοκρατία, οι φοιτητές συνέχισαν και ενέτειναν τον αγώνα τους με το κλείσιμο της Ιατρικής στις 16 Μάρτη, ενώ στις 20 του ίδιου μήνα έγινε συγκέντρωση στο κτίριο της Νομικής. Ακόμη κινητοποιήσεις και αποχή σημειώθηκαν στα πανεπιστήμια της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας.

Καθώς όμως οι μαχητικές εκδηλώσεις συνεχίστηκαν έως την επέτειο του φασιστικού πραξικοπήματος, το κύμα των συλλήψεων και των διωγμών μεγάλωσε. Ήταν φανερό ότι με την καινούργια ακαδημαϊκή χρονιά η άνοδος του φοιτητικού κινήματος θα συνεχιζόταν.

Πράγματι, η έναρξη της νέας πανεπιστημιακής χρονιάς (1973–1974) ξεκίνησε με κινητοποιήσεις, απεργίες ή αποχές σε πολλές σχολές. Τις τελευταίες μέρες του Οκτώβρη και ιδίως έως τις 14 Νοέμβρη οι φοιτητικές διαδηλώσεις εξελίχθηκαν σε χιονοστιβάδα και δημιούργησαν ένα γενικότερο κλίμα ξεσηκωμού. Έτσι στις 28 Οκτώβρη η επέτειος γιορτάστηκε με μαχητικά συλλαλητήρια, ενώ στις 4 του Νοέμβρη στο μνημόσυνο του Γ. Παπανδρέου οργανώθηκε παλλαϊκή αντιδικτατορική εκδήλωση.

Φαινόταν καθαρά ότι η χούντα ήταν απορροφημένη από την προσπάθειά της να πείσει τον πολιτικό κόσμο ότι πρέπει να δείξει θετική στάση στο πείραμα των «βουλευτικών εκλογών», γιατί ήλπιζε πως αυτό θα μειώσει και τις αντιδράσεις των φοιτητών. Ωστόσο υποτίμησε τον κίνδυνο από τη θυελλώδη ανάπτυξη του κινήματος και την προώθηση του συνθήματος για άμεση διενέργεια των φοιτητικών εκλογών. Όταν τον συνειδητοποίησε επιχείρησε ελιγμό με τον Υπουργό Παιδείας, Παναγιώτη Σιφναίο, ο οποίος στις 13 Νοέμβρη, ημέρα Τρίτη, έφτασε στο Πολυτεχνείο και προσπάθησε να πείσει τις επιτροπές αγώνα να μην επιμένουν να ζητούν φοιτητικές εκλογές, πριν τις βουλευτικές και επιπλέον τους απείλησε.

Φυσικά οι φοιτητές δεν υποχώρησαν. Το πρωί της Τετάρτης, 14 Νοέμβρη, έγινε παμπολυτεχνιακή συγκέντρωση στην αυλή του Πολυτεχνείου, για να πιάσουν τη Σύγκλητο να δώσει άδεια για τις γενικές συνελεύσεις. Πράγματι το μεσημέρι ξεκίνησαν οι συνελεύσεις στο Πολυτεχνείο, ενώ στο προαύλιο συνεχιζόταν η συγκέντρωση εκατοντάδων φοιτητών που φώναζαν αντιδικτατορικά συνθήματα. Από την άλλη η αστυνομία είχε περικυκλώσει το χώρο, αλλά οι σπουδαστές τούς επιτέθηκαν πετώντας νεράντζια.

Παράλληλα, στη Νομική γίνονταν παμφοιτητική συνέλευση. Τότε έφτασε η είδηση ότι η αστυνομία χτύπησε το Πολυτεχνείο. Γι' αυτό οι φοιτητές ξεκίνησαν από τη Νομική για το Πολυτεχνείο. Όταν έφτασαν, βρήκαν έντονο αναβρασμό και ενώθηκαν με τους φοιτητές του. Στο προαύλιο συζητούσαν τι θα γίνει όταν τελειώσουν οι γενικές συνελεύσεις.

Το απόγευμα της Τετάρτης συζητήθηκε, αν το βράδυ θα μείνουν μέσα ή θα

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

γίνει προσπάθεια να εκκενωθεί το Πολυτεχνείο. Εκείνη τη στιγμή την πρωτοβουλία της απόφασης δεν την πήραν οι καθοδηγήσεις των φοιτητικών οργανώσεων, αλλά οι συνδικαλιστές, χωρίς και αυτοί να είναι σε προσεννόηση μεταξύ τους.

Συγκεκριμένα οι συνδικαλιστές του Ρήγα Φεραίου τάχθηκαν ενάντια στην κατάληψη, οι αριστεριστές και κυρίως οι συνδικαλιστές της ΑΑΣΠΕ από τη Νομική και τη Φυσικομαθηματική σχολή είχαν ταχθεί υπέρ της κατάληψης. Η Α/ΕΦΕΕ σαν παράταξη ταλαντευόταν και δεν πήρε ανοιχτή θέση, ωστόσο ορισμένα στελέχη της έβλεπαν θετικά την κατάληψη. Πολλοί όμως ήταν αυτοί που εξέφρασαν σοβαρές αντιρρήσεις, γιατί είχαν υπόψη τους την έλλειψη προετοιμασίας που απαιτούσε μία τέτοια μορφή πάλης.

Επιπλέον και για τις καθοδηγήσεις της ΚΝΕ και του ΚΚΕ η κατάληψη αποτέλεσε αιφνιδιασμό. Δεν ήταν προετοιμασμένες να δουν μεθόδους παρέμβασής τους στα γεγονότα καθώς και τις μεθόδους συντονισμού της δράσης τους. Η σκέψη ήταν κυρίως να πάρουν μέτρα για την άμεση απαγκίστρωση των φοιτητών από το Πολυτεχνείο και την εξέλιξη της εκδήλωσης σε αντιδικτατορικές διαδηλώσεις. Όταν όμως παίρνονταν η τελική απόφαση των φοιτητών να παραμείνουν μέσα στο χώρο του Πολυτεχνείου, έμειναν μαζί και όλα τα στελέχη της ΚΝΕ, υπήρχε μάλιστα και τριμελής Γραφείο της ΚΝΕ του Πολυτεχνείου, που έμεινε μέσα καθώς και τα στελέχη της Α/ΕΦΕΕ. Έτσι όσοι ήταν εκεί συμφώνησαν ότι δεν μπορούσαν να βρεθούν έξω από τα γεγονότα και αποφάσισαν να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Η παραμονή περίπου 800 φοιτητών το βράδυ της Τετάρτης και η συγκέντρωση του κόσμου έξω από το κτίριο έδιναν την

αίσθηση ότι η κατάληψη είχε αρχίσει. Από την πρώτη στιγμή φάνηκε η ανάγκη για τον συντονισμό και τον έλεγχο της κατάστασης. Γι' αυτό συγκροτήθηκε η πρώτη Συντονιστική Επιτροπή.

Το πρωί της επόμενης μέρας, Πέμπτης 15 Νοέμβρη, υπήρξε σκεπτικισμός για την πορεία των γεγονότων, που όμως γρήγορα διαλύθηκε προς το μεσημέρι. Καταλυτική ήταν η επίδραση που άσκησε η εκδήλωση μεγάλης λαϊκής συμπαράστασης. Με πρωτοβουλία της ΚΟΑ του ΚΚΕ, που από το πρωί της Πέμπτης ρίχτηκε στη μάχη του καλέσματος των εργαζομένων, οι γύρω δρόμοι γέμισαν με κόσμο. Χιλιάδες εργαζομένων, λαού από τις συνοικίες και μαθητών που έρχονταν κατευθείαν από τα σχολεία τους επηρεασμένοι από τις εκπομπές του Ραδιοφωνικού Σταθμού του Πολυτεχνείου και της Φωνής της Αθήνας, κατέκλυσαν τους γύρω δρόμους, για να συμπαρασταθούν στους φοιτητές. Τη νύχτα της Πέμπτης έγιναν νέες γενικές συνελεύσεις που εξέλεξαν νέα Συντονιστική Επι-

τροπή, επειδή αμφισβητούνταν η εγκυρότητα της πρώτης αφού δεν είχε εκλεγεί στη διάρκεια των γεγονότων.

Την Παρασκευή, 16 Νοέμβρη, ξεκίνησαν οι καταλήψεις των Πανεπιστημιακών κτιρίων στη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα. Ξεσηκώθηκαν οι αγρότες στα Μέγαρα και στην Αθήνα επικρατούσε μεγάλη αγωνιστική έξαρση. Η πόλη δεν έδινε καθόλου την εντύπωση χουντοκρατούμενης περιοχής. Από κάθε παράθυρο ακουγόταν οι εκπομπές του Σταθμού του Πολυτεχνείου, της Φωνής της Αθήνας και άλλων ξένων σταθμών. Όταν ο πομπός άρχισε να καλεί σε συμπαράσταση, η ανταπόκριση ήταν σταθερή και ανοδική. Λαός από τον Πειραιά, την Αττική, ακόμα και από τη Χαλκίδα κατέβαινε προς το κέντρο κατά παρέες. Συγκεντρώνονταν τρόφιμα, χρήματα, φάρμακα, τεχνικός εξοπλισμός κλπ. Το πιο οργανωμένο κομμάτι της διαδήλωσης ήταν εκείνο των οικοδόμων. Υπολογίζεται ότι συνολικά ο συγκεντρωμένος λαός έξω από το Πολυτεχνείο έφτανε τις 150.000.

Αλλά και σε όλο σχεδόν το κέντρο της Αθήνας γίνονταν διαδηλώσεις, ενώ στις 19.30 περίπου το βράδυ της Παρασκευής άρχισε η έφοδος της αστυνομίας με κύριο στόχο την απομάκρυνση του κόσμου. Οι συμπλοκές πύκνωναν καθώς η αστυνομία ενέτεινε την επίθεση με δακρυγόνα, γκλομπς και σφαίρες. Στήθηκαν οδοφράγματα για να παρεμποδιστεί η επίθεση, όμως οι αστυνομικοί χτύπησαν λυσσαλέα στο Δημαρχείο και στην πλατεία Κλαυθμώνος. Παρόλ' αυτά το ηθικό του λαού δεν κάμφθηκε. Οι διαδηλωτές διαλύονταν και ξανασυγκεντρώνονταν.

Στις 12.00 τα μεσάνυχτα από διάφορα σημεία μπήκαν στην Αθήνα στρατός και τανκς. Το πρόβλημα της εκκένωσης του χώρου και της υποχώρησης των φοιτητών από το Πολυτεχνείο έγινε πλέον οξύ. Στα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής υπήρξε δισταγμός να προτείνουν την αποχώρηση, αν και είχαν αρχίσει να κατανοούν την αναγκαιότητά της από το μεσημέρι της Παρασκευής που έφτασε η είδηση για επέμβαση του στρατού. Έτσι οι τελευταίες ώρες είχαν αναμφισβήτητο το στοιχείο του ηρωισμού. Η υποχώρηση έγινε μπροστά στην εισβολή τανκς και στρατού στο Πολυτεχνείο, χωρίς πανικό, αλλά και χωρίς συντονισμό.

Οι διαδηλώσεις και οι συγκεντρώσεις συνεχίστηκαν από το λαό και τη μέρα του Σαββάτου, 17 Νοέμβρη. Ακόμα και την Κυριακή έγιναν συγκρούσεις, ενώ στο μεταξί είχε κηρυχτεί στρατιωτικός νόμος.

Σύμφωνα με ιστορική έρευνα του «Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών» κατά την εξέγερση του Πολυτεχνείου σκοτώθηκαν δεκάδες άνθρωποι. Οι πιστοποιημένοι τραυματίες ανήλθαν στους 1.103. Ενδεικτικό γεγονός του μίσους και της απανθρωπιάς με το οποίο αντιμετωπίστηκαν από τη χούντα τα νεαρά παιδιά, αποτελεί η

δολοφονία του 20 ετών Μιχάλη Μυρογιάννη, πολλές ώρες μετά την εισβολή στο Πολυτεχνείο, το μεσημέρι της Κυριακής, 18 Νοέμβρη, από τον συνταγματάρχη Ντερτιλή. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του οδηγού του Ντερτιλή, στη συμβολή των οδών Πατησίων και Στουρνάρη οι αστυνομικοί χτυπούσαν το παιδί, αλλά προς

στιγμήν τους ξέφυγε. Τότε ο Ντερτιλής που βρισκόταν με το τζιπ έξω από την κατεστραμμένη πύλη του Πολυτεχνείου έβγαλε το περιστροφικό και το πυροβόλησε. Μετά το φόνο μπήκε στο τζιπ και χτυπώντας τον οδηγό του στην πλάτη του είπε: «*Με παραδέχεσαι, ρε; Σαράντα πέντε χρονών άνθρωπος και με τη μιση στο κεφάλι...*».

Μετά τον ξεσηκωμό των φοιτητών στο Πολυτεχνείο η κυβέρνηση Μαρκεζίνη παραιτήθηκε, ενώ στις 25 του Νοέμβρη η χούντα του Παπαδόπουλου ανατράπηκε από το στρατιωτικό πραξικόπημα του ταξίαρχου Ιωαννίδη.

Τη χαριστική βολή στη δικτατορία έδωσε το πραξικόπημα για την ανατροπή της κυβέρνησης του Μακαρίου στην Κύπρο, στις 15 Ιουλίου 1974, που υποκίνησε η ελληνική κυβέρνηση σε συνεργασία με ελληνοκύπριους πολιτικούς και στρατιωτικούς της ΕΟΚΑ Β'. Αμέσως μετά ακολούθησε η εισβολή των τουρκικών στρατευμάτων στο νησί στις 20 και 22 του Ιουλίου.

Έτσι η χούντα δεν μπόρεσε να σταθεί και παρέδωσε τη διακυβέρνηση. Τη νύχτα της 23ης προς 24η Ιουλίου ήρθε στην Ελλάδα από το Παρίσι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής που σχημάτισε κυβέρνηση της λεγόμενης Εθνικής Ενότητας από πολιτικούς της προδικτατορικής ΕΡΕ και του κεντρώου χώρου. Τότε άρχισε η φάση της μεταπολίτευσης, ο αντικομμουνισμός υποχώρησε και το ΚΚΕ μετά από 27 χρόνια νομιμοποιήθηκε.

Ο ξεσηκωμός στο Πολυτεχνείο το Νοέμβρη του 1973, αποτελεί ένα ιστορικό γεγονός—ορόσημο της λαϊκής πάλης σε μια δύσκολη περίοδο της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Πλάι στο σύνθημα «Ψωμί—Παιδεία—Ελευθερία», προβλήθηκαν και τα συνθήματα «*Κάτω η χούντα*», «*Δεν περνάει ο φασισμός*», «*Εξω οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ*» με σαφέστατο πολιτικό, αντιμε-

Ο απολογισμός των γεγονότων του Πολυτεχνείου και του αντιδικτατορικού αγώνα

ρικανικό και αντιιμπεριαλιστικό μήνυμα.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου δεν ήταν μόνο φοιτητική, αλλά εκφράστηκε σε αυτήν η σύνδεση του φοιτητικού κινήματος με το εργατικό. Τα γεγονότα του Νοέμβρη 1973 δεν πρέπει να κριθούν σαν ένα ξαφνικό και ξεκομμένο περιστατικό. Ο λαϊκός αυτός ξεσηκωμός, η έκταση και το βάθος του δεν μπορούν να αποδοθούν σε τυχαία και συγκυριακά φαινόμενα. Ειδικά η μάχη του Πολυτεχνείου αποτελεί κορυφαία εκδήλωση της επτάχρονης πάλης και μία από τις σημαντικότερες στιγμές των αγώνων του ελληνικού λαού και της νεολαίας του.

Στους αντιδικτατορικούς αγώνες φάνηκε η σημασία που έχει η πραγματοποίηση της ενότητας της δράσης των μαζών. Αυτή την ενότητα οι φοιτητές την είχαν προετοιμάσει με τις επιτροπές αγώνα που εξέλεξαν κατά σχολές και βέβαια στη διάρκεια της κατάληψης του Πολυτεχνείου με τη δημιουργία της Συντονιστικής Επιτροπής.

Κάτι που αξίζει, επίσης, να σχολιαστεί είναι ότι πριν και μετά από το Πολυτεχνείο δοκιμάστηκε η προσωπική στάση και η αντοχή

πολλών αγωνιστών. Στη διάρκεια της κατάληψης υπήρχε ένα μαζικό, ηρωικό, μαχητικό πνεύμα το οποίο επιδρούσε και σε ατομικό επίπεδο. Ο συλλογικός αγώνας καλλιεργούσε και δυνάμωνε τον ατομικό ηρωισμό, που έφτανε στα όρια της αυτοθυσίας. Όταν έπεφτε κάποιος «στη φωτιά», ήξερε πως είχε δίπλα του τους συναγωνιστές του και βέβαια ένα κίνημα που πάλευε.

Μα μέσα σ' αυτόν τον αγώνα με τη χού-

ντα και τις διωκτικές αρχές της, σε διάφορες φάσεις βρέθηκαν αντιμέτωποι και ατομικά, μόνοι τους και απομονωμένοι, χιλιάδες αγωνιστές. Άλλοι απ' αυτούς είχαν πείρα και άλλοι αντιμετώπισαν για πρώτη φορά τέτοιες πρωτόγνωρες και δύσκολες συνθήκες. Και, φυσικά, δε μιλάμε για μια αποβολή από τη σχολική τάξη ή για μια απόλυση από τη δουλειά μόνο. Επρόκειτο για ένα καθεστώς τρόμου και βασανιστηρίων, όπου απειλούνταν ησωματική ακεραιότητα, ακόμα και η ίδια η ζωή. Πολλοί, ωστόσο, ήταν αυτοί που άντεξαν, άλλοι όμως υποχώρησαν, γιατί φοβήθηκαν.

Μήπως και στις σημερινές συνθήκες δεν ορθώνονται πιεστικά ή τρομοκρατικά διλήμματα; Συχνά το κράτος διαμορφώνει

με όλους τους μηχανισμούς του κλίμα τρομοκρατίας και φόβου, σε ατομικό επίπεδο, αλλά και με όρους μαζικής ψυχολογίας. Τέτοια τρομοκρατικά διλήμματα είναι τα: «χρεωκοπία ή υποταγή», «απόλυση ή υποταγή». Επομένως αναδεικνύεται ένα γενικότερο ζήτημα ατομικής στάσης και ευθύνης μπροστά σε κάθε δυσκολία. Στάση αρχών, που αναμφίβολα είναι θέμα συλλογικής και ατομικής προετοιμασίας. Τα μεγάλα γεγονότα και η αδυσώπητη καθημερινότητα είναι μπροστά μας. Έχουμε υποχρέωση να είμαστε ολόπλευρα προετοιμασμένοι ν' ανταποκριθούμε με τόλμη και επάρκεια, ως την τελική νίκη.

Ο φασισμός δεν έρχεται από το μέλλον καινούριο τάχα κάτι να μας φέρει. Τι κρύβει μέσ' στα δόντια του το ξέρω, καθώς μου δίνει γελαστός το χέρι.

Το φασισμό βαθιά κατάλαβέ τον. Δε θα πεθάνει μόνος, τσάκισέ τον.

(Στίχοι: Φώντας Λάδης)

Το βιβλίο μας παρουσιάστηκε αυτή την ημέρα που η ομάδα μας στα πλαίσια του 9ου Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου Πειραιά, ταξίδεψε τους θεατές που συγκεντρώθηκαν στο θέατρο Κ. Κωσταράκος στα πέτρινα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου με δραματοποιημένα αποσπάσματα της αφήγησης.

Το πολύμυνο ταξίδι μας συνόδευσαν τα μέλη του παραρτήματος της ΠΕΑΕΑ Κερατσινίου-ΔΣΕ και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του 3ου Γυμνασίου Περάματος. Επίσης, μας στήριξαν η ΕΛΜΕ του Πειραιά, η υπεύθυνη των Πολιτιστικών Θεμάτων της Δ/θμιας Δ/σης Πειραιά, κυρία Ανθή Γουρουντή, πολλοί εκπαιδευτικοί και μαθητές.

Έπειτα, το ίδιο δραματοποιημένο κείμενο το παρουσιάσαμε στις 16 Οκτώβρη 2015 στο θέατρο Α. Σαμαράκης, για να τιμήσουμε την επέτειο από τα 71 χρόνια της Μάχης της Ηλεκτρικής στην εκδήλωση που διοργάνωσε η ΠΕΑΕΑ Κερατσινίου. Η εκδήλωση αφιερώθηκε στη μνήμη του Πέτρου Μακρή, Ελθούσα αγωνιστή της μάχης, που έφυγε από κοντά μας στις 2 Ιούλη του 2015. Τέλος, με την παρουσία μας πλαισιώσαμε και τη γιορτή της Σημαίας που έγινε στο αμφιθέατρο του σχολείου μας στις 27 Οκτώβρη.

Το βιβλίο μας υπάρχει στην έντυπη του μορφή στη Βιβλιοθήκη του 3ου Γυμνασίου, καθώς και στα γραφεία της

ΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΦΑΣΙΣΜΟ

Στις 9 Μάη του 2015, ημέρα της Αντιφασιστικής Νίκης των Λαών, κυκλοφόρησε ο καρπός της προσπάθειας που εκπονήθηκε στο σχολείο μας κατά τη διάρκεια της περυσινής σχολικής χρονιάς με τον τίτλο «Η Μάχη της Ηλεκτρικής – Ένα χρονικό Αγώνα ενάντια στο φασισμό».

ΠΕΑΕΑ Κερατσινίου. Ωστόσο μπορείτε να το αναζητήσετε και στην Ιστοσελίδα του σχολείου μας. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το παράρτημα της ΠΕΑΕΑ μάς τίμησε στην κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας με αναμνηστική πλακέτα. Αυτή η σύντομη ανασκόπηση της πολύ σημαντικής εμπειρίας που ζήσαμε παίρνοντας μέρος σ' αυτό το πρόγραμμα θέλουμε να κλείσει με κείμενα-σχόλια των συμμαθητών μας, Ηλίας Ζιγγιρίδη και Δημήτρη Ράκκα αντίστοιχα.

«Ομολογώ πως η εμπειρία μου σ' αυτό το πολιτιστικό-ιστορικό πρόγραμμα ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, αλλά και συνάμα άκρως διδακτική. Ήθελα πολύ να

γνωρίσω και να μάθω για τη δράση αυτών των ανθρώπων που με αυτοθυσία αγωνίστηκαν και ποθέμησαν για το καλό της πατρίδας μας. Σε κάθε συνάντησή μας με τους Επονίτες και τις Επονίτισσες ένιωθα ένα δέος και έναν σεβασμό απέναντί τους. Ανυπομονούσα πριν από κάθε επίσκεψή μας, στο Μνημείο των Μαχητών της Μάχης της Ηλεκτρικής, στη Μάντρα του Μηλόκου της Κοκκινιάς, στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής και στα Καλάβρυτα. Θεωρώ ότι αυτό το «ταξίδι» ήταν ένα μάθημα ζωής για εμένα. Και βεβαίως, δεν θα ξεχάσω ποτέ τα λόγια του αγωνιστή της Μάχης της Ηλεκτρικής, Πέτρου Μακρή: «Αγώνας είναι η ίδια η

ζωή».

«Η Μάχη της Ηλεκτρικής είναι ένα σπουδαίο γεγονός με το οποίο έκλεισε η Γερμανική Κατοχή στον Πειραιά και την Αθήνα. Σ' αυτό το γεγονός δώσαμε μεγάλη έμφαση στο πολιτιστικό πρόγραμμα που κάναμε πέρυσι στο σχολείο μας. Ήμουν ένας από τους τυχερούς που πήραν μέρος. Αισθάνομαι έτσι, γιατί εμπλουτίστηκαν οι γνώσεις μου γι' αυτή την εποχή και επειδή άκουσα από τους ίδιους τους πρωταγωνιστές τα γεγονότα. Κάναμε επίσης επισκέψεις και εκδρομές σε τόπους, όπου συντελέστηκαν οδοκαυτώματα, αλλά και σε μνημεία της Αντίστασης. Ήταν για μένα μια ξεχωριστή εμπειρία.»

Εμείς που πήραμε μέρος σε αυτό το ιστορικό οδοιπορικό είμαστε οι:

Χριστίνα Ανδρεόλη, Γεωργία Γκανά, Ειρήνη Γκεβεζοπούλου, Ηλίας Ζιγγιρίδης, Ιωάννα Καθάντζη, Κυριακή Καθύβα, Κέλλυ Καμπισέλη, Κωνσταντίνα Καραγεωργίου, Γιάννης Κερεσιδής, Κατερίνα Κιάσσο, Αλέξανδρος Λοράνδος, Ρένος Μιχαλάτος, Θεοφάνια Μπούσουλα, Γεωργία Νικολέτου, Παναγιώτης Ντζάνος, Μιχάλης Πάνου, Ιωάννα Πλάσα, Δημήτρης Ράκκας, Στέλλα Ραζάκη, Χρυσάνθη Στριγκώνη, Ηλιάνα Τσουζή, Ιωάννα Φραγκογιάννη, Χρήστος Χάλακ, Στάθης Χαλκιάς, Ειρήνη Χειρδάρη.

Μαζί μας συνεργάστηκαν οι καθηγητές, Κυριάκος Τσερκέζογλου και Άννα Μητρακοπούλου.

Ο Αδελφάνδρος

Παναχούδης

(ΑΝΙΚΗΤΟΣ)

Σύλλαφη μετά των
απόδρασή του.

Κρατούμενος

από «χορίδα» της

χοούντας. Κάτω

δεξιά ο δικηγόρος

του Αλέκου

Παναχούλη Λέαν-
δρος καρμφυλλίδης

Ηλίας
Ζηγγιρίδης

Πρόσφυγες στην Ικαρία

Ηταν τέλη Αυγούστου του 2015 και παραθέρριζα σε ένα παραθαλάσσιο χωριό της Ικαρίας. Η μέρα είχε προχωρήσει προς το τέλος της. Ο χώρος που συγκεντρωνόμαστε τα παιδιά για να παίξουμε,

Παντελής Τσαγκάς

ήταν το προαύλιο του κλειστού, για πολλή χρόνια, σχολείου. Ενώ το παιχνίδι είχε ανάψει για τα καλά, ξαφνικά συνέβη κάτι πρωτόγνωρο για μας. Είχαμε ακούσει πολλές φορές από τις τηλεοράσεις πως πολλές παραλίες των γειτονικών νησιών γέμιζαν από ταλαιπώρους και ανήμπορους ανθρώπους κάθε ηλικίας.

Δεν το φανταζόμουν να ζήσω ζωντανά τέτοια σκηνή, όπως αυτές. Ξαφνικά μείναμε ακίνητοι, όταν άρχισαν να έρχονται κοντά μας παιδιά, γονείς και ηλικιωμένοι άνθρωποι. Η αυλή του σχολείου γέμισε. Με τα σακίδια στην πλάτη έψαχναν χώρο να καθίσουν, για να ξεποσάσουν ύστερα από μια μεγάλη πορεία που είχαν κάνει, περίπου δύο ωρών, από το σημείο όπου τους είχε βγάλει ένα καΐκι. Αμέσως από στόμα σε στόμα το νέο διαδόθηκε σε όλο το χωριό.

Το αγροτικό ιατρείο, που βρίσκεται στο προαύλιο του σχολείου, άνοιξε και πρόσφερε τις πρώτες βοήθειες σε αυτούς που τις είχαν ανάγκη. Πολλές γυναίκες του χωριού έφεραν στεγνά παπούτσια και ρούχα. Συγκέντρωσαν επίσης ξηρά τροφή και τους πρόσφεραν νερό και γάλα.

Αυτό είναι ένα είδος φιλοξενίας που χαρακτηρίζει τους Έλληνες. Έμειναν μαζί μας για μερικές ώρες, μέχρι να καταγραφούν από τις Αρχές του νησιού και να βρεθούν μεταφορικά μέσα για να τους πάνε στην πρωτεύουσα και από κει στον προορισμό τους. Μέσα στη μεγάλη τους ταλαιπωρία ήταν συγκινητική η ευγνωμοσύνη τους. Άλλοι δάκρυζαν από συγκίνηση, άλλοι έστελναν φιλιά γι' αυτά τα λίγα που τους προσέφεραμε. Εμείς τα παιδιά νιώσαμε από κοντά τι σημαίνει να είναι κανείς πρόσφυγας και μετανάστης και γιατί οι άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους και να αναζητούν τύχη σε ξένα μέρη. Νιώσαμε όμως, όπως λέει ο ποιητής, «Τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος».

Οι πρόσφυγες της Λέρου

Κατάγομαι από τη Λέρο των Δωδεκανήσων. Οι κατασκευές που υπήρχαν και υπάρχουν στο νησί από την Ιταλική κατοχή σε κτίρια και γενικά οι υποδομές του παλιού ψυχιατρείου, όρισαν για ακόμα μια φορά την τύχη αυτού του υπέροχου τόπου. Εδώ και δύο χρόνια, με

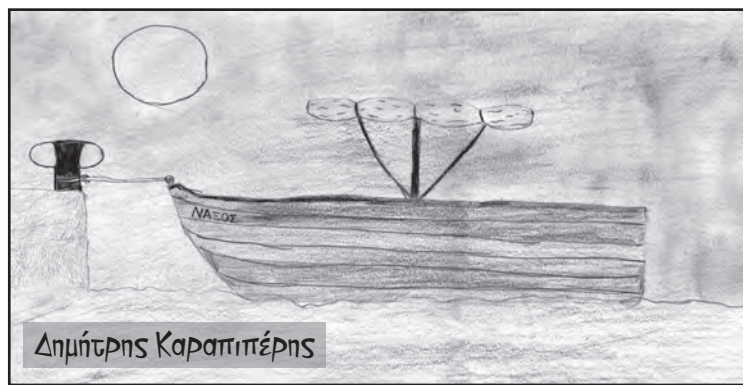
Θεμιστοκλής Χατζηγιαντίου

αποκορύφωμα το καλοκαίρι του 2015,

καταλήγουν στο νησί μου πρόσφυγες από τη Συρία και άλλες χώρες (Ιράκ, Αφγανιστάν, Πακιστάν, κ.λπ.) ζητώντας μια καλύτερη μοίρα στην Ευρώπη.

Δεν θα μπορούσα, λοιπόν, να μην καταθέσω στο «Μαθητοκόσμο» τις σκέψεις μου και τις πληροφορίες που συγκέντρωσα για το δράμα αυτών των συνανθρώπων μας. Οι

Υπολογίζεται πως από το καλοκαίρι του 2015 από το λιμάνι του μικρού νησιού πέρασαν περισσότεροι από 2.600 πρόσφυγες. Η διαδρομή των δουλεμπόρων γνωστή... Τους πετούν στη θάλασσα προκειμένου να περισυλλεγούν από το Λιμενικό. Ευάθλωτες ομάδες, όπως ηλικιωμένοι και παιδιά, αλλά ακόμα και τραυματίες, είναι ανάμεσα σε αυτούς. Μέχρι το 2010 το πρόβλημα δεν ήταν τόσο οξύ, καθώς η τότε Νομαρχία είχε εκμισθώσει ένα παλιό ξενοδοχείο του νησιού, στο οποίο οι πρόσφυγες που έφταναν στο νησί φιλοξενοούνταν προσωρινά με αξιοπρέπεια και σεβασμό. Ο ανεξέλεγκτος, όμως, πόλεμος στη Συρία που μαίνεται για έξι χρόνια σχεδόν αλλιά και η οικονομική κρίση προκάλεσαν περικοπές, ακόμα και στο σεβασμό των όσων ορίζει η συνθήκη της Γενεύης και το σύνολο των κανόνων δικαίου για την προστασία των ανθρώπων δι-

Δημήτρης Καραπιτέρης

πρόσφυγες αναγκάζονται να αφήσουν πίσω τους τις βυθισμένες στο αίμα πατρίδες τους, αναζητώντας ένα μέλλον στις χώρες της Ευρώπης. Ανέστοι, τρομαγμένοι, εξανθλιωμένοι, αλλά πάντα με την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Το μέγεθος της τραγωδίας που βιώνουν είναι ασύλληπτο από τον κοινό νοου. Ο δήμαρχος προσπαθεί να επισκευάσει παλιά σπίτια που θα χρησιμοποιηθούν ως χώροι φιλοξενίας, αλλά και πολλοί από τους νησιώτες τους βοηθάνε πηγαίνοντάς τους τρόφιμα και φάρμακα.

καιωμάτων και τη βοήθεια των προσφύγων. Παρόλ' αυτά, το πρόβλημα θα μπορούσε να έχει επιλυθεί, αν δεν προσέκρουε στην αδιαφορία των αρμοδίων. Το άηλοτε κατάμεστο Κρατικό Θεραπευτήριο Λέρου έχει πια λίγους τρόφιμους, με το μεγαλύτερο τμήμα των εγκαταστάσεών του να παραμένουν ανεκμετάλλετες. «Υπάρχει κρατικό κτίριο. Βούληση δεν υπάρχει», θα πει χαρακτηριστικά η συντονίστρια της Επιτροπής Συμπαραστάσης. Το ίδρυμα έχει παραχωρήσει τη χρήση τους στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης,

για την εξυπηρέτηση της προσωρινής παραμονής των προσφύγων στο νησί.

Οι άνθρωποι που καταφτάνουν κατά δεκάδες καθημερινά στη Λέρο είναι κυρίως από τη Συρία. Δεν είναι μετανάστες αλλιά πρόσφυγες που έφυγαν εξαιτίας του πολέμου και αναζητούν έναν τρόπο να φτάσουν στις ευρωπαϊκές χώρες, όχι μόνο για να γλιτώσουν, αλλά και για να αξιοποιηθούν ανάλογα με τα προσόντα τους. Είναι στην πλειοψηφία τους άνθρωποι μορφωμένοι, που μέχρι πρότινος είχαν μια τακτοποιημένη ζωή. «Έχουμε γνωρίσει γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, ακόμα και έναν δικαστή», θυμάται η κα Καταβέλλη, συνταξιούχος ειρηνοδόκνης και η ίδια.

Ακόμη έχω στα μάτια μου τις φουσκωτές βάρκες που προσεγγίζουν μαζί με το Λιμενικό την Αγία Μαρίνα, το Παντέλι και το Λακί. Σωσίβια που ξεβράζει η θάλασσα, σκυμμένα πρόσωπα, ταλαιπωρημένοι άνθρωποι, πεινασμένοι και καταπονημένοι κάνουν τα πάντα για να επιβιώσουν. Κάθε μέρα σχηματίζουν μια τεράστια ουρά έξω από τον Αστυνομικό Σταθμό, για να πάρουν την περιβόητη ταυτοποίηση και την άδεια να προχωρήσουν. Στήνονται συσσίτια από τους ντόπιους, που με ζήλο προσπαθούν να ταΐσουν, να ντύσουν, να περιποιηθούν όπως εκείνοι ξέρουν παιδάκια που κλαίνε, γονείς σε απόγνωση, ανθρώπους που πολλές φορές χάνουν το κουράγιο τους. Όλοι δίνουν ό,τι μπορούν. Ακόμα και οι οικογένειες φιλοξενούν οικογένειες στα σπίτια τους και οι περισσότεροι κάτοικοι θέλουν να τελειώσει αυτός ο πόλεμος, αυτό το κακό που διαλύει αυτούς τους ανθρώπους και τους ξεριζώνει από τη χώρα τους. Οι προσπάθειες για έναν καταυλισμό προσφύγων βρίσκουν τους περισσότερους από εμάς σύμφωνους, «αρκεί να τηρηθούν οι συμφωνίες», λένε όλοι! Θέλουμε οι άνθρωποι αυτοί να αντιμετωπίζονται, όπως πρέπει. Παράλληλα, να μην ξεχαστούν και για ακόμη μια φορά το νησί μου, η όμορφη Λέρος, να γίνει κωνευτήριο ανθρώπων ψυχών και ονείρων! Αυτό νομίζω ότι προβληματίζει και τους περισσότερους από εμάς.

Μια αφιέρωση στους κατατρεγμένους της εποχής μας από τον «θείο» Όμηρο...

Ηγεωγραφία του Ομήρου είναι φανταστική. Οι χώρες που περιγράφει μάλλον δεν υπάρχουν. Τα περισσότερα τοπωνύμια όμως μαρτυρούνται ιστορικά και δείτε μια σύμπτωση, όταν ο χοιροβοσκός Εύμαιος αφηγείται στο (Ζητιάνο) Οδυσσέα την προσωπική του ιστορία και μιλάει για τον τόπο καταγωγής του: *Συρία είναι ένα νησί, ίσως και να το ξέρεις, στου ήλιου τα γυρίσματα, πάνω απ' την Ορτυγία· δεν είναι ο κόσμος του πολύ, πηλοσίο ωστόσο είναι· έχει βόδια και πρόβατα, πολύ κρασί και σάρι. Ο κόσμος δεν πεινά εκεί, αρρώστια δεν τον βρίσκει*

κακή απ' όσες τυραννούν τους δύστιχους ανθρώπους και μόνο σαν οι άνθρωποι στη χώρα τους γεράσουν, η Άρτεμη κι ο Απόλλωνας με τ' αργυρό του τόξο έρχονται και μ' απόνετα βέλη τους τούς σκοτώνουν. Δυο πολιτείες είναι εκεί και ξεχωρίζουν σ' όλη, μα και στις δυο βασίλειε, πατέρα που τον έχω, ο Κήσιος του Όρμενου, με τους θεούς ο όμοιος. Κάποτε έφτασαν εκεί θαλάσσοξακουσμένοι Φοίνικες κλέφτες μ' άμετρες στο πλοίο τους πραμάτιες [...]

Ομήρου Οδύσσεια, ο 403–416
(μετάφραση: Θ. Μαυρόπουλου, εκδ. ΖΗΤΟΣ)

Η ΑΘΗΝΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Η Αθήνα είναι η ιστορική πρωτεύουσα της Ευρώπης, καθώς και από τη νεολιθική εποχή έως σήμερα δεν έπαψε ποτέ να κατοικείται. Στο μήκος της μακραίωνης, συναρπαστικής ιστορίας της, η κορύφωση ήρθε τον 5ο αιώνα, τον «Χρυσό

Μαριάννα Αμπντ Ελ Αάλ

αιώνα του Περικλή», όταν οι αξίες και ο πολιτισμός της ξεπέρασαν τα γεωγραφικά όρια της πόλης και απέκτησαν πανανθρώπινη ακτινοβολία. Η πολιτική σκέψη, το θέατρο, οι τέχνες, η φιλοσοφία, η επιστήμη, η αρχιτεκτονική και τόσες άλλες εκδοχές της ανθρωπίνης διάνοησης έφτασαν στο απόγειό τους.

Έτσι η Αθήνα αποτέλεσε τη μήτρα του δυτικού πολιτισμού ενώ απειράριθμες ελληνικές λέξεις και έννοιες, όπως δημοκρατία, αρμονία, μουσική, μαθηματικά, τέχνη, γαστρονομία, αρχιτεκτονική, λογική, έρως,

ευφορία και εκατοντάδες άλλες εμπλούτισαν πολλές γλώσσες και ενέπνευσαν διαφορετικούς πολιτισμούς.

Το 1834 ανακηρύχθηκε πρωτεύουσα του νεότερου ελληνικού κράτους, με αφετηρία τον απόηχο του κλασικού παρελθόντος της και στους δύο επόμενους αιώνες εξελίχθηκε σε σύγχρονο μητροπολιτικό κέντρο με απaráμιλλη γοητεία και υψηλό ενδιαφέρον.

Σήμερα η επίσκεψη σ' αυτήν προσφέρει μια ανεπανάληπτη εμπειρία. Ένα «ταξίδι» στη ιστορία των 6.000 ετών, σε σπουδαία μνημεία και αριστουργήματα τέχνης, από την αρχαιότητα και τη μεσαιωνική εποχή, αλλά και την αρχιτεκτονική κληρονομιά του 19ου και 20ου αιώνα, καθώς και στη μαγεία του φυσικού τοπίου της ευρύτερης περιοχής με το παραθαλάσσιο «δαντελωτό» και τους ορεινούς όγκους.

Στο κέντρο της πόλης

Οι πλατείες Συντάγματος και Ομόνοιας αποτελούν τις κεντρικότερες πλατείες της πόλης. Συνδέονται μεταξύ τους με τις οδούς Πανεπιστήμιου και Σταδίου, όπου βρίσκονται μερικά από τα πιο όμορφα και επιβλητικά νεοκλασικά κτίρια ολόκληρης της Αθήνας.

Στην πλατεία Συντάγματος δεσπόζει το κτίριο της Βουλής των Ελλήνων και ακριβώς μπροστά το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, που φρουρείται 24 ώρες το 24ωρο από επίλεκτους φρουρούς, τους Ευζώνους, με τη χαρακτηριστική παραδοσιακή στολή. Από το σημείο αυτό ξεκινά ο πանέμορφος Εθνικός Κήπος, που καλύπτει μια έκταση 160 στρεμμάτων και στη νότια πλευρά του βρίσκεται το εντυπωσιακό Ζάππειο Μέγαρο, που οικοδομήθηκε την περίοδο 1874-1888. Δίπλα συ-

ναντάμε το κτίριο του Προεδρικού Μεγάρου (1897) και λίγο πιο κάτω το Παναθηναϊκό Στάδιο, το «Καλλιμάρμαρον», όπου πραγματοποιήθηκαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της νεότερης ιστορίας το 1896. Από εκεί, διασχίζοντας την περιοχή του Μετς, φτάνουμε στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών, το παλαιότερο νεκροταφείο της Αθήνας, που αποτελεί ουσιαστικά υπαίθρια γλυπτοθήκη, καθώς διαθέτει πλούτο από υπέροχα επιτύμβια γλυπτά, φιλοτεχνημένα από τους σημαντικότερους γλύπτες του 19ου και 20ου αι.

Τέλος, από την πλατεία της Ομόνοιας ξεκινά η οδός Πατισίων, ένας πολυσύχναστος δρόμος στολισμένος με πανέμορφα κτίρια ανάμεσα στα οποία εντυπωσιακά νεοκλασικά, όπως του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, που συγκαταλέγεται ανάμεσα στα σπουδαιότερα του κόσμου, καθώς φιλοξενεί σπάνια αρχαιολογικά ευρήματα από τη Νεολιθική εποχή μέχρι τη Ρωμαϊκή περίοδο.

Ο Λουίς Σεπούλδεβα είναι ένας συγγραφέας - «παραμυθάς». Η ιστορία «Ο γάτος που έμαθε ένα γλάρο να πετάει» είναι ένα μοντέρνο «παραμύθι» με θέμα τη ρύπανση της θάλασσας και πρωταγωνιστές τα ζώα.

Το «μαύρο κύμα» είναι μια πετρελαιοκηλίδα από τις πολλές που αφήνουν στη θάλασσα τα καράβια, σπανιότερα από ατύχημα, συ-

Κείμενο - Εικονογράφηση: Ουρανία Καρδάση

χνότερα παρانونώντας και αδιαφορώντας για το περιβάλλον. Οι

πετρελαιοκηλίδες προκαλούν ασφυξία στους ζωντανούς οργανισμούς, δηλητηριάζουν την τροφική αλυσίδα και καταστρέφουν την ισορροπία του οικοσυστήματος.

Στην ιστορία μας ένας θηλυκός γλάρος, η Κενγκά, πέφτει θύμα του «μαύρου κύματος». Μετά από μεγάλο αγώνα κατορθώνει να σωθεί ώσπου να φτάσει στο Αμβούργο και ν' αφήσει σ' ένα γάτο το νεογέννητο αυγό της. Στη συνέχεια, η Κενγκά παρακαλάει το γάτο να προστατέψει το παιδί της, όταν

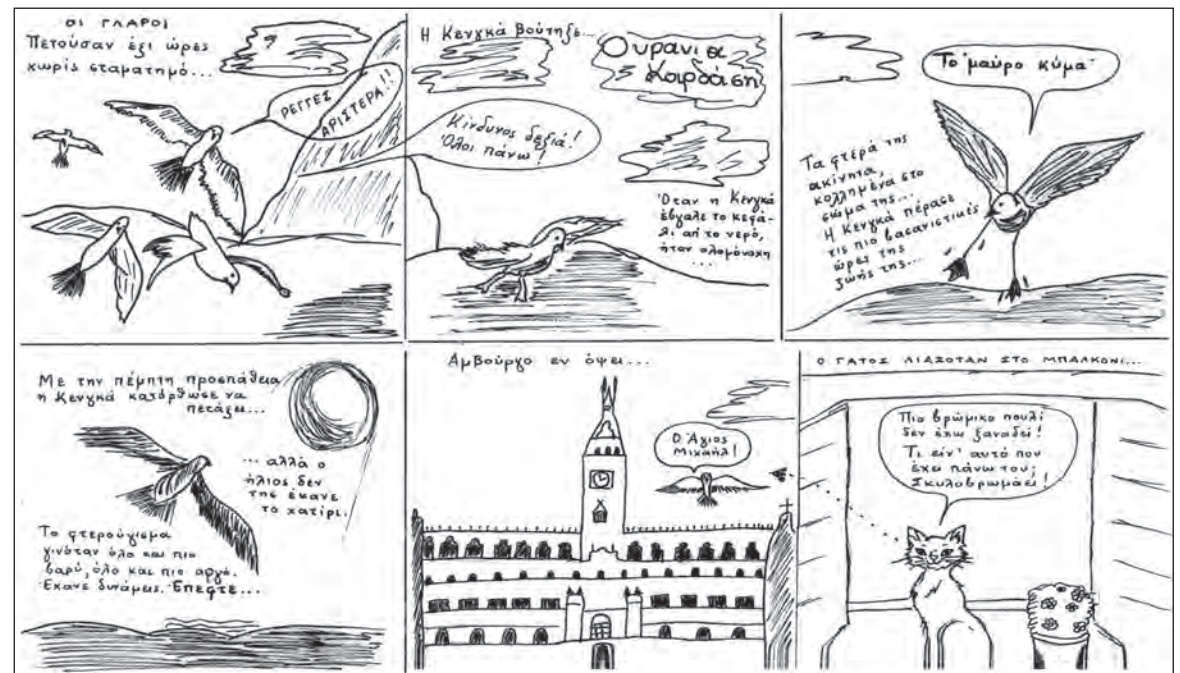
Λ. Σεπούλδεβα: «Το μαύρο κύμα»

γεννηθεί, και να του μάθει να πετάει. Έτσι αρχίζει μια περιπέτεια, άλλοτε θλιβερή και άλλοτε αστεία, με την παρέα των γάτων που σώζουν το μικρό γλαράκι αποκαθιστώντας

κάπως την ισορροπία στη φύση. Κατόπιν μαθαίνουν στο μικρό πουλί να πετά και στο τέλος το αφήνουν ελεύθερο με τη βοήθεια του ανθρώπου που παίζει πάντα καταλυτικό

ρόλο και στην καταστροφή και στη σωτηρία της φύσης.

Η αντίστοιχη ταινία σε κινούμενα σχέδια υπάρχει στο YouTube με τίτλο: «Historia de una gaviota y el gato que le enseno a volar» καθώς επίσης και συνέντευξη του συγγραφέα Λ. Σεπούλδεβα στην εκπομπή «Οι κεραίες της εποχής μας».

Μαρίνα Βασιλάτου

Αναστασία Ανδρομιδά

Στις 14 και 15 Νοεμβρίου πέρυσι έγινε στο στάδιο Τάε Κβον Ντο, στο Παλαιό Φάληρο, ένα συνέδριο-φεστιβάλ για κόμικς, ταινίες και βιντεοπαιχνίδια. Το στάδιο αυτό είχε χρησιμοποιηθεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 για κάποια αθλήματα.

Άγγελος Τζερεφός

Το AthensCon υποδέχτηκε πάνω από 8.000 επισκέπτες και απ' ό,τι φαίνεται είχε τεράστια επιτυχία. Το πρόγραμμα ήταν φουλή: καλεσμένοι από το εξωτερικό με αναγνωρισμένες δουλειές, ανάμεσά τους και ο ηθοποιός Μίλτος Γερολέμου για όσους βλέπουν Game Of Thrones και ο Ευγένιος Τριβιζάς, πολλή περίπτωση με κόμικς, φιγούρες, ηλεκτρονικά παιχνίδια, αφίσες, ακόμη και βιβλία, ειδικός χώρος όπου επαγγελματίες έκαναν Body Painting στους επισκέπτες, εστιατόριο, ολόκληρος όροφος με ρετρό βιντεοπαιχνίδια, κονσόλες και Playstations για όσους ήθελαν να παίξουν και Quiz με πολλή δώρα!

Ήταν το πιο οργανωμένο Comic Convention που έχω δει. Άπλετος χώρος για να κάνεις βόλτες, να πάρεις αυτόγραφα

AthensCon
comics · collectibles · games · movies

14 & 15 Νοεμβρίου 2015

Κλειστό Παλαιού Φαλήρου (Ταε Κβον Ντο)

από τους καλεσμένους και να σπάσεις πλάκα. Επίσης, είχε πολλές ομιλίες από τους καλεσμένους, ξένους και μη, διαγωνισμούς Cosplay στους οποίους έπρεπε να ντυθείς σαν κάποιος ήρωας από κόμικς ή ταινία και workshops/εργαστήρια. Υπήρχαν και κάποια έξτρα πράγματα, από τα οποία θα σταθώ σε ένα. Ήταν ένας χώρος σαν εξέδρα στην οποία ανέβαινες, σε τραβούσαν φωτογραφίες από όλες τις όψεις και ύστερα δημιουργούσαν μια 3D φιγούρα του εαυτού σου! Βέβαια, μπορούσες να διαλέξεις και μέγεθος. Φυσικά, η όλη διαδικασία κόστιζε πολλά χρήματα, οπότε δεν σας το συνιστώ, αν δεν έχετε χαρτζιλίκι δυο χρόνων στην άκρη!

Προσωπικά, πέρασα πάρα πολύ καλά, όντας φαν των κόμικς και των ταινιών. Την πρώτη μέρα, όταν μπήκα μέσα, έμεινα έκπληκτος από το μέγεθος του σταδίου και από τον

κόσμο που φιλοξενούσε. Οι εθελοντές, οι οποίοι απολάμβαναν κάποια προνόμια, ήταν πολύ ευγενικοί και εξυπηρετικοί και ένιωσα όμορφα με την όλη εμπειρία. Τα εργαστήρια μου τράβηξαν το ενδιαφέρον και οι ομιλίες το ίδιο, μιας και οι καλεσμένοι μάς αποκάλυψαν τρόπους με τους οποίους δουλεύουν και από πού εμπνέονται. Στην ουρά για τα αυτόγραφα περίμενα αρκετή ώρα αλλά άξιζε τον κόπο, μιας και πλέον έχω δύο σκίτσα από την Σίλβια Τζίκι, μια από τις αγαπημένες μου δημιουργούς.

Έμεινα από τις 10 το πρωί μέχρι και τις 8 περίπου το βράδυ, και τις δύο μέρες, διότι υπήρχαν τόσα να κάνω. Δεν βαριόμουν να κάνω βόλτες πέρα δώθε για να θαυμάσω έργα Ελλήνων καλλιτεχνών και να αγοράσω κόμικς. Έφυγα με συνολικά 17 κόμικς και άδαιο πορτοφόλι, αλλά δεν πειράζει! Το μόνο μειονέκτημα είναι η τιμή του εισιτηρίου, μιας και κόστιζε 5 ευρώ την ημέρα ή 7 ευρώ για όλο το Σ/Κ.

Έχει ανακοινωθεί ήδη από τον διοργανωτή, Ανδρέα Πεφάνη, ότι γίνονται σχέδια και για φέτος και αδημονώ φυσικά! Έχει υποσχεθεί ότι θα ανεβάσει τον πήχη πιο ψηλά και πως θα έχει κι άλλες εκπλήξεις.

Τα τελευταία χρόνια, στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο, παρατηρούμε μια ανοδική πορεία των ιαπωνικών κινουμένων σχεδίων ή αλλιώς anime. Πρόκειται για σειρές κινουμένων σχεδίων που προέρχονται από τη χώρα της Ιαπωνίας. Πολλά βασίζονται σε κόμικ-manga, που είναι το Ιαπωνικό όνομα και μεταφέρονται μετά σε κινούμενα σχέδια. Χαρακτηριστικό στοιχείο

Βαγίτσα Βικάτου
Χρυσούλα Οικονομάκου
Λαμπρινή Τσουκαλά

στο σχεδιασμό τους αποτελεί η «υπερβολή» στις σωματικές αναλογίες των χαρακτήρων, όπως τα μεγάλα αυγοειδή μάτια ή τα στόματα που ανοίγουν σε μέγεθος μπάλας ποδοσφαίρου. Υπάρχουν διαφόρων ειδών anime, αθλητικά, μυστηρίου, εφηβικά, επιστημονικής φαντασίας κ.α. Στη χώρα μας έχουν γίνει ιδιαίτερα γνωστά τα dragon ball, one piece και naruto.

Πολλές φορές, ακόμα και τα πιο γνωστά anime, περιέχουν ακατάλληλο περιεχόμενο για μικρά παιδιά. Τα anime βασίζονται στην υπερβολή. Αυτή η υπερβολή όμως παίρνει διάφορες εκτάσεις και διαστάσεις. Έτσι, σε πολλά anime έχουμε αμείλικτες μάχες μεταξύ νεαρών παιδιών (dragon ball, naruto, one piece, bleach) στις οποίες εάν κάποιος κόψει κάποιον με ένα σπαθί, τότε με το στοιχείο της «υπερβολής» θα εκτιναχτούν λουτρά αίματος, τα οποία καλύπτουν

ANIME

μέσα στο αίμα ολόκληρο τον χαρακτήρα, ενώ ακρωτηριάζουν και διαλύουν με απόλυτα ωμό τρόπο τους εχθρούς του. Στο anime deathnote, ο πρωταγωνιστής κατέχει ένα τετράδιο με το οποίο σκοτώνει όποιον επιθυμεί, σημειώνοντας το όνομα του υποψήφιου θύματος στο τετράδιο. Τότε το θύμα πεθαίνει από καρδιακή προσβολή. Ο κάτοχος του τετραδίου μπορεί και να σκηνοθετήσει μια ολόκληρη διαδικασία για να σκοτώσει το θύμα με τον πιο αρεστό τρόπο.

Η πλειονότητα των εφηβικών-νεανικών σειρών, προωθεί την αποδοχή της ομοφυλοφιλίας και κάποια περνούν αμυδρά μηνύματα παιδοφιλίας. Στις σειρές φαντασίας βλέπουμε τους χαρακτήρες να χρησιμοποιούν τις υπερφυσικές δυνάμεις τους προκειμένου να ενδώσουν σε διστροφικές

ενέργειες. Στο γνωστό naruto ο πρωταγωνιστής μεταμορφώνεται σε γυμνή γυναίκα ενώ μέσα του έχει φυλακισμένο έναν δαίμονα, που όποτε επιθυμεί του παρέχει δύναμη παίρνοντας τον έλεγχο του σώματός του. Στο επίσης γνωστό one piece, έχουμε έναν χαρακτήρα τραβεστί ο οποίος αλλιάζει το φύλο των εχθρών του επεμβαίνοντας στις ορμόνες τους.

Αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα από τις διστροφές που προωθεί η συντριπτική πλειοψηφία των anime. Τα anime, όμως, αυτού του τύπου είναι αυτά που προτιμώνται από τη συντριπτική πλειοψηφία των νέων και προωθούνται πιο πολύ από όλα τα άλλα.

Ωστόσο υπάρχουν anime τα οποία έχουν αξιόλογο περιεχόμενο που εκπέμπει πολλή και ωφέλιμα μηνύματα σαν τις δικές μας ιστορίες ή τους μύθους του Αισώπου. Επειδή όμως ο πολιτισμός και η κουλτούρα τους είναι πιο φιλελεύθερη, τα περισσότερα στηρίζουν πολύ το διαφορετικό. Για παράδειγμα την ομοφυλοφιλία, την αλληλαγή φύλου, και δεν διατάζουν να το δείξουν σε ένα anime. Τις περισσότερες φορές όλα αυτά τα προβάλλουν με ωμές και συνάμα υπερβολικές εικόνες, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τις αρνητικές κριτικές από τους ευρωπαίους ενήλικες, αλλά και τις πολύ υποστηρικτικές κριτικές από τα παιδιά. Παρότι αυτά θεωρούμε ότι τα anime σε κάποιες εκδοχές τους μπορούν να περάσουν πολύ καλά μηνύματα για τα παιδιά αλλά και για τους ενήλικες.

Η αγαπημένη ηθοποιός και τραγουδίστρια

DEMI LOVATO

Η Demi Lovato έκανε την πρώτη της εμφάνιση ως ηθοποιός στην παιδική σειρά «Barney and friends». Το 2008 ήρθε στο προσκήνιο ως πρωταγωνιστικό μέλος της τηλεοπτικής ταινίας «Camp Rock». Υπέγραψε συμβόλαιο με τη Hollywood Records και το Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς κυκλοφόρησε το πρώτο της άλμπουμ με τίτλο «Don't forget».

Μαρίνα Καλαϊτζόγλου
Ισιδώρα Κουτάντε

Το 2009 ανατέθηκε στη Λοβάτο η δική της τηλεοπτική σειρά με τίτλο «Sony with a chance». Εκείνη τη χρονιά, το δεύτερο άλμπουμ της «Here we go again» έγινε το

πρώτο της που έκανε ντεμπούτο στην κορυφή του Billboard 200 των Η.Π.Α. Το 2011, στο τρίτο της άλμπουμ «Unbroken», υπάρχουν αναφορές σε αρκετές από τις δυσκολίες που είχε περάσει στη ζωή της και ιδιαίτερα στο κύριο σινγκλ «Skyscraper», που ανακηρύχθηκε πλατινένιο στις Η.Π.Α. Το δεύτερο σινγκλ του άλμπουμ «Give your heart a break», έγινε η μεγαλύτερη ραδιοφωνική επιτυχία της Λοβάτο. Το τέταρτο άλμπουμ (2013) προπορεύεται με το κύριο σινγκλ του «Heart attack», το οποίο έκανε ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία.

Παντελής Παντελίδης

Ο Παντελής Παντελίδης γεννήθηκε στην Αθήνα στις 23 Νοεμβρίου 1983 και έφυγε από τη ζωή στις 18 Φεβρουαρίου 2016. Ήταν τραγουδιστής, στιχουργός και συν-

Σοφία Ράκκα
Ιωάννα Σαράντου
Ντανιέλα Τσαούση

θέτης. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Νέα Ιωνία Αττικής. Εργαζόταν ως υπαξιωματικός του πολεμικού ναυτικού, αλλά αποφάσισε να παραιτηθεί για να γίνει τραγουδιστής, αν και δεν είχε κάνει μουσικές σπουδές. Ήταν αυτοδίδακτος και έμαθε μόνος του να παίζει μουσικά όργανα.

Θεωρείται από εμάς μια αξιοθαύμαστη προσωπικότητα κυρίως διότι πρέπει να κυνηγάς μέχρι τελικής πτώσεως το όνειρό σου και να μην εγκαταλείψεις ποτέ, παρά μόνον όταν θα το έχεις κατακτήσει. Ο σπουδαίος αυτός καλλιτέχνης μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα κατάφερε να κάνει τεράστια επιτυχία στο χώρο του τραγουδιού. Μάγεψε όχι μόνο με τη φωνή

του αλλά και με τους στίχους του μεγάλο αριθμό ανθρώπων. Κατάφερε να μιλήσει στις ψυχές διαφόρων ηλικιών και να είναι εκφραστής του έρωτα και του πόνου.

Ο Παντελής βραβεύτηκε στη 10η απονομή των μουσικών βραβείων MAD το 2013 για τον καλύτερο πρωτοεμφανιζόμενο καλλιτέχνη. Ο ίδιος ερμήνευσε το τραγούδι «Δεν ταιριάζετε σου λέω» μαζί με τον Stan και την Ελένη Φουρέιρα.

Δυστυχώς ο σπουδαίος αυτός καλλιτέχνης, Παντελής Παντελίδης, σκοτώθηκε το πρωί στις 18 Φεβρουαρίου 2016 σε τροχαίο δυστύχημα στη Λεωφόρο Βουλιαγμένης. Οδηγούσε αυτοκίνητο που έφυγε από την πορεία του προσκρούοντας στις προστατευτικές μπάρες και

αφού απεγκλωβίστηκε από το όχημα, μεταφέρθηκε στο Ασκληπιείο της Βούλας, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του...

Ο Παντελής θα εμφανιζόταν σε νυχτερινό κέντρο, μαζί με τη Δέσποινα Βανδή και τον Κώστα Μαρτάκη. Η ημερίδα ήταν προγραμματισμένη για την Παρασκευή, 19 Φεβρουαρίου... Έφυγε πριν ζήσει τη ζωή του, μόλις είχε αγγίξει την ευτυχία, πριν δημιουργήσει τη δική του οικογένεια...

Το Tomorrowland οργανώνεται από την ID @T, δισκογραφική εταιρεία

ψυχαγωγίας και μέσω των μαζικών ενημέρωσης. Διεξάγεται στο Βέλγιο ως φεστιβάλ ηλεκτρονικής μουσικής, και από το 2005 δι-

Αλέξανδρος
Παύλου

οργανώνεται κάθε χρόνο στην πόλη Μπουμ. Τα πρώτα ονόματα που συμμετείχαν στο φεστιβάλ ήταν οι Push (M.I.K.E.), Armin Van Buener, Cor Fijneman, Yves Deruyter, Techboy και Coone.

Όπως το Mysteryland, το αντίστοιχο φεστιβάλ που διοργανώνεται στη γειτονική με το Βέλγιο—Ολλανδία από το 1993, το Tomorrowland είναι μια μεγάλη σε μέγεθος και άκρως επιτυχημένη καλλιτεχνική εκδήλωση. Περιτριγυρισμένο από μια διακόσμηση που θυμίζει παραμύθι, το Tomorrowland προσφέρει μια ευρύτητα μουσικών ειδών εντός των πλαισίων της ηλεκτρονικής μουσικής. Από το 2005 λαμβάνει χώρα κάθε καλοκαίρι στην τοποθεσία Schorre Boom, με παγκοσμίου φήμης DJs, όπως οι Armin Van Buener, David Guetta και Bob Sinclar, να το έχουν τιμήσει με την παρουσία τους. Στο Tomorrowland

TOMORROWLAND

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

οι χώροι κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το είδος μουσικής που παίζεται σε αυτούς. Για παράδειγμα, το 2006 υπήρχαν 10 διαφορετικοί χώροι όπου παίζονταν ισάριθμα διαφορετικά είδη μουσικής, με απίστευτα σκηνικά που κάνουν ακόμη πιο εντυπωσι-

ακό το φεστιβάλ.

Το τελευταίο πετυχημένο φεστιβάλ έλαβε χώρα μεταξύ 27 και 29 Ιουλίου 2012,

με τη συμμετοχή DJs όπως οι Afrojack, Above & Beyond, Avicii, Basto, Carl Fox, Ferry Corsten, Sander van Doorn, Swedish House Mafia, Fatboy Slim, Hardwell, Nicky Romero, Laidback Luke, David Guetta, Steve Aoki, Knite Party, DJ Bosdu, AdP και L.M.F.A.O. Επάζια λοιπόν τότε κέρδισε το βραβείο του καλύτερου μουσικού γεγονότος της χρονιάς.

Κρίνοντας λοιπόν από τα ανωτέρω,σίγουρα θα ήταν μια φανταστική εμπειρία το να παραβρεθείς σε κάποιο από τα φεστιβάλ.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΛΑΣΙΚΟΥ ΧΟΡΟΥ

Το μπαλέτο είναι είδος χορού με καταγωγή από την Ιταλία του 15ου αιώνα, το οποίο αργότερα εξελίχθηκε στη σκηνική του μορφή, κυρίως στη Γαλλία και στη Ρωσία. Στην πρώιμη μορφή του απουσίαζε η χρήση σκηνικών και παρουσιαζόταν σε μεγάλες αίθουσες συναθροίσεων, όπου οι θεατές κάθονταν μπροστά και δίπλα στη σκηνή. Από τότε έχει εξελιχθεί σε είδος χορού υψηλών τεχνικών απαιτήσεων.

Μαριάννα
Αμπντ Ελ Αδλ

Η μουσική συνοδεία είναι κατά κύριο λόγο από το ρεπερτόριο της κλασικής μουσικής, ενώ πολλοί συνθέτες έχουν γράψει μουσικά ειδικά γι' αυτόν το σκοπό.

Το μπαλέτο διδάσκεται σε σχολές όλου του κόσμου, σε καθεμία από τις οποίες εκφράζονται στοιχεία του πολιτισμού και της ιδιοσυγκρασίας του κάθε λαού. Ο χορός καθαυτός καθορίζεται στα βήματα και

στις κινήσεις του, ως μέρος μιας διεργασίας που ονομάζεται χορογραφία, η οποία με τη σειρά της εκτελείται από επαγγελματίες χορευτές και περιλαμβάνει άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, όπως την ηθοποιία και τη μιμητική. Θεωρείται μία από τις πλέον υψηλόβαθμες τέχνες, που απαιτεί πολύτιμη εξάσκηση ώστε να φτάσει κανείς σε επαγγελματικό επίπεδο.

Η πιο γνωστή και δημοφιλής απόχρωση του μπαλέτου είναι αυτή που αναπτύχθηκε την εποχή του Ρομαντισμού (το λεγόμενο Ballet blanc = λευκό μπαλέτο), κατά την οποία το βάρος έχει η κορυφαία του χορού, η λεγόμενη πρίμα μπαλαρίνα, που ως πρωταγωνιστικός ρόλος αποκλείει την ανάδειξη σχεδόν όλων των άλλων. Αυτή καλείται να εκτελέσει δύσκολες τεχνικές που περιλαμβάνουν κατακόρυφη κίνηση στηριζόμενη στα δάχτυλα του ποδιού, πιρουέτες και λοιπές ακροβατικές κινήσεις δεξιοτεχνίας, ενώ έχει καθιερωθεί η ένδυσή της με τη λεγόμενη γαλλική τουτού (κοντό φόρεμα από λευκό τούλι), που αφήνει εκτεθειμένους τους μηρούς και επιτρέπει έτσι την ελευθερία κινήσεων.

Τέλος, η εξέλιξη του μπαλέτου περιλαμβάνει τα είδη εξηρσιονιστικού και νεοκλασικού μπαλέτου αλλά και τα στοιχεία του σύγχρονου χορού.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ «ΑΡΓΩ»

«Για μένα ο χορός είναι ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής μου ... είναι τρόπος ζωής, δεν είναι μια απασχόληση αλλά κάτι που αφιερώνομαι σε αυτό, γιατί το νιώθω. Ο χορός με βοηθάει να αναπτύξω και να πάρω τα απαραίτητα στοιχεία για να ξεφύγω από την καθημερινότητα, να διώξω το άγχος, να αναπτύξω την αίσθηση της αυτοπεποίθησης και της ψυχικής ισορροπίας! Ο

Αναστασία
Βέρα

χορός είναι ένα μέσο έκφρασης των συναισθημάτων και της ψυχής του ανθρώπου. Οι κινήσεις είναι οι λέξεις, τα λόγια που βγαίνουν από τον άνθρωπο απεικονίζοντας ό,τι θέλει να δείξει!»

Τον τελευταίο χρόνο είμαι μέλος ενός πολιτιστικού συλλόγου της πόλης μας, που ονομάζεται «ΑΡΓΩ».

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Περάματος ΑΡΓΩ, είναι ένας πολιτιστικός σύλλογος που δημιουργήθηκε μόλις πριν από ενάμιση χρόνο από μία ομάδα ανθρώπων με πολιτιστικές ανησυχίες και ευαισθησίες.

Στόχοι του συλλόγου είναι:

- Η προώθηση, ανάπτυξη, καλλιέργεια και προβολή του καλλιτεχνικού πνεύματος, καθώς και η καλλιέργεια των μορφωτικών και πολιτιστικών αξιών σε όλες τις μορφές Τέχνης, αλλά και υγιεινής αθλητικής ζωής, στον βαθμό που υπηρετούν τον Άνθρωπο.
- Η συγκέντρωση, προαγωγή και διάδοση της πνευματικής κληρονομιάς μας.
- Η ανάπτυξη αλληλεγγύης ανάμεσα στα μέλη του συλλόγου μας και τα μέλη άλλων συλλόγων ή φορέων, με σκοπό την προαγωγή κάθε πολιτιστικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής ιδέας.
- Η ανάληψη και στήριξη πρωτοβουλιών, με στόχο την ενίσχυση και προστασία κάθε μορφής τέχνης και των δημιουργών αυτής.

Λίγα λόγια από την πρόεδρο της Αργούς:

«Μέσα στο χρόνο, μέσα στους αιώνες, αυτό που διαρκεί είναι κυρίως η τέχνη. Η τέχνη μοιάζει να είναι όλα όσα αφήνει η ανθρωπότητα στους κληρονόμους της. Γι' αυτή την έννοια, βλέπω το χορό ως το πιο σύγχρονο και το πιο ενημερωμένο μάθημα ιστορίας, καθώς βρίσκεται σε μια διαρκή σχέση με το πιο πρόσφατο παρελθόν του και μπορεί να συμβεί μόνο στο παρόν.

Πιστεύω ότι το χορό μπορούμε να τον εκτιμούμε ως μία από τις πιο ειλικρινείς μορφές έκφρασης, γιατί όταν οι άνθρωποι χορεύουν, τότε αφήνονται ελεύθεροι κι είναι σπάνιο να πατήσουν στο ψέμα ή να φορέσουν μάσκες. Κινούμενοι όπως οι άλλοι άνθρωποι, κινούμενοι με τους άλλους ανθρώπους και βλέποντάς τους να κινούνται, μπορούμε να νιώσουμε καλύτερα τα συναισθήματά τους, να σκεφτούμε τις σκέψεις τους και να συνδεθούμε με την ενέργειά τους. Είναι, ίσως, τότε η στιγμή που μπορούμε να τους γνωρίσουμε και να τους κατανοήσουμε πιο καθαρά.

Για εμένα μια παράσταση χορού είναι μια γοργή συνύπαρξη, ένας τρόπος να μοιραστούμε και να παραχωρήσουμε χώρο και χρόνο ο ένας στον άλλον».

Η ΑΡΓΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Η Αργώ στην ελληνική μυθολογία ήταν το πλοίο στο οποίο επιβίβαστηκαν οι Αργοναύτες με σκοπό να μεταβούν στην Κολχίδα, για να πάρουν το χρυσόμαλλο δέρα.

Η Αργώ περιγράφεται ως το γρηγορότερο και το πιο στέρεο σκάφος της εποχής της. Επιπλέον ήταν εξαιρετικά ελαφρύ, ώστε να παρέχει τη δυνατότητα μεταφοράς του στη στεριά από το πλήρωμά του. Αναφέρεται επίσης ότι η θεά Αθηνά τοποθέτησε στην πλώρη του πλοίου ένα κλαδί από τη Δωδωναία Δρυ. Αυτό είχε μαντικές ιδιότητες, μιλούσε με ανθρώπινη λαλιά και προειδοποιούσε τους Αργοναύτες για τους αναμενόμενους κινδύνους. Μετά το πέρας της εκστρατείας οι Αργοναύτες αφιέρωσαν το πλοίο τους στον ναό του Ποσειδώνα στον Ισθμό.

Με βάση το μύθο, η Αργώ συνδέεται και με το τέλος του Ιάσονα. Σε μεγάλη ηλικία, ο Ιάσωνας έπειτα από υπόδειξη της Μήδειας έκαψε στην πρύμνη της Αρ-

γούς για να αναπαυθεί. Σε αυτή τη θέση βρήκε τραγικό θάνατο εξαιτίας της πτώσης ενός δοκαριού του πλοίου, στο οποίο ήταν πλέον έντονα τα σημάδια του χρόνου.

Η Αργώ μεταφέρθηκε αργότερα στον ουρανό και μετασχηματίστηκε στον ομώνυμο αστερισμό. Υπήρχε μάλιστα μία παράδοση ότι τμήμα του πλοίου μεταφέρθηκε στη Ρώμη και εκτίθετο μέχρι το 100 μ.Χ.

ΕΥΗΘΕΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η καταγραφή που ακολουθεί επιχειρεί να παρουσιάσει τους σημαντικότερους σταθμούς στην ιστορία της φωτογραφίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Δημήτρης
Διαμαντόπουλος
(από την εργασία του στο
μάθημα της Τεχνολογίας)

την οποία δημιούργησε τις θαυμάσιες νταγκεροτυπίες.

◆ **1833:** Ο Άγγλος μαθηματικός Γουίλιαμ Χένρι Φοξ Τάιμπντ ήταν ένας ακόμη ανήσυχος ερευνητής ο οποίος, αν και είχε κοινά ενδιαφέροντα με τον Νταγκέρ και τον Νιέπς, αγνοούσε όσα είχαν μέχρι στιγμής εκείνοι καταφέρει. Με δικές του μεθόδους επέτυχε να πάρει αρνητικές φωτογραφίες σε χαρτί και να τις σταθεροποιήσει.

◆ **1835:** Η πρώτη αρνητική φωτογραφία του Τάιμπντ σε χαρτί, με θέμα το παράθυρο του σπιτιού του, είναι γεγονός.

◆ **1837:** Ο Νταγκέρ χρησιμοποιεί το θαλασσινό αλάτι για να στερεώνει (σταθεροποιεί) τις νταγκεροτυπίες του.

◆ **1839:** Είναι η χρονιά δημοσιοποίησης της εφεύρεσης της φωτογραφίας στη Γαλλία. Η Ακαδημία των Επιστημών αναγνωρίζει επίσημα τη μέθοδο του Νταγκέρ.

◆ **1839:** Ένας ακόμη Γάλλος, ο Ιππόλυτος Μπαγιάρ, δημόσιος υπάλληλος στο επάγγελμα, κατάφερε να αποτυπώσει θετικές φωτογραφίες σε χαρτί και να παρουσιάσει την πρώτη φωτογραφική έκθεση.

◆ **1840:** Ο Αμερικανός Γουόλκοτ ανοίγει το πρώτο φωτογραφείο στη Νέα Υόρκη για φωτογράφιση πορτρέτων. Σχεδιάζεται ο πρώτος φωτογραφικός φακός που έγινε με εφαρμογή μαθηματικών τύπων και κατασκευάστηκε λίγο αργότερα από τον Βοϊκτλάντερ.

◆ **1841:** Τελειοποιώντας την εφεύρεσή του ο Τάιμπντ πέτυχε χρόνους έκθεσης περίπου 30 δευτερολέπτων.

◆ **1843:** Τέσσερα χρόνια μετά την αναγνώριση της εφεύρεσης της φωτογραφίας στη Γαλλία, εμφανίζεται στην Αγγλία ένας ακόμη σημαντικός φωτογράφος, ο Οκτάβιος Χιλ. Οι φωτογραφίες του είναι έργα απίστευτης ομορφιάς που ακόμη και σήμερα θεωρούνται αξεπέραστα.

◆ **1853:** Εγκαινιάζεται στο Παρίσι το πρώτο γνωστό επαγγελματικό φωτογραφικό εργαστήριο, του Γάλλου Ναντάρ.

◆ **1853:** Τη χρονιά αυτή δημιουργείται το πρώτο φωτογραφείο του Φίλιππου Μάργαρη στην Αθήνα και παρουσιάζονται οι πρώτες καλλιτοπιές τραβηγμένες από Έλληνα φωτογράφο.

◆ **1855:** Οι πρώτοι πολεμικοί φωτορεπόρτερ, Ρότζερ Φέντον και Τζέιμς Ρόμπερτσον, τραβούν φωτογραφίες από τον πόλεμο στην Κριμαία.

◆ **1856:** Λαμβάνεται η πρώτη σειρά αεροφωτογραφιών από αερόστατο. Ο Ναντάρ κατάφερε και τράβηξε συνολικά 70 φωτογραφίες.

◆ **1857:** Κατασκευάζεται ο πρώτος απληντικός φακός. Πραγματοποιείται από τον Ναντάρ η πρώτη αεροφωτογράφιση από αερόστατο, πάνω από το Παρίσι. Επιτυγχάνεται η πρώτη αποτύπωση σε στεγνή πλάκα. Ο Νταλμάγκερ κατασκευάζει τον πρώτο τριπλό απληντικό φακό.

◆ **1865:** Ο Χουάιτ χρησιμοποιεί τη σκόνη μαγνησίου στην πρώτη φορητή τεχνητή φωτιστική πηγή. Το πρώτο φλας είναι πραγματικό-τητα.

◆ **1879:** Παρουσιάζονται οι πρώτες γυάλινες πλάκες βιομηχανικής παραγωγής από τον Τζόρτζ Ίσμαν.

◆ **1880:** Δημοσιεύεται η πρώτη φωτογραφία τυπωμένη σε εφημερίδα με τη μέθοδο της

φωτοστυλογραφίας.

◆ **1888:** Στην Αμερική λανσάρεται το φωτογραφικό φιλμ από την εταιρία Eastman. Στο έτος αυτό, ο Τζορτζ Ίσμαν παρουσιάζει επίσης την πρώτη προσθήκη στο κοινό φωτογραφική μηχανή μάρκας Kodak η οποία χρησιμοποιεί ρολόι φιλμ.

◆ **1889:** Κυκλοφορεί ο πρώτος αναστιγματικός φακός από το εργοστάσιο Zeiss. Το πρώτο φιλμ που μπορεί να φορτωθεί στη φωτογραφική μηχανή, ακόμη και σε φως ημέρας.

◆ **1890:** Οι Χάρτερ & Ντρίφιλντ επινοούν τη φωτογραφική φωτομετρία.

◆ **1891:** Ο Λίπμαν εισάγει τη μέθοδο της έγχρωμης φωτογραφίας.

◆ **1895:** Στο Παρίσι γίνεται η πρώτη κινηματογραφική προβολή.

◆ **1904:** Ο Αύγουστος Λουμιέρ τραβά την πρώτη ολοκληρωμένη έγχρωμη φωτογραφία.

◆ **1906:** Οι Ράτεν και Γουέινράιτ παρουσιάζουν την πρώτη παγχρωματική πλάκα.

◆ **1908:** Η πρώτη τηλεφωτογραφία (με χρήση τηλεφακού) είναι γεγονός.

◆ **1911:** Πραγματοποιούνται οι πρώτες δοκιμές για τον ομιλούντα κινηματογράφο.

◆ **1911-13:** Παρουσιάζεται το πρώτο από τα τριάντα δοκιμαστικά μοντέλα της πλέον διάσημης φωτογραφικής μηχανής μικρού μεγέθους, η γνωστή Leica. Από το 1925 η παραγωγή της γίνεται μαζική.

◆ **1912:** Ο Ρούντολφ Φίσερ παρουσιάζει την πρώτη εμουλσιόν με τρεις έγχρωμες επιστρώσεις, μία για κάθε χρώμα.

◆ **1913:** Στο περιοδικό Vogue δημοσιεύονται μαζικές φωτογραφικές εκτυπώσεις με θέματα μόδας.

◆ **1948:** Η πρώτη φωτογραφική μηχανή μάρκας Polaroid κάνει την εμφάνισή της.

◆ **1948:** Ο Dennis Gabor διατυπώνει τη βασική θεωρία της ολογραφίας.

◆ **1948:** Ιδρύεται το πιο γνωστό φωτοειδησεογραφικό πρακτορείο στον κόσμο, το Magnum.

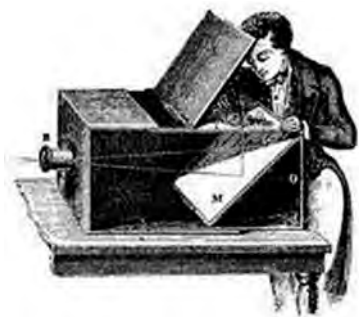
◆ **1959:** Δημοσιεύονται οι πρώτες φωτογραφίες της Γης από τεχνητό δορυφόρο.

◆ **1997:** Δημοσιεύονται οι πρώτες ψηφιακές φωτογραφίες από τον πλανήτη Άρη.

◆ **4ο π.Χ. αιώνας:** Γύρω στο 350 π.Χ., ο Αριστοτέλης περιγράφει τον τρόπο που λειτουργεί η απλούστερη φωτογραφική μηχανή, η γνωστή ως camera obscura.

◆ **1530:** Ο Ντανιέλ Μπαρμπάρ τοποθέτησε πρώτος φακό σε camera obscura για να έχει καλύτερα αποτελέσματα.

◆ **1550:** Ο Τζιρόλαμο Καρνάτο τοποθέτησε στο φακό και μηχανισμό διαφραγμάτων για να πετυχαίνει μεγαλύτερη ευκρίνεια.

◆ **1600-1620:** Κατά την περίοδο αυτή παρουσιάστηκε η πρώτη φορητή μηχανή ολογικών διαστάσεων, ώστε να μεταφέρεται από δύο άτομα, πρόγονος της σημερινής φωτογραφικής μηχανής.

◆ **1676:** Κατασκευάζεται η πρώτη μηχανή με μεταβλητή εστιακή απόσταση και καθρέπτη αναστροφής της εικόνας, πατέντα του Γιόχαν Στουρμ, Γερμανού μαθηματικού.

◆ **1802:** Οι Ντάουι και Γουέντζουντ καταφέρνουν να εκτυπώσουν περιγράμματα διαφόρων αντικειμένων, χωρίς τη χρήση φωτογραφικής μηχανής ή μηχανής εκτύπωσης. Τα είδωλα αυτά δεν μπορούν ακόμη να τα σταθεροποιήσουν αφού οι μέθοδοι στερέωσης επρόκειτο να ανακαλυφθούν λίγα χρόνια αργότερα.

◆ **1816:** Ο Νικηφόρος Νιέπς παίρνει τις πρώτες πειραματικές φωτογραφίες αντικειμένων χωρίς φωτογραφική μηχανή, που ακόμη όμως δεν μπορεί να σταθεροποιήσει.

◆ **1821:** Ο Σερ Τζον Χέρσελ χρησιμοποιεί το υποσουλφίτ (θειοθειϊκό νάτριο, βασικό συστατικό του στερεωτή) και πετυχαίνει να σταθεροποιήσει το είδωλο. Η πραγματική εφαρμογή όμως της χρήσης αυτής θα έρθει αργότερα (1839).

◆ **1826:** Ο Νιέπς είναι ο πρώτος που κατάφερε να καταγράψει εικόνες με τη βοήθεια του φωτός και να τις διατηρεί. Η πρώτη από αυτές τις εικόνες, που θεωρείται η πρώτη φωτογραφία στην ιστορία, χρειάστηκε χρόνο έκθεσης 8 ωρών, διάστημα όπου, όπως ήταν φυσικό, ο ήλιος έκανε την καθημερινή του βόλτα στον ουρανό. Ο πρώτος αυτός φωτογράφος πέθανε σαν όλους τους πρωτοπόρους, φτωχός και άγνωστος. Η μέθοδός του ονομάστηκε ηλιογραφία. Παράλληλα, ο Νταγκέρ, ο οποίος διατηρούσε αλληλογραφία με τον Νιέπς, αναπτύσσει τη δική του μέθοδο, με

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ KICKBOXING

Το Kickboxing γυμνάζει ολόκληρο το σώμα κινητοποιώντας πολλές αρθρώσεις και μεγάλες μυϊκές ομάδες. Βελτιώνει την ισορροπία και την ευλυγισία μας,

Σταύρος Ξυνάριος
Φίλιππος
Πατλιτζανός

τα ανατακλαστικά μας, τη νευρομυϊκή συναρμογή και το καρδιοαναπνευστικό σύστημα.

Η προέλευσή του είναι από την Ιαπωνία και τη Βόρειο Αμερική, και ανακαλύφθηκε περίπου στα μέσα του 18ου αιώνα. Περιλαμβάνει τις τεχνικές της πυγμαχίας και λακτίσματα απ' το καράτε ντο και το τάε κβον ντο. Οι αθλητές εκείνη την εποχή χρησιμοποιούσαν προστατευτικά

γάντια χεριών με ανοιχτά τα δάκτυλα και τα γνωστά προστατευτικά ποδιών, που ήταν οι καλαμιδες και οι επιγονατίδες. Οι κανονισμοί επέτρεπαν χτυπήματα μόνο στο επάνω και μπροστινό μέρος του σώματος με γροθιές από την πυγμαχία και το καράτε. Ήταν επιτρεπτά όλα τα λακτίσματα, ενώ οι αγώνες γίνονταν σε ανοιχτό αγωνιστικό τερέν και όχι σε ρινγκ, όπως γίνεται σήμερα.

Το Kickboxing είναι μαχητικό άθλημα που συνδυάζει πυγμαχία και λακτίσματα και απευθύνεται σε άνδρες, γυναίκες ακόμα και σε παιδιά. Επίσης, κατά τη γνώμη μας, το Kickboxing είναι πολύ ωραίο, γι' αυτό αρχίσαμε να πηγαίνουμε σε αυτό το άθλημα πριν ένα χρόνο περίπου. Μας αρέσει, γιατί μαθαίνουμε να προστατεύουμε τον εαυτό μας, αλλά και γιατί εκεί ξεφεύγουμε από την καθημερινότητα και περνάμε καλά.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στις μέρες μας ο αθλητισμός είναι πολύ ωφέλιμος για την υγεία, αλλά βοηθάει και σε θέματα αποφόρτισης της καθημερινότητας και της ψυχολογικής κατάστασης του ανθρώπου.

Η «φυσική δραστηριότητα» είναι ο ευρύτερος όρος στον οποίο περιλαμβάνονται όλες οι μορφές της κίνησης του ανθρώπινου σώματος, κάθε σωματική άσκηση και σπορ, που ενεργοποιεί τους

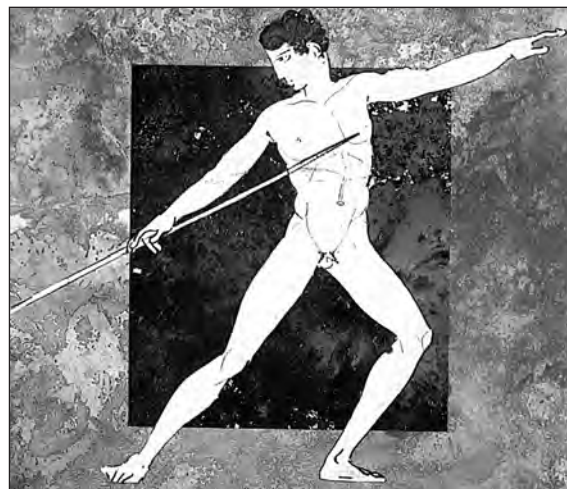

Ευαγγελία Μαρμαρίδη
Αγγελική Μενδρινού

μυς του σώματος και απαιτεί αυξημένη κατανάλωση ενέργειας. Με τον όρο «αθλητισμός» όμως εννοούμε κάθε αυστηρά δομημένη φυσική δραστηριότητα, με συγκεκριμένους κανόνες, υψηλό ανταγωνισμό και εξειδίκευση, με βασικό σκοπό τη μεγιστοποίηση της απόδοσης. Αντίθετα, με τον όρο «άσκηση» εννοούμε κάθε συστηματική κίνηση του σώματος ή συμμετοχή του ατόμου σε φυσικές δραστηριότητες, η οποία έχει κάποια χρονική διάρκεια, χαμηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού, και στην οποία εμπλέκονται, κυρίως, μεγάλες μυϊκές ομάδες του σώματος.

Τα άτομα συχνά ισχυρίζονται ότι δεν βρίσκουν χρόνο για να γυμναστούν. Αυτό συμβαίνει για δύο λόγους. Ο ένας είναι ότι ο διαθέσιμος ελεύθερος χρόνος υπάρχει, αλλά δύσκολα κανείς τον εντοπίζει, επειδή δεν ορίζει τις προτεραιότητές του. Ο άλλος είναι ότι δύσκολα κάποιος μπορεί να αντιληφθεί πόσες εναλλακτικές δραστηριότητες υπάρχουν.

Παρ' όλα αυτά, οι άνθρωποι πρέπει να διαθέτουν από 3 έως 5

ώρες την εβδομάδα για να γυμνάζονται... Κι αν οι 5 ώρες είναι πολλές, οι 3 σίγουρα δεν είναι. Το θέμα είναι να αποφασίσουν και να ιεραρχήσουν τις προτεραιότητές τους. Πού θα βρεθούν αυτές οι 3 ώρες; Αν αφαιρέσουμε τις 8 ώρες ύπνου, θα δούμε ότι προφανώς κανένας και καμία δεν εργάζεται 16 ώρες την ημέρα και 7 ημέρες την εβδομάδα. Άρα οι 3 ελεύθερες ώρες, έστω και το Σαββατοκύριακο, κάπου θα υπάρχουν. Για όλους, άλλωστε, συχνά περισσεύει χρόνος για καφέ, τηλεόραση ή βόλτα κ.λπ.

Το θέμα είναι να κατανοήσουμε ότι η άσκηση δεν κουράζει αλλά ξεκουράζει, ότι μας χαλαρώνει πραγματικά και ότι μας κάνει πιο αποδοτικούς στην εργασία μας, είτε αυτή είναι σωματική είτε διανοητική. Άρα, αξίζει να βάσουμε την άσκηση ως προτεραιότητα στη ζωή μας. Τέλος, τα άτομα μέσα από τα σπορ και την άσκηση αποκτούν σταδιακά την εμπειρία να διαχειρίζονται πιο εύκολα στρεσογόνες καταστάσεις στην καθημερινή τους ζωή και να έχουν μια πιο ευτυχισμένη ζωή.

FORMULA 1

Το 1950 η Διεθνής Ομοσπονδία Μηχανοκίνητου Αθλητισμού

Ειρήνη
Σαρρή

αποφάσισε να διοργανώσει το πρώτο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Οδηγών με κανόνες της Φόρμουλα 1. Ο πρώτος αγώνας έγινε στη πίστα του Σίλβερστούουν στη Μεγάλη Βρετανία, στις 13 Μαΐου, και νικητής ήταν ο Τζουζέπε Φαρίνα με την ομάδα της Άλφα Ρομέο, που τελικώς κατέκτησε και το πρώτο Πρωτάθλημα Κατασκευαστών.

Ενώ στην αρχή είχαν ως κέντρο την Ευρώπη, οι αγώνες που λέγονται Γκραν Πρι (Grand Prix), τώρα πλέον γίνονται σε πολλές χώρες σε όλη τον κόσμο. Διάσημες πίστες είναι της Μόντσα στην Ιταλία, του Μονακό και του Σίλβερστούουν στη Μ. Βρετανία.

Στη Φόρμουλα 1 συμμετέχουν αρκετές γνωστές ομάδες – κατα-

σκευαστές αυτοκινήτων, όπως η Φερράρι, η Ρενό, η ΜακΛάρεν-Μερτσέντες και η BMW. Διάσημοι

οδηγοί είναι οι: Σουμάχερ, Χάκκινεν, Ραϊκόνεν, Αλόνσο, Μπάλτον, Βιθνέβ, Σένα, Πικέ, Προστ, Μάνσελ, Στιούαρτ, Λάουντα, Χιλ, Κλάρκ, Μος, Μπράμπαμ, Φάντζιο και Νουβολάρι.

2015, ομάδες και οδηγοί:

- Μερσέντες: Χάμιλτον-Ρόζμπεργκ
- Φερράρι: Φέτελ-Ραϊκόνεν
- Γουίλιαμς: Μάσσα-Μπότας
- Ρεντ Μπουλ: Ρικιάρντο-Κβιατ
- Τόρο Ρόσο: Φερστάπεν-Σάινθ
- Φορς Ιντία: Χούλκενμπεργκ-Πέρεζ
- Λότους: Γκροζάν-Μαλδονάδο
- Ζάουμπερ: Ερίκσον-Νασρ
- ΜακΛάρεν: Αλόνσο-Μπάλτον, και
- Μαρούσια Μείντορ: Στίβενς-Μερχί/Ρότσι (ο Μερχί σταμάτησε και πήρε τη θέση του ο Ρότσι).

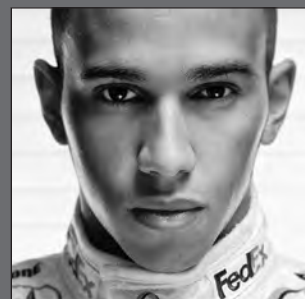
Lewis Hamilton

Ο αγαπημένος μου οδηγός της Φόρμουλα 1 είναι ο Λιούις Χάμιλτον (Lewis Carl Davidson Hamilton). Γεννήθηκε στις 7 Ιανουαρίου του 1985 στο Στίβεντς της Μεγάλης Βρετανίας. Είναι 1,74 ύψος και 68 κιλά βάρους. Είναι ερασιτέχνης ποδοσφαιριστής. Έχει δηλώσει ότι, αν δεν είχε γίνει πιλότος της F1, θα ήταν ποδοσφαιριστής ή παίκτης του κρίκετ.

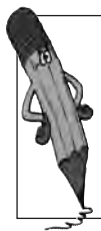
Ξεκίνησε την καριέρα του το 2007 με τη Vodafone McLaren-Mercedes. Το 2008 πήρε το πρώτο του πρωτάθλημα με τη Vodafone McLaren-Mercedes. Μέχρι το 2012 ήταν στην ίδια ομάδα. Το 2013 πήγε στη Mercedes-Benz Petronas AMG F1 Team. Το 2014 πήρε το δεύτερο πρωτάθλημα και χάρισε το πρώτο στη Mercedes. Το 2015 αγωνίζεται πάλι για τη Mercedes, που πήρε το δεύτερο πρωτάθλημα των κατασκευαστών.

Φέτος, 4 αγώνες πριν τελειώσει η σεζόν, ο Lewis είναι πολύ κοντά να ξαναπάρει το πρωτάθλημα. Έκλεισε συμβόλαιο και για το 2016 με τη Mercedes. 29 Νοεμβρίου είναι ο τελευταίος του αγώνας για το 2015.

Φιλική συμβουλή από εμένα: να υποστηρίξετε, πάντα, Lewis Hamilton!

Γεννημένος στην Αμπατετούμπα της Βραζιλίας, ξεκίνησε την ποδοσφαιρική του καριέρα στην Τούνα Λούζο το 1991. Οι καταπληκτικές εμφανίσεις του με την Τούνα Λούζο, αλλά και με τις Ρέμο και Σασκαρλερένσε, κίνησαν το ενδιαφέρον της Σάντος, η οποία έπειτα από προσωπικές κινήσεις του μεγάλου Πελέ, τον έκανε δικό της το 1995. Την πρώτη του κι

Σταύρος Ανδρομιδής
Γιώργος Βατίστας
Κωνσταντίνος Βατίστας
Σπύρος Γαλάνης

όλας σεζόν με τη φανέλα της Σάντος σκόραρε 25 γκολ σε μόλις 19 αγώνες, οδηγώντας τη Σάντος στους επτά ουρανούς, αφού η ομάδα κατέκτησε το νταμπλ (πρωτάθλημα και κύπελλο) εκείνη τη χρονιά.

Έναν χρόνο αργότερα τον απέκτησε η Μπαρσελόνα και σκοράροντας 18 γκολ με την ισπανική ομάδα, κατέκτησε τα πάντα με την ομάδα των ονείρων του. Για κακή του όμως τύχη, ο τότε θεωρητικά καλύτερος παγκοσμίως προπονητής Λούις Φαν Χαλ, ο οποίος έφτιαξε τη θρυλική τότε ομάδα του Άγιαξ, έρχεται στη Βαρκελώνη για να αντικαταστήσει τον έως τότε προπονητή της Μπαρσελόνα Μπόμπι Ρόμπσον. Ο Φαν Χαλ δεν έδωσε ποτέ χρόνο παιχνιδιού στον Τζιο-

βάνι και έκρινε σωστό να πει πως ο Τζιοβάνι «δεν είναι αρκετός για το σύγχρονο ποδόσφαιρο».

Ο Τζιοβάνι ζήτησε από τον μάνατζέρ του μια ομάδα που να τον ήταρεύει. Έτσι το 1999 ο Τζιοβάνι υπέγραψε με τον Ολυμπιακό και έφτασε στο «ηλιόμανη», όπου τον υποδέχθηκαν χιλιάδες οπαδοί του «θρύλου». Μέσα σε λίγο καιρό έγινε ένας από τους καλύτερους παίκτες που αγωνίστηκαν στο ελληνικό πρωτάθλημα. Η αναμφισβήτητη ποδοσφαιρική του αξία, η άσπρη τεχνική του κατάρτιση και η ικανότητά του στο σκοράρισμα τον έχρισαν «Μάγο» των γηπέδων. Ο Τζιο-

βάνι παραμένει στη συνείδηση των οπαδών του Ολυμπιακού ως η προσωποποίηση του «θεαματικού ποδοσφαίρου».

Ποιος μπορεί να ξεχάσει όμως, εκείνη τη μέρα του Δεκέμβρη του 1999, όταν όλο το γήπεδο Καραϊσκάκη είχε παγώσει; Ναι, ήταν αγώνας πρωταθλήματος και μόλις είχε σκοράρει. Ένα κλάδεμα από πίσω τον πέταξε στον αέρα σφαδάζοντας από πόνο. Έπεσε σιωπή... Αυτός ο τραυματισμός στοίχισε στον Τζιοβάνι την υπολόγιση σεζόν λόγω ρήξης χιαστού. Απέιχε και από το πρωτάθλημα και από το κύπελλο. Κάποια στιγμή επέστρεψε: όλοι ήταν έτοιμοι να δουν τον «Μάγο» και

πάλη, αλλά άδικα η αναμονή! Ο Τζιοβάνι σκόραρε, ντρίπλανε και «άδειαζε» τους αντιπάλους του πάλη, όμως ποτέ με την ίδια άνεση και χάρη όπως παλιά. Πότε δεν ξαναείδε κανείς τον ίδιο Τζιοβάνι. Όλα τα όνειρα των οπαδών του Ολυμπιακού, όλα αυτά που προσδοκούσαν οι φίλαθλοι του «θρύλου», έγιναν στάχτη.

Εν τούτοις ο Ολυμπιακός, χάρη σε αυτόν κυρίως, κατέκτησε τα πρωταθλήματα των ετών 2000, 2001, 2002, 2003 και 2005, καθώς και το κύπελλο της σεζόν 2005. Ο Τζιοβάνι αποχώρησε ως ένας θρύλος που πέρασε από τα ελληνικά γήπεδα και έμεινε χαραγμένος ακόμη και στο μυαλό των αντιπάλων του ως «ο Μάγος». Έγινε ο τρίτος σε συμμετοχές ξένος ποδοσφαιριστής του Ολυμπιακού, πίσω από τον Πρέντρακ Τζόρτζεβιτς και τον Χούλιο Λοσάδα. Ο «λογαριασμός» που άνοιξε με τη φανέλα του «θρύλου», μετράει δεκάδες γκολ.

Όλοι, ακόμα και σήμερα, σκέπτονται: «και αν δεν είχε τραυματιστεί;». Όλοι σκέπτονται εκείνη την ημέρα που στοίχισε πολλά στους οπαδούς του Ολυμπιακού. Αργότερα ο «Μάγος» επέστρεψε στην ομάδα που τον ανέδειξε, τη Σάντος, όπου και έκλεισε την καριέρα του οδηγώντας την σε ένα ακόμη νταμπλ. Οι οπαδοί του Ολυμπιακού τον αποχωρίστηκαν με κλάματα, όπως και εκείνος με τη σειρά του. Ο «Μάγος» θα μας μείνει αξέχαστος και πάντα χαραγμένος στις καρδιές μας.

Το Minecraft είναι ένα βιντεοπαιχνίδι που δημιουργήθηκε αρχικά από τον Σουηδό προγραμματιστή Markus «Notch» Persson. Το Minecraft εστιάζει στη δημιουργικότητα και την οικοδόμηση, επιτρέποντας στους παίκτες

Παύλος
Χαρίκος

να χτίσουν κατασκευές από κύβους σε έναν τρισδιάστατο (3D) κόσμο.

Το Gameplay στην εμπορική κυκλοφορία του έχει δύο κύριες λειτουργίες: survival (επιβίωση), η οποία απαιτεί από τους παίκτες να αποκτήσουν πόρους και να διατηρήσουν την υγεία και την πείνα τους και creative (δημιουργική), όπου ο παίκτης έχει απεριόριστους πόρους, την ικανότητα να πετάει και δεν χρειάζεται να ασχολείται με τη ζωή ή το φαγητό. Ένας τρίτος τρόπος παιχνιδιού, που ονομάζεται hardcore (σκληροπυρηνικό), είναι ουσιαστικά ίδιος με την επιβίωση, αλλά η δυσκολία είναι στη σκληρότερη ρύθμιση και ο παίκτης δεν μπορεί να ξαναζωντανέψει σε κάποιο μέρος του χάρτη, αναγκάζοντάς τον να διαγράψει τον κόσμο μετά το θάνατό του. Αργότερα μπήκε η λειτουργία spectator (παρακολούθηση) όπου ο παίκτης είναι αόρατος, μπορεί να περνάει μέσα από τοίχους και να κοιτάει μέσα από άλλους παίκτες ή mobs. Δεν μπορεί να περπατήσει, παρά μόνο να πετάξει ή να βυθιστεί στο υπέδαφος και στους ωκεανούς.

Το παιχνίδι ξεκινά τοποθετώντας τους παίκτες στην επιφάνεια ενός άπειρου κόσμου του παιχνιδιού. Οι παίκτες μπορούν να περπατήσουν κατά μήκος της περιοχής που αποτελείται από πεδιάδες, βουνά, δάση, σπήλαια, και διά-

φορα υδάτινα μέρη. Ο κόσμος είναι επίσης χωρισμένος σε κλίματα που ποικίλουν από ερήμους, ζούγκλες και χιονισμένα τοπία. Το σύστημα χρόνου στο παιχνίδι ακολουθεί τον κύκλο ημέρας και νύχτας, με έναν πλήρη κύκλο διάρκειας 20 λεπτών πραγματικού χρόνου.

Καθ' όλη τη διάρκεια του παιχνιδιού, οι παίκτες αντιμετωπίζουν διάφορα NPC (non playable characters), γνωστά ως mobs, συμπεριλαμβανομένων ζώων, χωρικών και εχθρικών πλάσμάτων. Κατά τη διάρκεια της ημέρας εμφανίζονται μη εχθρικά ζώα, όπως αγελάδες, γουρούνια, κοτόπουλα κ.λπ., τα οποία μπορούν να κυνηγηθούν από τους παίκτες για τροφή ή υλικά κατασκευής, ή ακόμη και να εκτραφούν. Κατά τη διάρκεια της νύχτας και στις σκοτεινές περιοχές,

εμφανίζονται εχθρικά mobs, όπως αράχνες, σκελετοί, ζόμπι, μάγισσες, Endermen, και Creeper (πλάσματα που πλησιάζουν τους παίκτες και εκρήγνυνται δίπλα τους) αλλά και πολλά ακόμη.

Κυκλοφόρησε για υπολογιστές στις 18/11/2011. Κυκλοφόρησε 9/5/2012 για Xbox 360, και 17/12/2013 για PlayStation 3. Επίσης κυκλοφόρησε 4-5/9/2014 για PlayStation 4, και για Xbox One, καθώς και 14/10/2014 για PS VITA. Μια έκδοση για συσκευές με λειτουργικό σύστημα Android κυκλοφόρησε έναν μήνα νωρίτερα, στις 7 Οκτωβρίου, και μια έκδοσή του για iOS κυκλοφόρησε στις 17/11/2011. Στις 9/5/2012, το παιχνίδι κυκλοφόρησε για το Xbox 360. Στην ανάπτυξη συμμετείχε η 4J Studios και η Microsoft. Αρχικά δημιουργήθηκε από τον Σουηδό προγραμματιστή Markus Persson, γνωστό και σαν Notch και έκανε το ντεμπούτο του στις 17/5/2009 ως μια «Classic» έκδοση με το όνομα «Cave Game». Πολύ σύντομα το παιχνίδι ονομάστηκε Minecraft και βγήκε η έκδοση Survival Test που ήταν σαν το σημερινό Survival, αλλά με αρκετές αλλαγές. Αργότερα βγήκαν οι εκδόσεις Indev, Alpha και Beta και το 2012 το παιχνίδι κυκλοφόρησε επισήμως. Στις 15/9/2014 η Microsoft αγόρασε την Mojang, την εταιρία που πρωτοέφτιαξε το Minecraft.

Το Minecraft έχει λάβει βραβεία, μεταξύ των οποίων το βραβείο καινοτομίας, παιχνίδι καλύτερης λήψης, και το βραβείο του καλύτερου πρωτοεμφανιζόμενου παιχνιδιού στα βραβεία Developers Choice. Από τον Ιανουάριο του 2015, το παιχνίδι έχει πουλήσει πάνω από 18 εκατ. αντίτυπα στον υπολογιστή και πάνω από 60 εκατ. αντίτυπα σε όλες τις πλατφόρμες.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

ΑΡΝΑΚΙ ΣΤΗ ΓΑΣΤΡΑ (ή στη λαδόκολλα)

ΥΛΙΚΑ: • 3 κιλά σπάλα από αρνάκι σε μερίδες, 3 σκελίδες σκόρδο, 3 κ.σ. πικάντικη μουστάρδα, 400 γρ. πικάντικη γραβιέρα σε μικρά κυβάκια, 3 πιπεριές κέρατα κομμένες ροδέλες, 2 ώριμες ντομάτες κομμένες σε χοντρά κομμάτια, 2 κηράκια δεντρολίβανο χλωρά ή 1 κ.γ. ξερό, λίγο φρέσκο θυμάρι ή ξερό, αλάτι, πιπέρι.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Προθερμαίνουμε το φούρνο στους 200°C (στις αντιστάσεις). Πλένουμε και σκουπίζουμε καλά το κρέας με απορροφητικό χαρτί κουζίνας. Πασπαλίζουμε τα κομμάτια με μπόλικο αλάτι και πιπέρι. Βάζουμε το κρέας στη γάστρα και με ένα μαχαίρι ανοίγουμε τρύπες και βάζουμε μέσα τα σκόρδα σε κομμάτια. Απλώνουμε τη μουστάρδα να πάει παντού. Βάζουμε πάνω στο αρνάκι τη γραβιέρα, τις πιπεριές και τις ντομάτες. Πασπαλίζουμε με τα φυλλοράκια δεντρολίβανου και το θυμάρι και με ακόμη λίγο αλατοπίπερο. Προσθέτουμε 1½ ποτήρι νερό, λίγο ελαιόλαδο και ψήνουμε για περίπου 2 ώρες. Ανοίγουμε τη γάστρα και συνεχίζουμε το ψήσιμο, μέχρι να πιει τα νερά του. Εναλλακτικά, μπορούμε να το τυλίξουμε και σε λαδόκολλα και να χρησιμοποιήσουμε τους ίδιους χρόνους ψήσιματος. Συνοδεύεται με τηγαντές πατάτες ή με πιλάφι.

ΜΟΥΣΑΚΑΣ

ΥΛΙΚΑ: • 2 κιλά μελιτζάνες φλίσκες, 1 φλ. τσαγιού κεφαλοτύρι, ½ φλ. τσαγιού φρυγανιά, λίγο ελαιόλαδο, αλάτι. **Για τη σάλτσα κιμά:** • 750 γρ. κιμάς μοσχαρίσιος, 1 κρεμμύδι ψιλοκομμένο, 2 σκελίδες σκόρδο, 800 γρ. ψιλοκομμένες ντομάτες, 1 δαφνόφυλλο, 1 ξυλάκι κανέλα, 1/4 φλ. τσαγιού ελαιόλαδο, 1/3 φλ. τσαγιού κονιάκ, 1 πρέζα ζάχαρη, αλάτι, φρεσκοτριμμένο πιπέρι. • **Για τη σάλτσα μπεσαμέλ:** 150 γρ. βούτυρο, 150 γρ. αλεύρι, 1 ½ λίτρο φρέσκο γάλα, 1 μικρό κρεμμύδι, 2 γαρύφαλα, ½ κ.γλ. μοσχοκάρυδο, 2 αυγά, αλάτι, λευκό πιπέρι.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Πλένουμε, αφαιρούμε το κοτσάκι και κόβουμε τις μελιτζάνες σε φέτες πάχους 1 εκ. Τις απλώνουμε σε λαμαρίνες, ραντίζουμε με λίγο ελαιόλαδο και τις αλατίζουμε. Τις ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 200°C για 10'.

Για τη σάλτσα κιμά: Σε φαρδιά κατσαρόλα ζεσταίνουμε το ελαιόλαδο και σοτάρουμε τον κιμά απλώνοντάς τον, χωρίς ν' ανακατεύουμε συνέχεια. Αφήνουμε να ψήνεται καλά από την κάθε πλευρά για να μην αφήνει υγρά με το συνεχές ανακάτεμα. Αφού περάσουν 7'–8' προσθέτουμε το ψιλοκομμένο κρεμμύδι και το σκόρδο ολόκληρο και συνεχίζουμε το σοτάρισμα για 5'–6' επιπλέον. Τότε σβήνουμε με το κονιάκ και προσθέτουμε όλα τα υπόλοιπα υλικά: δάφνη, κανέλα, ζάχαρη, ντομάτες, αλατοπίπερο. Αφήνουμε την κανέλα ν' αρωματίσει για 5' τη σάλτσα και την αφαιρούμε. Σιγοβράζουμε τον κιμά για περίπου 20'–25', μέχρι να

ΟΙ ΣΕΦ ΤΟΥ «ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΥ» ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΝ...

Ο ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ φέτος επιδίδεται στη μαγειρική και στη ζαχαροπλαστική και μας προτείνει θεσπέσιες συνταγές. Ποιος ή ποια από εμάς δεν ευχαριστείται να τρώει τη γαλατόπιτα και τον μπακλαβά της μαμάς ή της γιαγιάς; Μήπως όμως ήρθε η ώρα να τα φτιάξουμε και μόνοι μας; Ας δοκιμάσουμε, λοιπόν, ακολουθώντας τις συνταγές που μας προτείνουν η Άννα Μαρία Σταθάτου, ο Στέλιος Μαρκαράς και ο Δημήτρης Καραπιτέρης.

πιει όλα τα υγρά του.

Ετοιμάζουμε την μπεσαμέλ: Σε μικρή κατσαρόλα ζεσταίνουμε το γάλα βάζοντας μέσα το ολόκληρο κρεμμύδι όπου έχουμε καρφώσει επάνω του τα 2 γαρύφαλα. Να μη βράσει, απλά να ζεσταθεί. Σε κατσαρόλα ζεσταίνουμε το βούτυρο να λιώσει και προσθέτουμε το αλεύρι ανακατεύοντας με σύρμα, να ψηθεί ελαφρά, για 2'–3'. Λίγο λίγο, πάντα ανακατεύοντας με σύρμα, προσθέτουμε το γάλα (αφαιρούμε το κρεμμύδι με τα γαρύφαλα) στο ψημένο αλεύρι με το βούτυρο. Προσθέτουμε όλα τα υπόλοιπα υλικά: μοσχοκάρυδο, αλάτι, πιπέρι (εκτός από τ' αυγά). Συνεχίζουμε να ανακατεύουμε κατά διαστήματα μέχρι να δέσει η κρέμα (πάντα σε μέτρια φωτιά), για 7'–8' περίπου. Αφού δέσει, την αποσύρουμε από τη φωτιά. Ένα ένα ρίχνουμε τα αυγά ανακατεύοντάς τα με σύρμα με γρήγορες κινήσεις. Ρίχνουμε 2 κουτάδες από την μπεσαμέλ στη σάλτσα κιμά και ανακατεύουμε.

Στήσιμο: Λαδώνουμε ένα ταψί μακρόστενο και το πασπαλίζουμε με τη φρυγανιά. Στρώνουμε μέσα τις μισές μελιτζάνες και πασπαλίζουμε με το μισό τυρί. Απλώνουμε από πάνω τη μισή σάλτσα κιμά, στρώνουμε τις υπόλοιπες μελιτζάνες, πασπαλίζουμε με το υπόλοιπο τυρί και περικλύουμε με τον υπόλοιπο κιμά. Απλώνουμε την κρέμα στον μουςακά και ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στις αντιστάσεις, στους 180°C, στην τελευταία σχάρα, για περίπου 50', μέχρι να ροδίσει καλά η επιφάνεια. Τον αφήνουμε να κρυώσει λίγο, για να κόβεται, και σερβίρουμε.

ΠΑΣΤΙΤΣΙΟ

(με μπουκίτσες Κοτόπουλου, Μανιτάρια, Πατάτες και λαχαριστή Μπεσαμέλ)

ΥΛΙΚΑ: • 700 γρ. φιλέτο μπουτί κομμένο σε μικρά κομμάτια, 3 πατάτες κομμένες σε στρογγυλές λεπτές φέτες, 1 μικρή συσκευασία λευκά μανιτάρια 250 γρ., 1 κρεμμύδι ψιλοκομμένο, ½ ποτήρι κρασιού λευκό κρασί, 1 κρέμα γάλακτος light 200 γρ. • **Για την μπεσαμέλ:** 2 κούπες γάλα 500 γρ., 3 κ.σ. κορν φλάουρ 30 γρ., 200 γρ. γιουσούτι 2% στραγγιστό, 1 κ.σ. βού-

Δημήτρης Καραπιτέρης
Στέλιος Μαρκαράς
Άννα Μαρία Σταθάτου

τυρο, 1 αυγό, 1/4 κ.γλ. μοσχοκάρυδο, 1 κούπα τριμμένη γραβιέρα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Σε ένα αντικολητικό τηγάνι με λίγο λάδι, σοτάρουμε τις πατάτες για 5'–10', να μισοψηθούν. Τις βγάζουμε και συνεχίζουμε με τα μανιτάρια και μετά με το κοτόπουλο και το κρεμμύδι μαζί. Αφού σοταριστεί καλά το κοτόπουλο με το κρεμμύδι, ρίχνουμε πάλη τα μανιτάρια και σβήνουμε με το κρασί, αλατοπιπερώνουμε, προσθέτουμε 1/2 κούπα νερό και αφήνουμε να βράσει το κοτόπουλο για 20' περίπου. Προσθέτουμε την κρέμα γάλακτος, αφήνουμε να βράσει για 5' και αφαιρούμε από την εστία.

Αρχίζουμε να βάζουμε τις πατάτες αλατοπιπερώνει σε ένα βουτυρωμένο πυρέξ 28–30 εκ. τη μία διπλά στην άλλη, ως μία βάση και πάνω στρώνουμε το μίγμα του κοτόπουλου με λίγο τυρί τριμμένο. Ετοιμάζουμε την μπεσαμέλ, βράζοντας το γάλα διαλυμένο με το κορν φλάουρ σε χαμηλή θερμοκρασία. Μόλις πήξει, την αφήνουμε να κρυώσει λίγο και προσθέτουμε το βούτυρο, το γιουσούτι χτυπημένο με το αυγό, το μοσχοκάρυδο και τα 3/4 του τυριού. Τοποθετούμε την μπεσαμέλ, ρίχνουμε και το υπόλοιπο τυρί και ψήνουμε για 50' στους 180°C. Αφήνουμε για 15' και μετά κόβουμε σε κομμάτια.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

ΓΑΛΑΤΟΠΙΤΑ

ΥΛΙΚΑ: • 2 λ. γάλα, 250 γρ. σιμιγδάλι ψιλό, 4 αβγά, 1 βιτάμ, 2–3 βανίλιες, 1 & ½ φλιτζάνι ζάχαρη, ½ κιλό φύλλο για πίτες

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Σε μια κατσαρόλα ρίχνουμε το γάλα, το βιτάμ, το σιμιγδάλι, τη ζάχαρη και ανακατεύουμε. Χτυπάμε τα αβγά με τις βανίλιες και τα προσθέτουμε, αφού έχουμε κατεβάσει την κατσαρόλα από τη φωτιά. Βουτυρώνουμε ένα μεγάλο ταψί και απλώνουμε τα φύλλα, αλείφοντάς τα στο ενδιάμεσό τους με βούτυρο. Αδειάζουμε τη γέμιση και γυρίζουμε τα φύλλα στα άκρα σε κόθρο. Τέλος, βουτυρώνουμε από πάνω και ψήνουμε για μία ώρα περίπου.

ΜΠΑΚΛΑΒΑΣ ΜΕ ΦΥΣΤΙΚΗ ΑΙΓΙΝΗΣ

ΥΛΙΚΑ: • 40 φύλλα κρούστας για γλυκά ή φύλλα Βηρυττού (μπορούμε να αγοράσουμε 20 και να τα κόψουμε στη μέση για να βγουν 40, αρκεί να μας βολεύει το ταψί, ώστε να μην μένουν κενά), 400 γρ. βούτυρο αγελάδος, 100 γρ. βούτυρο πρόβειο, 300 γρ. φυστίκια Αιγίνης, χωρίς τσόφλι, ψιλοτριμμένα στο μούλτι. **Για το σιρόπι:** • 600 γρ. ζάχαρη, 400 γρ. νερό, 80 γρ. γλυκόζη

ΕΚΤΕΛΕΣΗ: Κόβουμε το βούτυρο σε κομμάτια και το βάζουμε σε κατσαρόλα να λιώσει σε χαμηλή φωτιά. Δεν το αφήνουμε να βράσει και να καεί, γι' αυτό το αποσύρουμε από τη φωτιά μόλις λιώσει το περισσότερο, ακόμα και αν έχουν μείνει κάποια κομμάτια.

Για να είναι ομοιόμορφος ο μπακλαβάς, κόβουμε τα φύλλα ακριβώς στις διαστάσεις του ταψιού, για να μην χρειαστεί να διπλώνουμε τις άκρες τους. Με ένα πινέλο βουτυρώνουμε καλά το ταψί, τόσο τον πάτο όσο και τα τοιχώματα. Στρώνουμε κάτω κάτω ένα φύλλο, που θα πρέπει να καλύπτει ακριβώς τον πυθμένα του ταψιού και να μην περισσεύει. Το βουτυρώνουμε καλά. Συνεχίζουμε βάζοντας πάνω του τα άλλα 19 φύλλα, τα οποία βουτυρώνουμε πολύ καλά, ένα ένα. Από πάνω απλώνουμε τα τριμμένα φυστίκια και τα στρώνουμε καλά με το χέρι σε όλη την επιφάνεια, φροντίζοντας να μην δημιουργούνται «βουναλάκια». Περιχύνουμε τη γέμιση με λίγο βούτυρο, χρησιμοποιώντας το πινέλο (το βουτάμε στο λιωμένο βούτυρο και το αφήνουμε να στάξει πάνω από τη γέμιση). Σκεπάζουμε με ένα άλλο φύλλο, το οποίο τεντώνουμε καλά, ώστε να μην μείνουν ζάρες και το βουτυρώνουμε καλά. Από πάνω βάζουμε άλλα 19 φύλλα, τα οποία βουτυρώνουμε ένα ένα, μέχρι το τελευταίο, καλά. Τον μπακλαβά πρέπει να τον κόψουμε πριν τον ψήσουμε, γιατί μετά τα φύλλα θα είναι τραγανά και θα σπάνε. Για να κοπεί πιο εύκολα, βάζουμε το ταψί στο ψυγείο για 20' ή 10' στην κατάψυξη.

Με έναν χάρακα και ένα μαχαίρι να φτάνει μέχρι κάτω, κόβουμε τον μπακλαβά σε κομμάτια. Προθερμαίνουμε τον φούρνο στους 150°C (στις αντιστάσεις). Ραντίζουμε την επιφάνεια με λίγο νερό, για να μην ανασκωθούν τα φύλλα στο ψήσιμο, να φουσκώσουν και να ξεχωρίσουν μεταξύ τους. Το ψήνουμε για 2 ώρες.

Πριν γίνει ο μπακλαβάς, φτιάχνουμε το σιρόπι: Σε μια κατσαρόλα βράζουμε για 3' τα υλικά για το σιρόπι. Σιροπιάζουμε τον μπακλαβά αμέσως μόλις τον βγάλλουμε από το φούρνο, με όλο το ζεστό σιρόπι (και τα δύο να είναι ζεστά). Αφήνουμε για 3–4 ώρες να «πει» το σιρόπι.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Ένα από τα μυστικά του μπακλαβά είναι το ψήσιμο σε χαμηλή θερμοκρασία για αρκετή ώρα. Γι' αυτό μην αυξήσετε τη θερμοκρασία πάνω από τους 150°–160° C, θεωρώντας ότι θα γλιτώσετε χρόνο, γιατί σε δυνατό φούρνο θα αρπάξει πιο γρήγορα η επιφάνεια, αλλά τα εσωτερικά φύλλα δεν θα ψηθούν καλά και ο μπακλαβάς δεν θα φουσκώσει όπως πρέπει.

Το tattoo είναι κάτι παραπάνω από μια μόδα της εποχής. Είναι ιδεολογία. Είναι ο τρόπος να εκδηλώσεις τα πιστεύω σου, την ιδεολογία σου, αυτό που πρεσβεύεις. Αν και αποτέλεσε για πολλά χρόνια ταμπού, καθώς η πλειονότητα των ανθρώπων θεωρούσε πως είναι μόνο για τους εγκληματίες, πλέον είναι κάτι απλό και προσβάσιμο και αποτελεί μια μορφή τέχνης. Η λέξη tattoo (τατουάζ) προέρχεται

Βαχίτσα Βικάτου
Χρυσούλα Οικονομάκου
Λαμπρινή Τσουκαλά

από την πολυνησιακή λέξη «ta», που σημαίνει κάτι το εντυπωσιακό, και την ταϊνική λέξη «tatau», που σημαίνει «για να σηματοδοτήσει κάτι». Κατά την εξέλιξή τους ανακαλύφθηκαν πολλοί τύποι σχεδίων, από τα παραδοσιακά ιαπωνικά Horimono, τα οποία είναι tattoo που καλύπτουν κατά ένα μεγάλο ποσοστό το σώμα, μέχρι τα Badassun που αποτελούν προσωπογραφίες στην Ταϊβάν. Σήμερα η ποικιλία των σχεδίων και των θεμάτων ενός tattoo είναι άπειρη και ποικίλλει τόσο πολύ όσο και οι άνθρωποι που τα έχουν.

Η ιστορία του τατουάζ ξεκινάει από τη νεολιθική εποχή, γύρω στο 5000 π.Χ. Τα τατουάζ δημιουργούνται με την εισαγωγή έγχρωμων υλικών κάτω από την επιφάνεια του δέρματος. Το πρώτο πιθανώς δημιουργήθηκε από άτυχημα. Κάποιος είχε μια μικρή πλη-

ΤΑΤΟΥ

είχαν αυτοί οι φυλακισμένοι στην ψυχή τους: την αυτονομία και την ταυτότητα. Το υπέρτατο σύμβολο για τα μέλη συμμοριών ήταν ένα μόνιμο σημάδι που έδειχνε το σύνολο των υποχρεώσεων προς τη συμμορία.

Τσίρκο: Η δημοτικότητα του τατουάζ στο τελευταίο μέρος του 19ου και το πρώτο μισό του 20ου αιώνα, οφείλεται πολλή στα τσίρκο. Όταν τα τσίρκο ευημερούσαν, ευημερούσαν και τα τατουάζ. Για περισσότερα από 70 χρόνια κάθε μεγάλο τσίρκο απασχολούσε διάφορους ανθρώπους που ήταν γεμάτοι τατουάζ, καθώς εκτελούσαν παραδοσιακές δραστηριότητες τσίρκου, όπως ακροβατικά, ταχυδακτυλουργικά και κατάποση ξιφών.

«FLASH» ΤΑΤΟΥΑΖ

Όπως συμβαίνει και με άλλα καλλιτεχνικά μέσα κατά τη διάρκεια της πολιτιστικής ανάπτυξης, το λεξιλόγιό του τατουάζ εξελίσσεται συνεχώς, γεγονός που αντανάκλασε το βάθος, τις δυνατότητες του σώματος και τη σήμανση της σύγχρονης φαντασίας. Σήμερα, τα «flash» τατουάζ είναι ένας φάκελος που περιλαμβάνει έργα τέχνης διαφόρων καλλιτεχνών τατουάζ και που υπάρχει σε πολλά στούντιο τατουάζ, με σκοπό την παροχή τόσο έμπνευσης, όσο και έτοιμων εικόνων για

τους πελάτες. Τα στυλ χαρακτηρίζονται από το παραδοσιακό, το ιδιωματικό (λαϊκή γλώσσα, καθομιλουμένη) μέχρι το ιερό (θρησκευτικό) και το καινοτόμο λεξιλόγιο.

Το τατουάζ μπορεί να είναι μια αρχαία τέχνη αλλά τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί στην απόλυτη μόδα, σε τέτοιο βαθμό που δύσκολα πλέον συναντά κανείς άνθρωπο που να μην έχει έστω και ένα μικρό σε κάποιον σημείο του σώματός του. Για κάποιους τα τατουάζ σημαίνουν πολλά, για κάποιους άλλους απολύτως τίποτα. Πάντως, μπορούν να αποκαλύψουν πολλά για την ιδιοσυγκρασία των ατόμων, έστω και αν το ίδιο το τατουάζ δεν στέλνει κάποιο μήνυμα, από το σημείο που επιλέγει να το «χτυπήσει» κανείς. Στα γνωστά σύμβολα συμπεριλαμβάνονται τα δάκρυα κάτω από το μάτι και ο ιστός αράχνης στους αγκώνες, που συμβολίζουν τους ανθρώπους που σκοτώθηκαν.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Μέσα από έρευνα φάνηκε και η άλλη όψη του νομίσματος. Αρκετοί από αυτούς που το έκαναν γέυτηκαν την κρυδα ενός αποτυχημένου σχεδίου ή ακόμη και τον πανικό που μπορεί να προκαλέσει η όψη ενός αναπάντεχου ρηξίματος πάνω στο τατουάζ. Οι κίνδυνοι που προκαλούνται από ασυνειδητους «επαγγελματίες» είναι μεγάλοι ενώ ακόμα και η μετάδοση νοσημάτων από χρησιμοποιημένες ακίδες, βελόνες και χρώματα είναι πιθανή.

Η Διαταραχή Πολλαπλής Προσωπικότητας (ΔΠΠ) είναι μια ψυχική νόσος που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μίας τουλάχιστον «άλλης» προσωπικότητας που ελέγχει τη συμπεριφορά ενός ατόμου. Οι «άλλες» αυτές προσωπικότητες λέγεται ότι προκύπτουν αυθόρμητα και λειτουργούν ανεξάρτητα μεταξύ τους. Λέγεται, επίσης, ότι στη διαταραχή αυτή, δεν υπάρχει

Κατερίνα Ζίου
Αργυρώ Μαστρογιάννη
Αγγελική Τουρίκη

η έννοια της συνείδησης, με βάση την οποία αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας. Ένα άλλο σύμπτωμά της είναι η σοβαρή αμνησία, η οποία δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως κοινή αφηρημάδα.

Στη ΔΠΠ η μνήμη και άλλες πλευρές της συνείδησης χωρίζονται μεταξύ της κάθε διαφορετικής προσωπικότητας. Ο αριθμός των προσωπικότητων που έχει αναγνωριστεί από τους γιατρούς ποικίλλει από δεκάδες σε εκατοντάδες, ενώ υπάρχουν αναφορές ακόμα και χιλιάδων ταυτοτήτων που κατοικούν μέσα στον ίδιο άνθρωπο. Επιπλέον, θεωρείται ότι η διαταραχή οφείλεται σε καταπιεσμένες αναμνήσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, αν και οι αποδείξεις αυτού του ισχυρισμού έχουν αμφισβητηθεί και είναι πολύ λίγες οι αναφορές για την εμφάνιση της

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

διαταραχής σε παιδιά. Οι ασθενείς μαθαίνουν να βλέπουν τους εαυτούς τους ως κατόχους πολλαπλών προσωπικοτήτων, να τους παρουσιάζουν έτσι, ώστε να αναδιοργανώνουν και να επεξεργάζονται τη βιογραφία τους σύμφωνα με την αντίληψή τους γύρω από τις πολλαπλές προσωπικότητες.

Ο ρόλος των ψυχοθεραπευτών είναι πολύ σημαντικός στη ζωή αυτών των ατόμων. Οι περισσότεροι θεραπευτές δεν έχουν συναντήσει ούτε μία περίπτωση ΔΠΠ, υπάρχουν ωστόσο κάποιοι που αναφέρουν ότι βλέπουν εκατοντάδες τέτοιες κάθε χρόνο. Η διάγνωση της ασθένειας εξαρτάται από την άποψη και τη στάση του θεραπευτή, γιατί μόνο με την ενθάρρυνσή του προκύπτουν οι αναμνήσεις του ασθενή. Έτσι ένας ασθενής με ΔΠΠ τυπικά δεν έχει καμιά ανάμνηση σεξουαλικής κακοποίησης πριν αρχίσει τη θεραπεία. Επίσης ο τυπικός ΔΠΠ ασθενής αρχίζει να εκδηλώνει τους «άλλους» εαυτούς του αφού ξεκινήσει η θεραπεία. Οι πολλαπλοί εαυτοί υπάρχουν και έχουν υπάρξει σε άλλους πολιτισμούς χωρίς να συνδέονται με πνευματική διαταραχή. Οι πολλαπλές ταυτότητες μπορούν να αναπτυχθούν σε μια μεγάλη

γκάμα πολιτισμών και εξυπηρετούν πολλές διαφορετικές κοινωνικές λειτουργίες. Ούτε η παιδική σεξουαλική κακοποίηση ούτε η πνευματική διαταραχή είναι απαραίτητες

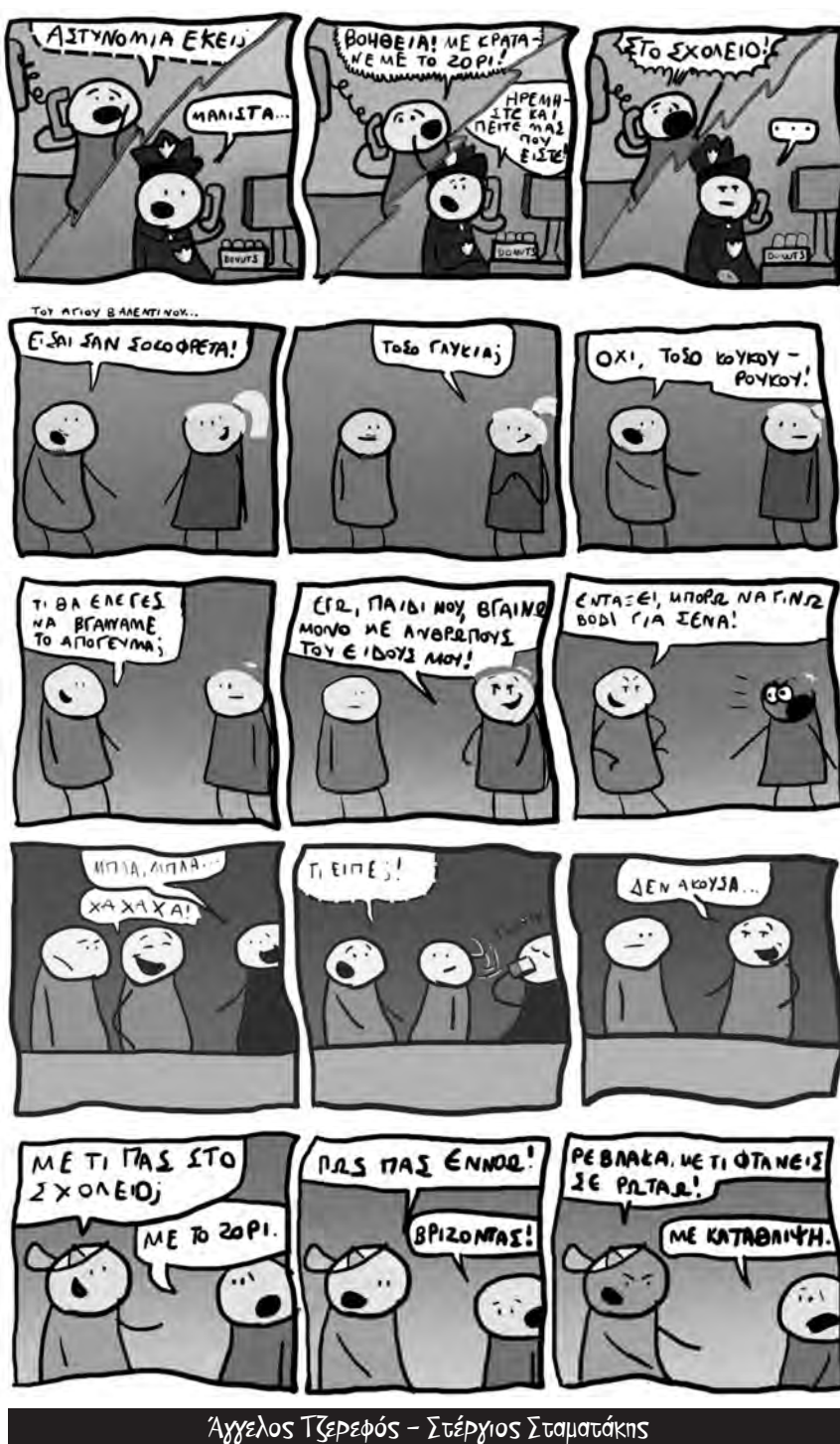

προϋποθέσεις για την εκδήλωση των πολλαπλών προσωπικοτήτων. Σε έναν αριθμό διαφορετικών ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών, οι άνθρωποι έμαθαν να θεωρούν τους εαυτούς τους κατόχους περισσότερων της μίας ταυτότητας, και μπορούν να μάθουν να συμπεριφέρονται ως ένας εαυτός τη μία φορά και ως ένας διαφορετικός εαυτός την άλλη.

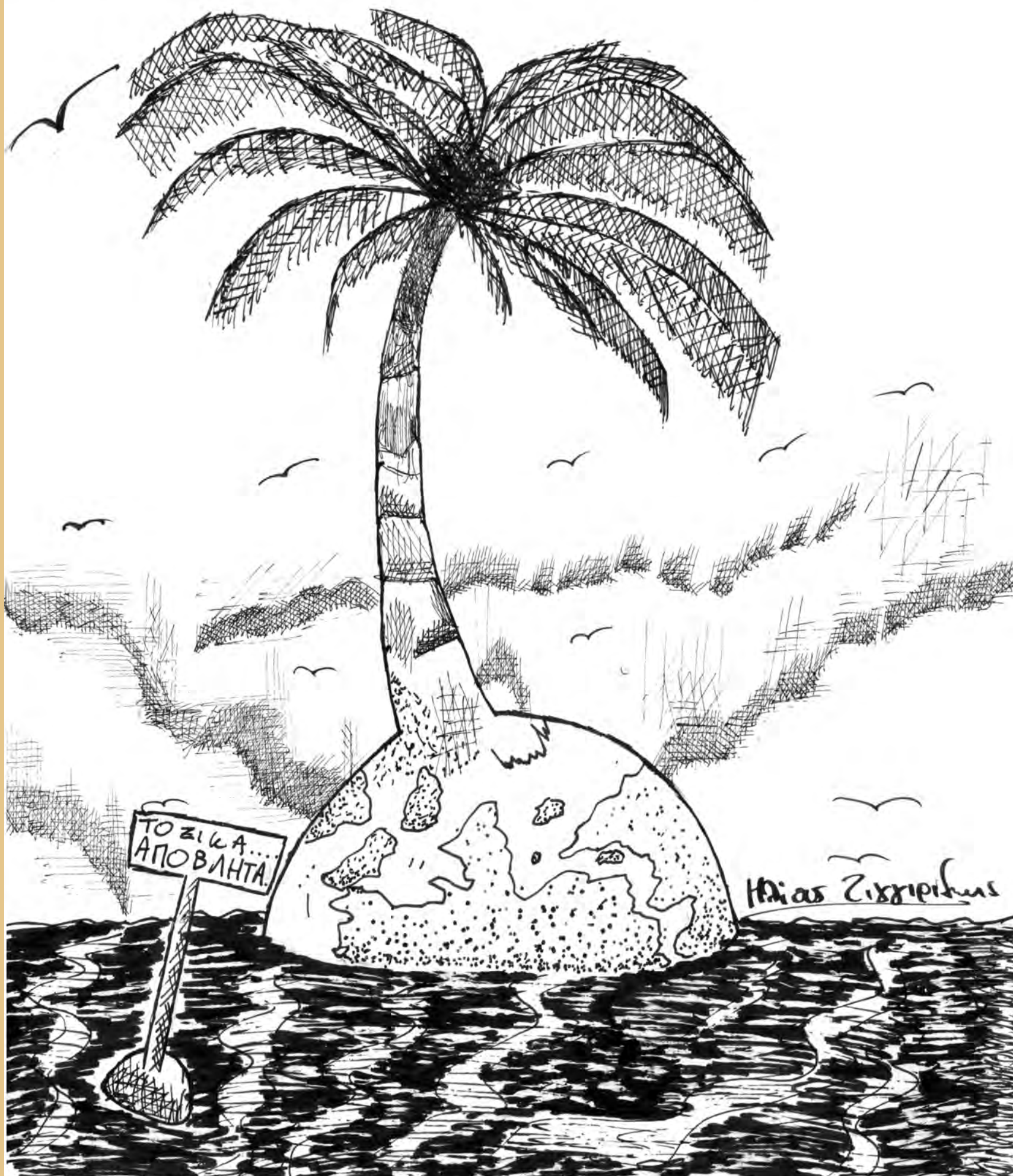
Θα πρέπει να σημειωθεί ότι βιβλία και

ταινίες όπως τα Sybil, The Three Faces of Eve, The Five of Me, The Minds of Billy Milligan έχουν επηρεάσει πολύ την άποψη για τη φύση της ΔΠΠ. Αυτά επηρεάζουν όχι μόνο το ευρύ κοινό αλλά και τους ασθενείς. Για παράδειγμα, το βιβλίο Sybil της Flora Rheta Schreiber αφηγείται την ιστορία μιας γυναίκας με 16 προσωπικότητες που υποτίθεται ότι δημιουργήθηκαν λόγω της κακοποίησης που είχε υποστεί ως παιδί. Πριν την έκδοση του βιβλίου το 1973 και τη μεταφορά του σε τηλεοπτική ταινία το 1976 με πρωταγωνίστρια την Sally Fields, είχαν καταγραφεί μόνο 75 περίπου περιπτώσεις ΔΠΠ. Από την ταινία και μετά, οι διαγνώσεις ΔΠΠ είναι περίπου 40.000 και οι περισσότερες στη Β. Αμερική.

Η ΔΠΠ δεν μπορεί να διαγνωστεί σε όλες τις περιπτώσεις, διότι η πολυπλοκότητά της την καθιστά δύσκολη ανιχνεύσιμη. Φυσικά, είναι πιθανόν κάποιες περιπτώσεις ΔΠΠ να προκύπτουν αυθόρμητα, ενώ άλλες –ίσως και η πλειοψηφία των περιπτώσεων– να έχουν δημιουργηθεί επειδή οι ασθενείς έχουν επηρεαστεί από συγγραφείς και δημιουργούς ταινιών. Σε κάθε περίπτωση, η δυστυχία του ανθρώπου με ΔΠΠ είναι άξια συμμόνιας και κατανόησης κι όχι περιγέλου. Σε ό,τι αφορά στην επιρροή που δεχόμαστε από ανάλογο περιεχομένου ταινίες ή συγγράμματα, καλό θα είναι να παρακολουθούμε τις περιπτώσεις αυτών των ηρώων που νοσούν ψυχικά με ευαισθησία, όχι όμως να ταυτιζόμαστε μαζί τους.

ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ

ΜΑΘΗΤΟΚΟΣΜΟΣ

